

Službeni list

Europske unije

C 324

Hrvatsko izdanje

Informacije i objave

Godište 63.

1. listopada 2020.

Sadržaj

I. Rezolucije, preporuke i mišljenja

REZOLUCIJE

Odbor regija

Interactio – 139. plenarno zasjedanje OR-a (hibridno), 30.6.2020.–2.7.2020.

2020/C 324/01	Rezolucija Europskog odbora regija – Revidirani višegodišnji financijski okvir i Plan ulaganja za održivu Europu	1
2020/C 324/02	Rezolucija Europskog odbora regija – Prioriteti Europskog odbora regija za razdoblje 2020.–2025. – Europa se približava građanima zahvaljujući svojim selima, gradovima i regijama	8
2020/C 324/03	Rezolucija Europskog odbora regija – Prijedlozi Europskog odbora regija za Program rada Europske komisije za 2021.	16

MIŠLJENJA

Odbor regija

Interactio – 139. plenarno zasjedanje OR-a (hibridno), 30.6.2020.–2.7.2020.

2020/C 324/04	Mišljenje Europskog odbora regija – Provedba sporazumâ o slobodnoj trgovini: Regionalna i lokalna perspektiva	21
2020/C 324/05	Mišljenje Europskog odbora regija – Provjera prikladnosti Okvirne direktive o vodama, Direktive o podzemnim vodama, Direktive o standardima kvalitete okoliša i Direktive o poplavama	28
2020/C 324/06	Mišljenje o perspektivama Europskog odbora regija – Budućnost politike EU-a za čist zrak u okviru cilja nulte razine onečišćenja	35

2020/C 324/07	Mišljenje Europskog odbora regija – Ususret planu za čisti vodik – doprinos lokalnih i regionalnih vlasti klimatski neutralnoj Europi	41
2020/C 324/08	Mišljenje Europskog odbora regija – Pojačanje djelovanja EU-a za zaštitu i obnovu svjetskih šuma . .	48

III *Pripremni akti*

Odbor regija

Interactio – 139. plenarno zasjedanje OR-a (hibridno), 30.6.2020.–2.7.2020.

2020/C 324/09	Mišljenje Europskog odbora regija – Paket o uslugama: ažurirano stajalište europskih lokalnih i regionalnih vlasti	53
2020/C 324/10	Mišljenje Europskog odbora regija – Europski propis o klimi: uspostavljanje okvira za postizanje klimatske neutralnosti	58
2020/C 324/11	Mišljenje Europskog odbora regija – Fond za pravednu tranziciju	74

I.

(Rezolucije, preporuke i mišljenja)

REZOLUCIJE

ODBOR REGIJA

INTERACTIO – 139. PLENARNO ZASJEDANJE OR-A (HIBRIDNO), 30.6.2020.–2.7.2020.

Rezolucija Europskog odbora regija – Revidirani višegodišnji financijski okvir i Plan ulaganja za održivu Europu

(2020/C 324/01)

EUROPSKI ODBOR REGIJA,

Revidirani višegodišnji financijski okvir i Instrument Europske unije za oporavak

1. pozdravlja prijedlog Komisije za sljedeći **višegodišnji financijski okvir (VFO)** od 1 100 milijardi EUR i **Europski instrument za oporavak („Next Generation EU“)** u iznosu od 750 milijardi EUR, kojima se može utrti put prema snažnijoj, održivijoj, povezanijoj i otpornijoj Uniji. Taj je prijedlog prvi odgovor usmjeren na svladavanje neposrednih posljedica krize uzrokovane COVID-om 19 i ostvarivanje dugoročnih ciljeva Unije;
2. prima na znanje napore koje je Komisija uložila u rješavanje problema država članica koje su najjače pogođene krizom i onih čije **regije još uvijek zaostaju za ostalima**, dok je istodobno pokušavala postići ravnotežu između potrebe za bespovratnim sredstvima i učinka poluge financijskih instrumenata;
3. međutim, zabrinut je zbog toga što **revidirani prijedlog VFO-a** od 1 100 milijardi EUR iznosi 34,6 milijardi EUR manje od prijedloga Komisije iz 2018. i još je niži od iznosa koji su zagovarali OR i Europski parlament, čime se smanjuje sposobnost EU-a da ostvari svoje dugoročne ciljeve; OR i Europski parlament upravo u tome moraju ozbiljnije sudjelovati na odgovarajući način;
4. napominje da se **povećanjem manevarskog prostora u proračunu EU-a** privremenim povećanjem gornje granice vlastitih sredstava za 0,6 % BND-a EU-a omogućuje prikladniji proračun za potporu oporavku EU-a i ostvarivanje ambicija utvrđenih u strateškom programu EU-a;
5. prima na znanje da je Komisija najavila prijedloge o mogućim **novim vlastitim sredstvima**, koji su povezani s ciljevima plana oporavka; naglašava, međutim, da dvije godine nakon svojeg prvog prijedloga o VFO-u za razdoblje nakon 2020. Komisija još nije iznijela zakonodavne prijedloge o stvarnim vlastitim sredstvima; u tom pogledu ponavlja svoj poziv Komisiji da hitno predstavi konkretne zakonodavne prijedloge o tom pitanju, na primjer o porezu na plastiku i o trgovanju emisijama;
6. ponavlja da se i VFO i plan oporavka moraju usredotočiti na **koheziju kao temeljnu vrijednost** Europske unije kako bi se odgovorilo na velike izazove kao što su oporavak nakon krize uzrokovane COVID-om 19, europski zeleni plan, ciljevi održivog razvoja, europski stup socijalnih prava, poticanje konkurentnosti i prevladavanje nejednakosti te digitalna transformacija kako bi se zajamčilo da niti jedan Europljanin i niti jedno područje ne bude zapostavljeno;

7. naglašava da **na lokalne i regionalne vlasti otpada trećina javne potrošnje** i dvije trećine javnih ulaganja te da one provode 70 % ukupnog zakonodavstva EU-a, 70 % mjera za ublažavanje klimatskih promjena i 90 % mjera za prilagodbu tim promjenama, pa stoga treba donijeti ključnu odluku da sve lokalne i regionalne vlasti moraju sudjelovati u upravljanju fondovima, njihovoj pripremi i provedbi te savjetovanju o njima, kao i obvezujuće pravilo prema kojem države članice svim lokalnim vlastima moraju omogućiti dobivanje sredstava i njihovo korištenje za ulaganja (npr. integrirana teritorijalna ulaganja);

Kohezija u središtu oporavka

8. ističe činjenicu da asimetrični učinak pandemije bolesti COVID-19 na gospodarsku, socijalnu i teritorijalnu koheziju EU-a i na njegove regije iziskuje donošenje odgovarajućih politika;

9. pozdravlja prijedlog Europske komisije da se zajamči uloga **kohezijske politike kao snažne politike EU-a za dugoročna ulaganja**, kao i dodatna ulaganja u okviru nove inicijative za dodatnu potporu pod nazivom REACT-EU te pozdravlja pristup kojim se osigurava da potpora bude razmjerna posljedicama krize. Kontinuitet je ključan za lokalne i regionalne vlasti u trenutku prelaska na fazu oporavka i pružanja potpore ljudima i područjima kojima je ona najpotrebnija. Svi ti prijedlozi pružaju neposredan i djelotvoran odgovor na pandemiju COVID-a 19 s njezinim društvenim i gospodarskim posljedicama; naglašava, međutim, da se fleksibilnim mogućnostima u ovom novom programu ne bi trebalo upravljati na središnjoj razini te da bi ih trebalo provoditi u skladu s načelom podijeljenog upravljanja, poštujući ovlasti lokalnih i regionalnih vlasti;

10. poziva na dodatno pojašnjenje međudjelovanja različitih novih mehanizama, kao što su REACT-EU, Fond za pravednu tranziciju i Instrument za oporavak i otpornost, kako bi se izbjeglo da države članice uvedu dodatnu razinu složenosti i veća nacionalna ograničenja;

11. napominje da bi predloženo **produljenje postojećih operativnih programa** trebalo omogućiti brzu provedbu ključnih ulaganja; poziva na brzo odobravanje prijedloga usmjerenih na povećanje fleksibilnosti i proširenje područja primjene sredstava kako bi se poduprli, među ostalim, sektori zdravstvenih usluga, turizma, poljoprivrede, obrazovanja i kulture te mala i srednja poduzeća, čime bi se pomoglo gradovima i regijama da novac ulažu tamo gdje je to najpotrebnije u skladu s načelima kohezijske politike;

12. zabrinut je zbog toga što su **neka povećanja sredstava privremena**, posebno ona koja se odnose na kohezijsku politiku i ruralni razvoj, te ne odgovaraju dugoročnim razvojnim potrebama i ne nadoknađuju početne rezove koje je Komisija uvela u prijedlozima iz 2018.; stoga pozdravlja prijedlog Komisije da se **preispitaju nacionalna dodijeljena sredstva za kohezijsku politiku** u 2024. kako bi se za to područje eventualno izdvojilo dodatnih 10 milijardi EUR, a da nijedna država članica ne izgubi dio dodijeljenih sredstava;

13. žali zbog toga što Komisija **nije poništila svoju odluku o isključenju EPFRR-a** iz Uredbe o zajedničkim odredbama, što bi moglo ugroziti (prijeko potreban) integrirani razvoj urbanih i ruralnih područja;

14. žali zbog toga što je **znatan dio financijskih sredstava usmjeren na mjere država članica**, a ne na mjere lokalne i regionalne razine, iako ta razina ima mnoge ovlasti u području zdravstvene zaštite, socijalnih mjera i otpornosti te stoga naglašava potrebu poštovanja **načela partnerstva, decentralizacije i višerazinskog upravljanja**;

15. podsjeća na važnost europske teritorijalne suradnje u okviru koje se građanima, zajednicama i poduzećima pomaže da surađuju preko granica, prevladaju štetne posljedice krize i ubrzaju gospodarski oporavak; suradnja će biti neophodna za oporavak te će u tom pogledu novi instrument za međuregionalna ulaganja u inovacije biti ključan za podupiranje razvoja europskih industrijskih i inovacijskih vrijednosnih lanaca, u skladu sa strategijama pametne specijalizacije;

16. pozdravlja činjenicu da je u okviru izrade popratnog radnog dokumenta službi Komisije provedena odgovarajuća **procjena teritorijalnog učinka** asimetričnih učinaka na regionalnoj razini;

17. pozdravlja činjenicu da je zadržana **čvrsta povezanost sa strateškim ciljevima politike EU-a** (zeleni plan, digitalizacija) i da ih Komisija predlaže kao instrumente za europski oporavak; međutim, žali što europski stup socijalnih prava nije u središtu strategije EU-a za oporavak;

18. smatra da je važno da se oporavak, u skladu sa snažnom kohezijskom politikom, odvija uz primjenu načela aktivne supsidijarnosti;

Plan oporavka i europski semestar

19. pozdravlja ambiciozan prijedlog Komisije o **Mehanizmu za oporavak i otpornost** kojim će se omogućiti velika financijska potpora za potrebna ulaganja i reforme; podsjeća da su lokalne i regionalne vlasti odgovorne za više od polovine javnih ulaganja te da stoga moraju imati mogućnost primiti odgovarajuću potporu iz te inicijative; s tim u vezi naglašava da postoji opasnost da, ako se Mehanizam za oporavak i otpornost bude ostvarivao kroz nacionalne programe, građani neće u potpunosti biti obaviješteni o intervenciji EU-a;

20. traži od Europske komisije da zajamči **dosljednost planova oporavka**, izbjegava udvostručavanje ulaganja i prekomjernu birokraciju ili administrativna opterećenja radi učinkovitosti i postizanja zajedničkog cilja što skorijeg prevladavanja klimatske, gospodarske i socijalne krize;

21. naglašava da snažna **povezanost Mehanizma za oporavak i otpornost s europskim semestrom** povećava nužnost temeljite reforme europskog semestra i gospodarskog upravljanja EU-om u cilju postizanja transparentnog, uključivog i demokratskog procesa. Bez reforme europskog semestra prijeti opasnost da Mehanizam za oporavak i otpornost dovede do daljnje centralizacije, zauzimanja pristupa „odozgo prema dolje” u planovima za oporavak i povratka na politike koje ne vode računa o gospodarskoj, socijalnoj i teritorijalnoj koheziji unutar i između država članica te sprečavaju javna ulaganja, koja su hitno potrebna za održivi oporavak EU-a;

22. stoga smatra da bi u okviru **europskog semestra** trebalo uzimati u obzir načela partnerstva i višerazinskog upravljanja i teritorijalnu dimenziju kako bi se tim procesom omogućila legitimna i učinkovita provedba. Provedba prijedloga OR-a o kodeksu postupanja za uključivanje lokalnih i regionalnih vlasti u europski semestar na nacionalnoj razini, a Europskog odbora regija na europskoj razini stoga je hitnija nego ikad;

23. podržava ambiciju Komisije da ojača oporavak, otpornost i stratešku autonomiju EU-a **nadogradnjom programa InvestEU** i stvaranjem **instrumenta za strateško ulaganje**;

24. pozdravlja prijedlog uspostave **novog instrumenta potpore solventnosti** kojim će se pokrenuti gospodarstvo EU-a poticanjem privatnih ulaganja i pripremiti poduzeća iz svih sektora gospodarstva za ugljično neutralnu budućnost koja se temelji na digitalizaciji. Potrebno ga je brzo uspostaviti i bilo bi poželjno donijeti smjernice o jasnom usklađivanju ulaganja s prioritetima EU-a kako bi se ostvario njegov cilj pomaganja inače održivim poduzećima da prežive trenutačnu krizu; ističe da se ta potpora mora dodijeliti u skladu s transparentnim kriterijima, uzimajući u obzir ne samo konkretan učinak na sektor i regiju, nego i drugu primljenu javnu financijsku potporu;

Otpornija i zelenija Unija

25. pozdravlja znatno povećanje sredstava **Fonda za pravednu tranziciju** za regije koje se suočavaju s velikim poteškoćama u energetskej tranziciji, čime je ukupan iznos navedenog fonda porastao na 40 milijardi EUR; međutim, zahtijeva da se vodi računa o regijama koje su, u očekivanju djelotvornih regulatornih mjera za zaštitu klime, vrlo rano i vrlo ekstenzivno počele ulagati u energiju iz obnovljivih izvora i s njom povezanu tehnologiju, s čime će i nastaviti; ukazuje na posebnu situaciju u kojoj se nalaze regije koje ovise o fosilnim gorivima, a energetske su im sustavi izolirani, primjerice otoci i najudaljenije regije; međutim, duboko je zabrinut zbog činjenice da financijska sredstva potrebna za dekarbonizaciju gospodarstva EU-a znatno nadilaze ono što je predložila Europska komisija;

26. pozdravlja, u skladu s nedavnim političkim zahtjevima OR-a, dodjelu 7,7 milijardi EUR dodatnih sredstava samostalnom **programu EU4Health**, koji je dio trećeg stupa europskog plana oporavka, čime njegova ukupna vrijednost iznosi 9,4 milijarde EUR; ustraje u tome da taj instrument mora postati trajan i biti znak kontinuiranog angažmana za zdravlje u proračunu EU-a, a ne samo privremeni instrument u okviru VFO-a za razdoblje 2021. – 2027.;

27. poziva na daljnje **jačanje regionalnih i lokalnih aspekata** mjera povezanih sa zdravljem, posebno u pogledu prekogranične zdravstvene skrbi i zdravstvene skrbi u najudaljenijim regijama, te napominje da zbog decentralizirane prirode zdravstvenih sustava u nekim slučajevima države članice i Europska komisija moraju u većoj mjeri uključiti regionalne vlade u intervencije u izvanrednim zdravstvenim situacijama i slijediti njihove savjete o dodjeli sredstava;

28. pozdravlja **povećanje sredstava od 2 milijarde EUR za program rescEU** kako bi se razvio trajni kapacitet za upravljanje svim vrstama kriza, posebno uspostavom infrastrukture za odgovor na izvanredne situacije, prometnih kapaciteta i timova za hitnu potporu; ustraje u tome da privremeni jednokratni instrument neće biti dovoljan i da je potrebna dugoročna obveza uz povećani proračun; pozdravlja spremnost Komisije da u duhu pripravnosti za buduće krize izvuče pouku iz aktualne pandemije i pojača programe kao što su, među ostalim, rescEU i Obzor Europa;

29. slaže se s potrebom za **daljnjim razvojem kapaciteta EU-a za odgovor na izvanredne situacije i katastrofe** te podržava prijedlog Komisije da ojača svoje instrumente za izvanredne situacije, kao što su Fond solidarnosti EU-a i pričuva za solidarnost i pomoć u nuždi, te da ih učini fleksibilnijima. Međutim, naglašava da predloženi instrumenti i mjere trebaju biti prilagođeni potrebama i okolnostima na lokalnoj i regionalnoj razini, a posebno u vrlo osjetljivim područjima kao što su najudaljenije regije;

30. podsjeća na **dodanu vrijednost ruralnih područja** za uspjeh europskog projekta, a posebno u ekstremnim situacijama. Regionalne i lokalne vlasti razvijaju inovativna rješenja i zadovoljavaju ključnu potrebu za sigurnošću hrane u Europi, među ostalim i za ostatak europskog stanovništva. Aktualna izvanredna situacija iziskuje promjene društvene, gospodarske i teritorijalne paradigme kako bi se premostio jaz između urbanih i ruralnih područja, kako bi se ona bolje povezala i kako bi se među njima potaknula suradnja;

31. žali zbog prijedloga Komisije da se **proračun EPFRR-a smanji** u odnosu na prethodno programsko razdoblje, što je u suprotnosti s ciljem teritorijalne kohezije EU-a. Pozdravlja dodatnu potporu u iznosu od 15 milijardi EUR predviđenu za ruralni razvoj; naglašava, međutim, da se tim malim povećanjem ne nadoknađuje smanjenje proračuna za EPFRR od 28 % koje je Komisija predložila 2018.; žali i zbog toga što je Europska komisija u revidiranom prijedlogu VFO-a smanjila sredstva za zajedničku poljoprivrednu politiku za 9 % u usporedbi s VFO-om za razdoblje 2014. – 2020.;

32. poziva na povećanje proračuna programa POSEL, koji sadrži posebne mjere za poljoprivredu u najudaljenijim regijama Unije, te poziva na odustajanje od rezova koje je Komisija predložila za razdoblje od 2021. do 2027.;

33. ističe da financiranje Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj mora odražavati potrebe i ambicije nedavno objavljene **strategije „Od polja do stola” i strategije za biološku raznolikost** te podupirati poljoprivrednike i ruralna područja u provedbi strukturnih promjena potrebnih za prelazak na održivije prehrambene sustave; međutim, strategija za biološku raznolikost mora imati konkretne alate i dostatna financijska sredstva i razvijati se u suradnji s regijama i gradovima, koji će je također morati provoditi;

34. ustraje u snažnom protivljenju predloženim rješenjima Europske komisije kojima se dodatno pogoršava položaj jedinica lokalne i regionalne samouprave u odnosu na dosadašnji položaj u pogledu roka korištenja godišnjih dodijeljenih sredstava iz programa EU, te u pogledu razine predfinanciranja i posebno sufinanciranja projekata;

35. pozdravlja povećanje od 10,5 milijardi EUR za **Instrument za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju (NDICI)** u odnosu na posljednji prijedlog VFO-a, kojim se sredstva za taj instrument povećavaju na 86 milijardi EUR, od čega će 1 milijarda EUR biti dostupna već 2020.;

36. podržava namjeru **poticanja rasta nakon pandemije ulaganjem u ključnu prometnu infrastrukturu i prekogranične veze** radi promicanja zelenog prelaska na mobilnost bez emisija, osobito izgradnjom milijun mjesta za punjenje električnih vozila. Napominje da je dostupnost čistih goriva važna za teritorijalnu i socijalnu koheziju te da bi se manja potražnja u ruralnim i otočnim područjima trebala nadoknaditi posebnim programom, sličnim programu WiFi4EU za ruralna područja;

37. žali zbog toga što se opća osnova novog **programa Prava i vrijednosti**, koji se sastoji u financiranju napora za zaštitu temeljnih prava i vrijednosti EU-a te poticanju aktivnog europskog građanstva, nije povećala kako bi se odgovorilo na goleme izazove u tom pogledu u nekim državama članicama;

38. podsjeća da je **zeleni plan** osmišljen kao strategija preobrazbe kojom se štiti okoliš, a time i naša egzistencija; ističe da su energije iz obnovljivih izvora, čiste tehnologije, kružno gospodarstvo i digitalna transformacija sjajna gospodarska i industrijska prilika za ostvarivanje rasta i otvaranje radnih mjesta te stvaranje novog modela blagostanja;

39. ističe da OR u potpunosti podupire provedbu zelenog plana i pripremu sporazuma o klimi putem **koordiniranih i međusektorskih mjera i inicijativa** kojima se osigurava primjerenost uzimanje u obzir višerazinskog upravljanja i teritorijalne raznolikosti te načela da niti jedna osoba niti regija ne smije biti zapostavljena; smatra da su regije i gradovi u dobrom položaju da taj proces ubrzaju nizom aktivnosti, uključujući javnu nabavu, obnovu zgrada, čist prijevoz, bolje gospodarenje otpadom, digitalnu nadogradnju i preobrazbu u smjeru održivog turizma;

40. u tom kontekstu poziva na uvođenje dodatnih instrumenata kojima se lokalnim i regionalnim vlastima odobrava izravan pristup fondovima EU-a za njihovo održivo djelovanje u okviru novog višegodišnjeg financijskog okvira, kao što je postojeći Instrument EU-a za gradove u okviru programa Obzor 2020.;

41. poziva na **fleksibilniju upotrebu sredstava novog VFO-a kako bi se procijenili i prilagodili stvarni troškovi povezani s prelaskom** na održivi razvoj i zeleni oporavak te potiče inicijative na području inovacija poduzete u suradnji javnog i privatnog sektora, koje pokreću gradovi i regije;

42. poziva na to da **financiranje EU-a uvijek podliježe procjeni učinka na klimu i procjeni održivosti**. Subvencije i programe potpore i pomoći kojima se izravno ili neizravno nanosi šteta okolišu trebalo bi preispitati s obzirom na njihovu usklađenost s klimatskim ciljevima i ciljevima održivosti;

43. zabrinut je zbog **manjka ulaganja u području zelene transformacije**, koji je nedavno procijenjen na 470 milijardi EUR godišnje; naglašava da je hitno potreban detaljan plan financiranja tog golemog manjka;

44. pozdravlja predloženi „**val obnove**” i traži odgovarajuća financijska sredstva i uključivanje cijelog vrijednosnog lanca kako bi se potaknuo oporavak. S obzirom na velike teritorijalne razlike, regije i gradovi trebali bi imati autonomiju u planiranju, posebno u fazi provedbe svojih planova, kao i izravan pristup europskim strukturnim i investicijskim fondovima. Osposobljavanje i razmjena znanja također bi trebali biti dio europskog okvira za promicanje sinergija koje treba iskoristiti i povećanje učinkovitosti korištenja sredstava;

Unija usmjerena na budućnost

45. pozdravlja povećanje sredstava za program **Obzor Europa u iznosu od 7,8 milijardi EUR, povećanje od 1,5 milijardi EUR za Digitalnu Europu i povećanje od 1,5 milijardi EUR za prometnu komponentu Instrumenta za povezivanje Europe**. Dodatna sredstva za istraživanje, posebno u području zdravstva i zelenog gospodarstva te u okviru Europskog vijeća za inovacije, imaju jasan lokalni učinak; u tom pogledu naglašava da su mnoge regionalne vlasti odgovorne za visokoškolske i istraživačke ustanove i tako mogu neizravno imati koristi od tih programa; ističe da je potrebna konkurentna dodjela financijskih sredstava za istraživanje kako bi se moglo opstati u svjetskom natjecanju u području istraživanja i inovacija te kako bi se ojačali europski istraživački savezi;

46. zabrinut je, međutim, zbog stalnih rezova u **energetskoj i digitalnoj komponenti Instrumenta za povezivanje Europe**;

47. pozdravlja prijedloge Europske komisije za **Europski socijalni fond plus** čiji je cilj pojačati potporu mjerama za rješavanje problema nezaposlenosti mladih i siromaštva djece, kao i dodatnu usmjerenost na potporu radnoj snazi u zelenoj i digitalnoj tranziciji i udvostručenje **Europskog fonda za prilagodbu globalizaciji** (EGF);

48. pozdravlja prijedlog Komisije da se barem u maloj mjeri poveća ulaganje u mlade te u kulturni i kreativni sektor dodavanjem 3,4 milijardi EUR **programu ERASMUS** i 150 milijuna EUR **programu Kreativna Europa**; međutim, zabrinut je zbog toga što su ta povećanja još uvijek manja u odnosu na prijedloge Komisije iz svibnja 2018. te i dalje traži utrostručenje broja sudionika u programu ERASMUS ⁽¹⁾ i 2 milijarde EUR za program Kreativna Europa ⁽²⁾;

49. pozdravlja **posebnu pozornost koja se posvećuje kulturi, kulturnoj baštini, audiovizualnom** i kreativnom sektoru, koji su zajedno s turizmom u velikoj mjeri pogođeni krizom te podržava ideju da ih se podrži u okviru inicijative REACT-EU;

50. poziva na to da se u kontekstu plana gospodarskog oporavka EU-a predvidi odgovarajući kratkoročni, srednjoročni i dugoročni okvir za regije s niskim stupnjem diversifikacije gospodarstva koje su specijalizirane za sektore koji su najviše pogođeni posljedicama krize izazvane COVID-om 19;

51. naglašava važnost revizije obrazovnih politika Europske unije i nužnost ažuriranja Akcijskog plana za digitalno obrazovanje potrebnog za razdoblje nakon COVID-a 19 kako bi se regijama i manje razvijenim regijama pomoglo da se dobro pripreme i opreme za digitalno obrazovanje i tako pružila potpora onim područjima koja su u tom pogledu pogođena digitalnim jazom;

Plan ulaganja za održivu Europu ⁽³⁾

52. smatra da se ne može dopustiti da kriza uzrokovana COVID-om 19 poremeti ambicije Europe da provede **ciljeve održivog razvoja** i do 2050. postane klimatski neutralna, što je realistično samo ako bude popraćeno odgovarajućim financijskim sredstvima i odgovarajućim fiskalnim i regulatornim okvirom;

53. pozdravlja ambiciju Europske komisije da u sljedećem desetljeću mobilizira **1 bilijun EUR privatnih i javnih održivih ulaganja**, ali je zabrinut zbog sljedećeg: (a) to bi predstavljalo samo relativno mali udio ukupnih potrebnih ulaganja, koje sama Europska komisija procjenjuje na 260 milijardi EUR godišnje do 2030.; (b) ta je procjena ograničena na ulaganja u području klime i energije, a ostvarivanje opsežnijih ciljeva održivosti, uključujući ulaganja u socijalni i ljudski kapital, iziskivalo bi još veće iznose; (c) ukupni iznos od 1 bilijuna EUR uglavnom se ne temelji na „dodatnim” novim sredstvima ili inicijativama, nego na postojećim ili već planiranim politikama i instrumentima EU-a;

54. žali zbog činjenice da se ukupni iznos plana doima precijenjenim, dok se sam plan čini nedovoljno financiranim i ograničenog opsega jer zanemaruje ključne socioekonomske aspekte;

55. ističe da su, od energetike do prijevoza ili stanovanja, **lokalne i regionalne vlasti ključni akteri za ostvarivanje ulaganja nužnih za prelazak na održivost**; stoga smatra da se ciljevi plana ne mogu ostvariti bez djelotvornog uključivanja lokalnih i regionalnih vlasti te izražava žaljenje zbog toga što Komisija po svemu sudeći ne uvažava tu činjenicu;

56. smatra da je za ulaganje u prelazak na održiv gospodarski model potreban financijski i fiskalni sustav kojim se **ulagači potiču na održiva ulaganja**; u tom pogledu pozdravlja kontinuirani rad Komisije na održivom financiranju, ali podsjeća na potrebu za brzim proširenjem regulatornog okvira kako bi se obuhvatila i **socijalna održivost** ⁽⁴⁾;

⁽¹⁾ Mišljenje Europskog odbora regija o temi „Erasmus – program za obrazovanje, osposobljavanje, mlade i sport” (SL C 168, 16.5.2019., str. 49.).

⁽²⁾ Mišljenje Europskog odbora regija o temi „Kreativna Europa i Nova europska agenda za kulturu” (SL C 168, 16.5.2019., str. 37.).

⁽³⁾ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – *Plan ulaganja za održivu Europu – Plan ulaganja za europski zeleni plan* (COM(2020) 21 final).

⁽⁴⁾ Mišljenje Europskog odbora regija o temi „Akcijski plan o financiranju održivog rasta” (SL C 86, 7.3.2019., str. 24.).

57. čvrsto vjeruje da oporezivanje na temelju odgovarajućih cjenovnih signala može dovesti do održivog ponašanja proizvođača, korisnika i potrošača te stoga potiče Vijeće da brzo usvoji predloženo **zakonodavstvo o porezu na dodanu vrijednost (PDV)** kako bi države članice mogle usmjerenije upotrebljavati stope PDV-a u skladu s povećanim ambicijama u pogledu okoliša;

58. poziva na oprez u vezi s Komisijinim planom uvođenja novog zakonodavstva o **zelenoj javnoj nabavi**; iako to može biti koristan alat u tom pogledu, mnoga javna tijela i dalje rade na prilagodbi postojećem okviru koji je uveden reformom iz 2014., stoga bi daljnji zakonodavni zahtjevi trebali biti jednostavni, ali djelotvorni ⁽⁵⁾; pozdravlja naznake Komisije da će buduće revidirane smjernice o državnim potporama omogućiti dodatnu fleksibilnost javnim tijelima da potiču i prate prelazak na održivi gospodarski model;

59. čvrsto vjeruje da bi, uzimajući u obzir iskustva stečena njihovom obustavom kao odgovor na krizu uzrokovanu COVID-om 19, **fiskalna pravila EU-a** trebala u većoj mjeri uključivati dugoročne ciljeve održivosti EU-a;

60. ističe da je u okviru suradnje svih institucija EU-a potrebno uložiti **posebne napore** kako bi se građane, kao i milijun lokalno i regionalno izabраниh političara u EU-u, na lako dostupan način **informiralo** o novim mogućnostima VFO-a.

Bruxelles, 2. srpnja 2020.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽⁵⁾ Mišljenje Europskog odbora regija – Izvješće o provedbi javne nabave (SL C 39, 5.2.2020., str. 43.).

**Rezolucija Europskog odbora regija – Prioriteti Europskog odbora regija za razdoblje 2020.–2025. –
Europa se približava građanima zahvaljujući svojim selima, gradovima i regijama**

(2020/C 324/02)

Europski odbor regija (OR) politička je skupština utvrđena Ugovorima EU-a koja osigurava institucionalnu zastupljenost svih teritorijalnih jedinica, regija, gradova i općina.

Europska unija koja uzima u obzir lokalne i regionalne potrebe i interese povećava demokratsku legitimnost, jača osjećaj odgovornosti te postiže veću dodanu vrijednost, kako u pogledu politika EU-a tako i u pogledu njihove djelotvornosti na terenu, što donosi korist građanima. U tu svrhu Europski odbor regija blisko surađuje s Europskom komisijom, Europskim parlamentom i Vijećem Europske unije, kao i s raznim razinama uprave u državama članicama. Trenutačno stanje u EU-u iziskuje da se ta suradnja neprestano jača te da stavovi regija, gradova i općina budu sve prisutniji u izradi politika i zakonodavstva EU-a.

Od krize do obnove: ususret otpornoj, održivoj i kohezivnoj Europskoj uniji

Europska unija u posljednjih je nekoliko godina naišla na izazove za koje ne postoje presedani: ozbiljna financijska kriza i teške ekonomske recesije, socijalni i teritorijalni izazovi, zelena i digitalna tranzicija, nestabilnost u susjednim zemljama i u globalnom sustavu te migracije. Pandemijska COVID-19 stavlja na dodatnu kušnju solidarnost EU-a, a pod lupu našu sposobnost da se nosimo s izvanrednim situacijama koje vrše velik pritisak na naše zdravstvene, socijalne i javne službe. Ova najnovija kriza ukazala je na potrebu ne samo za koordiniranim odgovorom, kojeg bi podupirao puno jači proračun EU-a već i za dodatnom potporom namijenjenom milijunu europskih lokalnih i regionalnih vlasti u Europi koje su u prvim redovima zaštite građana i lokalnih gospodarstava te reagiranja na hitne situacije⁽¹⁾.

Sve regije i gradovi EU-a moraju postati socijalno, ekonomski i okolišno otporniji. Uz potporu primjereno financiranih europskih ulaganja, EU treba osigurati da njegove politike i programi zadovoljavaju potrebe lokalnih zajednica. Gradovi i regije pokretači su europskog gospodarstva. Uloga lokalnih i regionalnih vlasti ključna je za izradu i provedbu politika EU-a, zbog čega EU mora na bolji način i u većoj mjeri uključiti gradove i regije u donošenje odluka na europskoj razini putem praktičnog i dobro organiziranog višerazinskog postupka upravljanja. Europa mora u suradnji s državama članicama i lokalnim i regionalnim vlastima u cijelom EU-u ubrzati digitalizaciju i ojačati inovacijske kapacitete. Brži i pravedniji oporavak iziskuje veću europsku solidarnost, odgovornost i partnerstva, a mora ga pokretati predanost EU-a zelenom, održivom i teritorijalno uravnoteženom rastu koji podupire svaku regiju i grad.

Tijekom tekućeg petogodišnjeg mandatnog razdoblja (2020. – 2025.) Europski odbor regija (OR) stoga će se uz pomoć ključnih mjera usredotočiti na sljedeće prioritete:

Približiti Europu građanima: jačanje demokracije EU-a i zajednički rad na budućnosti naše Unije

Zadaća je OR-a približiti Europu građanima i ojačati europsku demokraciju na svim razinama kako bi se učinkovitije zadovoljile potrebe građana i vratilo njihovo povjerenje u Europsku uniju i njezine institucije. OR će raditi na tome da sve regije, gradovi i sela dobiju podršku EU-a za sankciju kratkoročnih i dugoročnih posljedica pandemije COVID-19. OR će nastaviti raditi na poboljšanju kvalitete zakonodavstva EU-a i na boljem predviđanju njegovog teritorijalnog učinka te na promicanju načela aktivne supsidijarnosti. U ostvarivanju te zadaće OR će se oslanjati na zakonodavni i politički rad svojih članova i članica, dionika i dionica, kao i na njihov rad na politikama. Osim toga, OR će osmisliti komunikacijsku kampanju usmjerenu na temeljnu ulogu lokalnih i regionalnih vlasti u europskoj demokraciji, koja će uključivati pripremu i doprinos konferenciji o budućnosti Europe. Godišnji lokalni i regionalni barometar – koji će se temeljiti na pouzdanim statističkim podacima i uključivom pristupu koji će obuhvaćati članove i članice OR-a te relevantne dionike i dionice, a sadržavat će i plenarnu političku raspravu na visokoj razini – bit će godišnja referentna točka i tako doprinositi tom cilju.

⁽¹⁾ Deklaracija Europskog odbora regija „Lokalne i regionalne vlasti kao akteri europskog odgovora na krizu uzrokovanu COVID-om 19”

U okviru te teme OR će dati prednost sljedećim ključnim mjerama:

1. podizanju svijesti i promicanju djelovanja na lokalnoj i regionalnoj razini u vezi s temeljnim vrijednostima EU-a – poštovanje ljudskog dostojanstva, sloboda, demokracija, jednakost, vladavina prava i poštovanje ljudskih prava – koje je potrebno zaštititi i poštovati čak i u kriznim vremenima. OR je predan pronalaženju primjerenih odgovora na lokalnoj i regionalnoj razini na način rada EU-a, kao i suradnji svojih članova i članica s građanima, u cilju premošćivanja jaza između institucija EU-a i lokalnih zajednica;
2. ponavljanju svog zahtjeva da punopravno sudjeluje u svim tijelima konferencije o budućnosti Europe. Baš kao i gospodarska i klimatska kriza, pandemija je pokazala da je više nego ikad potrebno duboko promišljanje o europskoj demokraciji i politikama, a konferencija o budućnosti Europe bit će bitna prilika da se s građanima i lokalnim i regionalnim vlastima o EU-u raspravlja kao o projektu, a i za predlaganje – prije sljedećih izbora za Europski parlament – novog načina rada EU-a, uključujući i reviziju Ugovora u cilju potpunog uključivanja gradova i regija u izradu politika;
3. pozivu državama članicama i institucijama EU-a da uvažavaju, razvijaju i jačaju obveze dogovorene Berlinskom deklaracijom iz 2007. i Rimskom deklaracijom iz 2017., točnije da prihvate da bi zadaće i suradnju trebalo dijeliti među svim razinama vlasti, uključujući lokalne i regionalne vlasti, kako bi Europska unija postala djelotvornija, ujedinjenija, demokratskija i otpornija. Konačni tekst zajedničkog stajališta o konferenciji o budućnosti Europe trebalo bi donijeti u duhu institucionalne suradnje;
4. razvijanju – putem lokalnih i regionalnih vlasti – modela za trajni i strukturirani dijalog s građanima u kontekstu konferencije o budućnosti Europe i šire, čime bi se omogućio dvosmjerni proces komunikacije između građana i institucija EU-a. U tom pogledu, bogatstvo iskustava i postojeće najbolje prakse deliberativne demokracije na lokalnoj i regionalnoj razini, kao i brojne mreže izabраниh lokalnih i regionalnih vijećnika, ključne su vrijednosti kojima će OR doprinijeti raspravi o budućnosti Europe;
5. podupiranju lokalnih i regionalnih vlasti u optimalnom iskorištavanju novih instrumenata digitalne tehnologije i alata IKT-a. Digitalne tehnologije imaju znatan potencijal za inovativna rješenja koja se mogu primijeniti na gospodarske, socijalne i tehnološke izazove našeg vremena. Tako mogu unaprijediti pružanje javnih usluga, olakšati komunikaciju među ljudima, povećati sudjelovanje građana na nove i različite načine, povećati transparentnost, uključivost, osjećaj odgovornosti i prilagodljivost postupka donošenja odluka, poboljšati lokalno upravljanje te dopuniti i jačati demokraciju. Zbog toga je potrebno znatno poboljšati otpornost i neovisnost digitalnih sustava i onih koji ih nude;
6. promicanju raznolikosti zalaganjem za mjere uključivosti i ravnopravnosti te sprečavanjem i suzbijanjem rodne diskriminacije ⁽²⁾, rasnog i etničkog podrijetla ⁽³⁾, vjere, invaliditeta ili dobi ⁽⁴⁾, kao i diskriminacije na bilo kojoj osnovi, u OR-u i izvan njega kad je posrijedi donošenje odluka na europskoj, nacionalnoj, lokalnoj i regionalnoj razini;
7. aktivnom sudjelovanju u komunikacijskoj kampanji za podizanje svijesti u vezi sa suzbijanjem rodnih stereotipa koju će Europska komisija pokrenuti i uložiti platforme na kojoj lokalna i regionalna tijela mogu razmjenjivati najbolje prakse o toj temi;
8. podupiranju i jačanju manjina u Europi, naročito putem inicijative „Minority SafePack“;
9. preuzimanju uloge referentne točke za sve regionalne i lokalne vlasti u Europi, pa i one koje nisu članice OR-a, i to jačanjem političkog identiteta OR-a i odnosa s glavnim političkim grupacijama, nacionalnim vladama, izabranim predstavnicima na lokalnoj i regionalnoj razini, europskim i nacionalnim udrugama regionalnih i lokalnih vlasti te regionalnim uredima u Bruxellesu te jačanjem suradnje s njima;

⁽²⁾ Direktiva Vijeća 2004/113/EZ od 13. prosinca 2004. o provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pristupu i nabavi robe, odnosno pružanju usluga (SL L 373, 21.12.2004., str. 37.).

⁽³⁾ Direktiva Vijeća 2000/43/EZ od 29. lipnja 2000. o provedbi načela jednakog postupanja prema osobama bez obzira na njihovo rasno ili etničko podrijetlo (SL L 180, 19.7.2000., str. 22.).

⁽⁴⁾ COM(2008) 426: Prijedlog direktive o provedbi načela jednakog postupanja prema svim osobama.

10. podupiranju predstavničke demokracije jačanjem interakcije s parlamentima na europskoj, nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini te razmjenjivanjem najboljih praksi o alatima za poticanje predstavničke i participativne demokracije, uključujući participativne proračune; vladavina prava, demokracija i dobro upravljanje moraju biti preduvjeti za dobivanje financijskih sredstava EU-a;
11. praćenju i promicanju – na temelju činjenične analize – decentralizacije lokalnih i regionalnih ovlasti i financija te funkcioniranja lokalne demokracije u EU-u;
12. stvaranju digitalnih alata za mapiranje nadležnosti u pogledu politika i financija služeći se sinergijama s postojećim alatima EU-a te nacionalnih i međunarodnih organizacija;
13. podupiranju i promicanju važnog rada lokalnih i regionalnih vlasti u prvim redovima borbe protiv pandemije COVID-a 19 i gospodarske i socijalne krize. Pandemija pokazuje važnost pravilne primjene načela aktivne supsidijarnosti te ističe – s jedne strane – ključnu ulogu lokalnih i regionalnih vlasti, a s druge, potrebu za koordinacijom i potporom na europskoj razini;
14. analizi novih inicijativa za politike EU-a kako bi se osiguralo da one uključuju teritorijalnu dimenziju i ispunjavaju zahtjev za dodanom vrijednošću EU-a, u skladu s preporukama Radne skupine za supsidijarnost, proporcionalnost i inicijativu „Činiti manje, ali učinkovitije” te sa smjernicama za bolju regulativu;
15. smanjenju administrativnog opterećenja i troškova provedbe za regije i gradove insistirajući na pojednostavljenju zakonodavstva i upozoravajući na praksu tzv. prekomjerne regulacije općenito;
16. jačanju suradnje s Europskom komisijom, Europskim parlamentom i Europskim vijećem, među ostalim putem Mreže regionalnih središta i platforme *Fit for Future* („Spremni za budućnost”), kako bi se djelotvornost izrade politika EU-a poboljšala uz pomoć povratnih informacija o konkretnim iskustvima lokalnih i regionalnih dionika;
17. promicanju važnosti lokalne samouprave unutar Europske unije, u zemljama kandidatkinjama i potencijalnim kandidatkinjama te partnerskim zemljama u istočnom i mediteranskom susjedstvu;
18. podupiranju globalnog djelovanja EU-a promicanjem vrijednosti i načela kao što su ljudska prava, demokracija, vladavina prava, održivi razvoj i socijalna uključivost, putem bliske suradnje s mediteranskim i istočnim partnerima.
19. poticanju regionalnih parlamenata da se uključe u pilot-projekt OR-a i CALRE-a u cilju pokretanja političkih rasprava o važnim pitanjima u vezi s EU-om, primjerice o pripremi godišnjeg programa rada Europske komisije;
20. osiguravanju toga da EU podupire stvarno sudjelovanje i angažman mladih, među ostalim putem strukturirane suradnje s koordinatorom EU-a za mlade, jačanjem mjera kao što je Garancija za mlade radi poboljšanja izgleda za kvalitetno zapošljavanje i obrazovanje te uspostavom Europske garancije za djecu;
21. nastavljanju suradnje s mladim izabranim političarima (YEP) u okviru OR-ova programa YEP kako bi se za buduće generacije izabranih lokalnih i regionalnih političara uspostavile veze s europskim i nacionalnim procesima donošenja politika;
22. promicanju kulturne raznolikosti naših lokalnih, regionalnih, nacionalnih i europskih identiteta te različitih jezika i tradicija koji čine europsku kulturnu baštinu; isticanju činjenice da su kulturni i kreativni sektor, koji imaju svoje mjesto ne samo u lokalnom gospodarstvu kao poslodavci već i u društvenom životu zajednica općenito, snažno pogođeni pandemijom i da im je potrebna potpora; doprinosenju Novoj europskoj agendi za kulturu, među ostalim uključivanjem ulaganja u kulturu u razne fondove EU-a, te jačanjem sinergije između kulture i drugih politika kao što su turistička, regionalna i obrazovna politika, politika mladih te politika istraživanja i inovacija.

Sagledavati velike društvene promjene koje u izgradnji otpornih regionalnih i lokalnih zajednica za sobom povlače digitalni, okolišni i demografski izazovi te reagirati na te promjene

Tekuća klimatska i digitalna tranzicija, demografska transformacija te posljedice unutarnjih i vanjskih migracijskih tokova u velikoj mjeri utječu na sve europske regije, gradove i sela. Zadaća OR-a u pogledu ovog prioriteta bit će analizirati i utvrditi rješenja koja će regionalnim i lokalnim vlastima omogućiti da odgovore na te velike društvene promjene do kojih dolazi tamo gdje građani žive. Pandemija COVID-a 19 iziskuje promišljanje o odgovarajućem odgovoru na te izazove dok Europa i države članice pokazuju što su spremne učiniti da spase živote i gospodarstvo. Zbog ove krize povećala se potreba za temeljitom analizom politika, nadležnosti i sveukupnog funkcioniranja Europske unije. OR stoga pozdravlja važnu raspravu o svim područjima politike EU-a u okviru konferencije o budućnosti Europe te sa zanimanjem iščekuje opću raspravu i razmatranje sa stajališta načela supsidijarnosti. U ostvarivanju te zadaće OR će se oslanjati na zakonodavni i politički rad svojih članova, članica, dionika i dionica, kao i na njihov rad na politikama, a pritom će doprinosti europskom zelenom planu i raditi na ostvarivanju UN-ovih ciljeva održivog razvoja. To će se dopuniti komunikacijskom kampanjom pod vodstvom OR-a. Godišnji lokalni i regionalni barometar također će doprinijeti ostvarenju ovog prioriteta.

OR će dati prednost sljedećim ključnim mjerama:

23. promicanju kriznog plana za pandemiju COVID-a 19 na temelju provedbe ciljeva održivog razvoja na lokalnoj i regionalnoj razini, kao i drugih inicijativa iz europskog zelenog plana;
24. doprinošenju ciljevima smanjenja emisija ugljika do 2030. u svrhu postizanja klimatske neutralnosti do 2050., i to poticanjem ambicioznog i odlučnog lokalnog i regionalnog djelovanja u okviru klimatskog sporazuma i drugih relevantnih lokalnih i regionalnih inicijativa za održivi razvoj;
25. promicanju korištenja strategija pametne specijalizacije i drugih instrumenata u jačanju europskih partnerstava i lokalne javno-privatne suradnje u cilju poboljšanja stručnih kompetencija, kao i mogućnosti stjecanja kvalifikacija na radnim mjestima te u područjima i tehnologijama potrebnima za izgradnju održivosti, dodane vrijednosti i otpornosti na lokalnoj i regionalnoj razini;
26. doprinošenju ambicioznoj politici EU-a u području okoliša, osiguravanjem uključivanja politike u sve programe djelovanja za okoliš; osiguravanju toga da lokalna i regionalna dimenzija bude na odgovarajući način uzeta u obzir u pripremi i provedbi triju glavnih prioriteta europskog zelenog plana na području okoliša, a to su bioraznolikost, kružno gospodarstvo i nulta stopa onečišćenja; planiranju okolišnih i klimatskih politika prikladnih za praktičnu provedbu u svim vrstama zajednica;
27. usmjeravanju i podupiranju razvoja sporazuma o klimi uz pomoć koordiniranih i međusektorskih mjera i inicijativa, uključujući lokalno utvrđene doprinose i političke obveze na razini regija i gradova, kako bi se osiguralo da se taj sporazum temelji na višerazinskom upravljanju i djelotvornom širenju dobri praksi te da nijedna osoba ili regija ne bude zapostavljena;
28. predviđanju toga kako će transformacije na području energije, mobilnosti i digitalizacije utjecati na naše zajednice; izradi strategija i podupiranju njihove brze provedbe kako bi se njihovi pozitivni učinci maksimalno povećali, a negativni učinci na lokalnoj razini smanjili;
29. jačanju otpornosti na lokalnoj razini putem prilagodbe klimatskim promjenama i jačanju lokalnih kapaciteta za reagiranje na ekstremne vremenske nepogode koje su sve učestalije i sve ozbiljnije, a naročito osiguravanjem toga da lokalne i regionalne vlasti raspolažu resursima nužnima za upravljanje u slučaju katastrofe korištenjem Mehanizma EU-a za civilnu zaštitu i povećanog Fonda solidarnosti EU-a;
30. doprinošenju pripremi cilja nulte stope onečišćenja za okoliš bez toksičnih tvari te pripremanju i podupiranju regionalnih i lokalnih vlasti u provedbi ambicioznih ciljeva EU-a za akcijski plan za nultu stopu onečišćenja zraka, vode i tla; doprinošenju reviziji paketa za gradsku mobilnost na temelju iskustava stečenih s planovima održive gradske mobilnosti i pripremi tijela nadležnih za javni prijevoz da odgovore na egzogene prijetnje pružanju sigurnih i zaštićenih usluga mobilnosti;
31. osiguravanju toga da se prilikom osmišljavanja, ocjenjivanja i provedbe nacionalnih energetske i klimatskih planova, nacionalnih dugoročnih strategija i nacionalnih dugoročnih strategija obnove na odgovarajući način uzmu u obzir stavovi i doprinosi lokalnih i regionalnih vlasti izraženi u okviru višerazinskih dijaloga o klimi i energiji u državama članicama;

32. podupiranju Europske komisije u nastojanjima da uspješno osmisli i provede plan „Val obnove” te da ga učini okosnicom strategije oporavka nakon pandemije;
33. podupiranju nastojanja Europske komisije da uspostavi sustav označivanja proizvoda koji nisu povezani s deforestacijom te da zaštititi i obnovi šume u cijelom svijetu;
34. premošćivanju digitalnog jaza i promicanju digitalnog učenja i digitalizacije lokalnih i regionalnih javnih službi, među ostalim uz potporu programa Digitalna Europa za razdoblje 2021. – 2027., kako bi se smanjilo administrativno opterećenje, potaknuo održivi rast lokalnih poduzeća, povećala otpornost gospodarstva i doprinijelo održivijoj i zelenijoj Europi;
35. podupiranju podučavanja svih građana u području digitalne i medijske pismenosti na regionalnoj i lokalnoj razini te radu na uspostavi europskog okvira za uvođenje antropocentrične i pouzdane umjetne inteligencije;
36. pozivanju Europske komisije, država članica EU-a i njihovih regija i gradova da podrže ubrzanje modernizacije i digitalizacije sustava obrazovanja i osposobljavanja, uključujući putem potrebnih ulaganja u obrazovnu infrastrukturu, opremu i potpore zapošljavanju u lokalnom gospodarstvu; doprinošenju naporima da se ponovno pokrenu aktivnosti u okviru programa Erasmus + i Europskih snaga solidarnosti. Europski prostor obrazovanja i ažurirani Program vještina za Europu dva su važna kanala za djelovanje i potporu koje treba poduprijeti u okviru budućeg programa Erasmus;
37. poboljšanju širokopojasne povezivosti i uvođenju mreže 5G na lokalnoj i regionalnoj razini u urbanim i ruralnim područjima i mapiranju budućih potreba za ulaganjima;
38. osiguravanju toga da regionalne i lokalne vlasti mogu doprinijeti budućoj strategiji „od polja do stola” i od nje imati koristi; uspostavi lokalnih vijeća za prehranu, povezivanju lokalnih proizvođača hrane s potrošačima, promicanju zdrave prehrane i podizanju svijesti o bacanju hrane; rješavanju problema financijskih potreba poljoprivrednih gospodarstava kako bi ona mogla poduzeti nužne mjere u pogledu klime, okoliša i bioraznolikosti;
39. rješavanju sve većeg problema odljeva mozgova i jačanju regionalnih inovacijskih ekosustava jačanjem teritorijalne kohezije; poticanju ekonomije dobrobiti i promicanju istraživanja i inovacija, među ostalim uz pomoć potpora iz programa Obzor Europa, ESIF-a i raznih nacionalnih instrumenata financiranja; pokretanju što je prije moguće teritorijalnih inicijativa za predviđanje, kao i aktivnosti namijenjenih jačanju socijalne, ekonomske i zdravstvene otpornosti regija i gradova;
40. doprinošenju sveobuhvatnoj europskoj strategiji za demografske promjene kojom se svladavaju svi demografski izazovi i koja sadržava sveobuhvatan, koordiniran i integriran odgovor EU-a na demografske izazove, s obzirom na to da je riječ o međusektorskoj temi koja utječe na sve politike EU-a;
41. osiguravanju toga da EU razvije sveobuhvatnu humanitarnu i pravednu migracijsku politiku i da ne dozvoli da se države članice, pogranične regije, otoci i najudaljenije regije sami nose s migracijskom krizom jer je to i europsko i nacionalno pitanje; podupiranju razmjene najboljih praksi za integraciju migranata među regionalnim i lokalnim vlastima;
42. pružanju doprinosa regionalne i lokalne razine reformi migracijske politike EU-a, što uključuje integraciju, pravedne postupke vraćanja i politike azila kojima bi se omogućila odgovarajuća reakcija na tekuće i buduće migracijske trendove; uklanjanju osnovnih uzroka migracija u suradnji sa zemljama porijekla i tranzita kad su posrijedi osobe kojima je potrebna humanitarna pomoć; zaštititi vanjskih granica EU-a; sprečavanju nezakonite migracije i borbi protiv trgovanja ljudima;
43. promicanju kulture poštovanja vladavine prava na lokalnoj i regionalnoj razini kao preduvjeta za europsku integraciju i kao temeljne vrijednosti EU-a koja je potvrđena Ugovorima i zajednička ustavnoj tradiciji država članica;
44. pozivanju EU-a da, uz uvažavanje socijalnih partnera i nacionalnih sustava, zaštititi radna mjesta i osigura oporavak utemeljen na uzlaznoj socioekonomskoj konvergenciji i poboljšanim socijalnim pravima i radnim uvjetima za sve, uključujući za osobe koje rade u novim oblicima zapošljavanja, kao što su rad putem platformi i ekonomija honorarnih poslova, kao i radnike u tradicionalnom gospodarstvu, mikropoduzeća i kulturni sektor; prepoznavanju činjenice da

dvije trećine svih radnih mjesta stvaraju MSP-ovi, od kojih je većina čvrsto ukorijenjena u lokalnim zajednicama pa stoga predstavlja ključnu sastavnicu europskog društvenog tkiva; OR nastavlja promicati inicijativu „Europska poduzetnička regija”, kao i druge aktivnosti na europskoj razini kojima se nastoji razviti i pojačati poduzetništvo, naročito među mladima;

45. preuzimanju uloge posrednika u razvojnoj suradnji između gradova i regija te ulogu zagovarača UN-ovih ciljeva održivog razvoja kako bi se preuzela uloga predvodnika u doprinošenju svladavanju globalnih izazova kao što su sukobi i politička nestabilnost, ekonomska osjetljivost, migracije i klimatske promjene;
46. razmjeni dobrih praksi s lokalnim i regionalnim vlastima zemalja pristupnica i partnerskih zemalja iz susjedstva EU-a, kao i zemalja globalnog juga, te olakšavanju njihovog pristupa ciljanoj potpori EU-a.

Osiguravati da na temelju socijalne, ekonomske i teritorijalne kohezije kao temeljne vrijednosti Europska unija uvijek djeluje u interesu svojih građana i područja u kojima žive

Zadaća OR-a bit će osigurati da se u okviru politika Europske unije koje utječu na građane i područja u kojima žive (lokalizirane politike) poštuje ekonomska, socijalna i teritorijalna kohezija. U ostvarivanju te zadaće OR će se oslanjati na zakonodavni i politički rad svojih članova, članica, partnera, dionika i dionica, kao i na njihov rad na politikama. Nastavit će s radom na mobilizaciji „Saveza za koheziju”, pokazujući dodanu vrijednost kohezije kao politike i kao temeljne vrijednosti na kojoj počivaju sve politike EU-a. Usredotočit će se na ulogu regija i gradova u okviru plana gospodarskog oporavka EU-a. Ovoj zadaći pridonijet će i Europski tjedan regija i gradova te godišnji lokalni i regionalni barometar.

OR će dati prednost sljedećim ključnim mjerama:

47. zalaganju za višegodišnji financijski okvir (VFO) kao ključni instrument europske solidarnosti koji je na razini ambicija EU-a za ostvarivanje svih njegovih prioriteta, koji pruža dodanu vrijednost, transparentniji je i razumljiviji građanima te uključuje ciljeve održivog razvoja UN-a, provedbu europskog stupa socijalnih prava i nove prioritete utvrđene u europskom zelenom planu;
48. doprinošenju jačanju kohezijske politike – koja je od nastanka EU-a od iznimne važnosti – i to pametnom provedbom Europskog socijalnog fonda, Europskog fonda za regionalni razvoj i Kohezijskog fonda, pri čemu je potrebno osigurati znatan učinak u svim europskim regijama.
49. kontinuiranom promicanju snažne i djelotvorne kohezijske politike EU-a za sve regije EU-a, koja je potrebna da bi se gradovima i regijama pomoglo da se oporave od krize uzrokovane COVID-om 19 i da bi se svladali drugi veliki izazovi koji imaju izraženu teritorijalnu dimenziju i uzrokuju nejednak učinak unutar i između raznih regija i gradova u Europi, a to su naročito klimatske promjene i pomak prema ugljično neutralnom gospodarstvu, kao i digitalna transformacija, demografske promjene i migracije;
50. naglašavanju potrebe za odgovarajućim i stabilnim financijskim sredstvima za kohezijsku politiku i zajedničku poljoprivrednu politiku EU-a kako bi se njihov cilj u potpunosti ostvario; podupiranju lokalnog gospodarstva i lokalnih i regionalnih vlasti u djelotvornoj uporabi sredstava koja se trenutno dodjeljuju u svrhu oporavka europskog gospodarstva;
51. pozivanju na izdvajanje sredstava za regionalnu i lokalnu razini u okviru novog Fonda za oporavak, imajući u vidu očekivani asimetrični teritorijalni učinak krize uzrokovane COVID-om 19; osiguravanju toga da se taj novi instrument ne uspostavi nauštrb proračuna kohezijske politike i da se ulaganja koordiniraju s financijskim intervencijama EU-a kako bi se maksimalno povećao učinak poluge i izbjegla fragmentacija i centralizacija;
52. naglašavanju toga da EU zbog pandemije COVID-a 19 mora ojačati zdravstvenu sigurnost i povećati vlastite zdravstvene resurse i opskrbu medicinskom opremom, uključujući osobnu zaštitnu opremu. To uključuje i uspostavu pravnih preduvjeta kako bi se u slučaju potrebe omogućila brza i jednostavna nabava ili pokretanje proizvodnih postupaka. Osim toga, lokalnim i regionalnim vlastima treba pružiti potporu u poboljšanju njihovih kapaciteta za hitnu i civilnu zaštitu. Budući da regionalne i lokalne vlasti imaju važnu ulogu u pružanju javnih zdravstvenih i socijalnih usluga građanima, OR će se zalagati za koordinirano djelovanje EU-a i njegovu potporu nacionalnim, regionalnim i lokalnim strukturama za pripravnost na katastrofe kako bi se na prijetnje i krizne situacije u području zdravlja odgovaralo u skladu s načelom supsidijarnosti;

53. organiziranju otpornosti ekonomskih ciklusa jačanjem prostorne konvergencije proizvodnih lanaca u Europi;
54. promicanju korištenja strategija održivog urbanog razvoja radi poticanja gospodarskog rasta, stvaranja radnih mjesta i dostojanstvenog rada te socijalne uključenosti, u skladu s ciljevima ažurirane Povelje iz Leipziga i Plana EU-a za gradove;
55. radu na ažuriranju okvira gospodarskog upravljanja, uključujući Pakt o stabilnosti i rastu, kako bi se na temelju pouka izvučenih iz tekuće krize fiskalna pravila EU-a poboljšala uvođenjem zlatnog pravila za održiva ulaganja, uključujući sufinanciranje strukturnih i investicijskih fondova u okviru sveukupnog cilja održivog financijskog planiranja;
56. praćenju učinka pandemije i njezinih negativnih posljedica na dugoročno zapošljavanje u svim lokalnim i regionalnim gospodarstvima EU-a; isticanju važnosti preispitivanja industrijske i poduzetničke strategije EU-a i usmjeravanja na aspekte rasta koji se tiču održivosti kako bi se omogućio brz oporavak; promicanju inovativnih ekosustava, socijalne ekonomije i pametne specijalizacije te podupiranju lokalizirane industrijske politike;
57. praćenju primjene Kodeksa ponašanja za partnerstva radi osiguravanja punog sudjelovanja lokalnih i regionalnih vlasti u pripremi sporazuma o partnerstvu i programa za razdoblje 2021. – 2027. Načela partnerstva i višerazinskog upravljanja također bi trebala poslužiti kao primjer za upravljanje europskim semestrom;
58. pozivanju na to da se gradovima i regijama omogući izravan pristup financijskim sredstvima EU-a u svrhu provedbe europskog zelenog plana; osiguravanju toga da lokalne i regionalne vlasti budu uključene u pripremu planova za pravednu tranziciju i provedbu Fonda za pravednu tranziciju;
59. osiguravanju mogućnosti da regije, gradovi i pojedinci imaju koristi od mjera pojednostavljenja europskih strukturnih i investicijskih fondova; podupiranju borbe protiv lošeg upravljanja fondovima EU-a i prijevara te sprečavanja istih;
60. doprinošenju jačanju i poboljšanju funkcioniranja jedinstvenog tržišta, ne samo identificiranjem prepreka četirima slobodama na lokalnoj i regionalnoj razini i poticanjem administrativnog pojednostavljenja već i insistiranjem na tome da su lokalne i regionalne vlasti ključan dio provedbe i primjene pravila jedinstvenog tržišta; isticanju, s tim u vezi, golemog učinka koji sloboda kretanja ima na jedinstveno tržište i upozoravanju na to da se ne smije dopustiti njegova daljnja fragmentacija;
61. proširivanju Saveza za koheziju kako bi se u promicanju kohezijske politike mobilizirali dionici u javnom i privatnom sektoru te prikazivanju svim građanima EU-a dodane vrijednosti i demokratskih načela EU-a praćenjem učinka ulaganja koja se financiraju sredstvima EU-a i obavještavanjem javnosti o tome;
62. praćenju privremenog okvira za mjere državne potpore i mjera kasnije donesenih u sličnu svrhu, kojima se omogućuje ciljane potpore za spašavanje radnih mjesta u sektorima i regijama koji su posebno teško pogođeni pandemijom; isticanju toga da bi se u ovom kontekstu fleksibilnijim pravilima o državnoj potpori nastojalo postići „otklanjanje ozbiljnog poremećaja u gospodarstvu neke države članice”, a da će ta svrha biti aktualna još dugo nakon prosinca 2020., što je datum prestanka važenja privremenog okvira za mjere državne potpore; stoga, pozivanju Komisije da bude spremna produljiti taj privremeni okvir ili dopustiti sličnu fleksibilnost kako bi se sektorima i regijama zahvaćenima krizom pomoglo da se oporave;
63. podupiranju prikupljanja i širenja informacija povezanih s fleksibilnošću postupaka javne nabave jer se u trenutnim okolnostima javnim naručiteljima time omogućuje korištenje pregovaračkog postupka sa smanjenim proceduralnim zahtjevima;
64. zalaganju za izradu programa EU-a za ruralna područja u cilju zaustavljanja depopulacije i sprečavanja rizika od siromaštva u tim regijama, kao i u cilju uspostave uravnoteženog i sveobuhvatnog pristupa europskom teritorijalnom razvoju;
65. aktivnom poduzimanju daljnjih mjera u vezi sa svojom inicijativom „pametna sela” i promicanju tog koncepta među institucijama EU-a; promicanju inicijativa za inovacije i modernizaciju ruralnih područja i usvajanju strategije za održivu i pametnu mobilnost u okviru programa „Pametne turističke destinacije”;

66. insistiranju na tome da bi se u slučaju krizne situacije, tijekom koje bi se granice privremeno zatvorile ili bi bile strože nadzirane, EU i države članice trebale dogovoriti o zajedničkim obvezujućim pravilima i procedurama kojima bi se osigurala sloboda kretanja u EU-u; skretanju pozornosti na to da prekogranična gospodarska i socijalna područja imaju veliku vrijednost za EU;
67. naglašavanju toga da su se tijekom krize uzrokovane COVID-om 19 lokalni i regionalni akteri – unatoč mnogim zatvorenim granicama i dosad nezabilježenim ograničenjima – izuzetno domišljato snašli i pronašli načine da nastave s prekograničnom i transnacionalnom suradnjom, pokazujući istinsku solidarnost među europskim građanima. Ova je kriza podsjetnik na to da je Europa bez granica jedno od ključnih postignuća europske integracije i da je treba zaštititi. Pokretanje malih prekograničnih projekata „od građana za građane”, kojima se – izgradnjom povjerenja među sudionicima – stvaraju prekogranične mreže i veliki projekti, trebalo bi ostati trajni prioritet Europske unije i njezinih institucija;
68. isticanju važnosti europske teritorijalne suradnje i osiguravanju za to potrebnih proračunskih sredstava. Ta se suradnja pokazala nužnom za brojna regionalna tijela kako za razmjenu stručnog znanja i najboljih praksi u pogledu ključnih izazova, tako i za izgradnju međuljudskih odnosa između regionalnih tijela koja se nalaze na različitim stranama granice;
69. poticanju javnih ulaganja na otocima te u slabo naseljenim i najudaljenijim regijama i to dodatnom prilagodbom pravila o državnim potporama, povećanjem europskog sufinanciranja u okviru kohezijske politike i razvijanjem teritorijalne suradnje s trećim zemljama;
70. promicanju ažuriranja sveukupnog sustava upravljanja kohezijskom politikom, a naročito pojednostavljenjem administrativnih postupaka na svim razinama upravljanja;
71. pozivanju na potpunu teritorijalnu provedbu europskog stupa socijalnih prava i na ostvarivanje jake socijalne Europe za pravednu tranziciju;
72. davanju podrške činjenici da je Komisija u uskoj suradnji s državama članicama u europski pregled socijalnih pokazatelja uključila regionalnu dimenziju;
73. osiguravanju veće otpornosti regionalnih inovacijskih ekosustava na štetne učinke mogućih budućih kriznih situacija, i to dovršenjem europskog istraživačkog prostora za slobodan protok znanstvenika, znanstvenih saznanja i tehnologije, promicanjem sinergije između programa Obzor Europa i drugih programa EU-a za financiranje te nastavljanjem uspješnog rada Platforme za razmjenu znanja i međuinstitucijske inicijative „znanost u regijama”;
74. doprinošenju reviziji Uredbe o mreži TEN-T i relevantnog financiranja; isticanju nužnosti uspostave veza koje nedostaju u prekograničnoj prometnoj infrastrukturi kako bi se povezali svi gradovi i regije Unije u središnjim i perifernim područjima, uključujući i najudaljenije regije;

Europski odbor regija iskoristit će sve svoje resurse i politički utjecaj za jačanje Europe. Štiteći temeljna prava svojih građana i osiguravajući učinkovitost i djelotvornost politika i ulaganja EU-a, Odbor će nastojati doprinositi konkurentnosti, održivosti i otpornosti EU-a kako bi on ispunio očekivanja svojih građana.

Bruxelles, 2. srpnja 2020.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Apostolos TZITZIKOSTAS

Rezolucija Europskog odbora regija – Prijedlozi Europskog odbora regija za Program rada Europske komisije za 2021.

(2020/C 324/03)

EUROPSKI ODBOR REGIJA,

uzimajući u obzir

- Prilagođeni program rada Europske komisije za 2020. ⁽¹⁾,
- Protokol o suradnji s Europskom komisijom iz veljače 2012.,
- prioritete OR-a za petogodišnje mandatno razdoblje (2020. – 2025.)

potiče Europsku komisiju da u okviru svojeg Programa rada za 2021. nastoji provesti sljedeće mjere:

1. da odgovori na signale upozorenja koji proizlaze iz krize izazvane COVID-om 19 i stavi veći naglasak na socijalnu dobrobit i okolišnu održivost u okviru modela socijalnog tržišnog gospodarstva, pri čemu istodobno treba voditi računa o UN-ovim ciljevima održivog razvoja;
2. da osigura da strategija za oporavak nakon pandemije bude u potpunosti usklađena s ciljevima zelenog plana i obvezama koje je EU preuzeo u okviru Pariškog sporazuma te usmjerena na zaštitu zdravlja europskih građana i obnovu gospodarskog rasta u EU-u. U propisima o klimi mora se u potpunosti voditi računa o zemljopisnoj, gospodarskoj i socijalnoj raznolikosti europskih teritorija i ojačati načelo višerazinskog upravljanja pri prelasku na klimatsku neutralnost;
3. da surađuje s OR-om na povećanju vidljivosti i javne potpore takvim mjerama putem njegovog okvira „zelenog plana na lokalnoj razini“;
4. da uključi dimenziju zdravlja u zeleni plan, promiče zdrav život za sve, dodatno razmotri postojeće veze i sinergije između zdravlja, okoliša, energije, gospodarstva, radnih mjesta, konkurentnosti i zaštite klime te ujedno predloži jasnu strategiju za stvaranje otpornih teritorija, gospodarstava i društava u razdoblju nakon pandemije u okviru UN-ovih ciljeva održivog razvoja;
5. da poduzme daljnje korake za smanjenje opterećenja nacionalnih, regionalnih i lokalnih tijela u njihovim nastojanjima da prevladaju krizu uzrokovanu COVID-om 19 te iskoristi sva raspoloživa sredstva radi zadovoljavanja potreba europskih zdravstvenih sustava. Brzo širenje virusa stavilo je pod povećani pritisak i zdravstvenu i socijalnu skrb, a istodobno se moramo pripremiti i na „drugi val“. Za potrebe prekograničnog planiranja u slučaju pandemije trebalo bi promicati regionalne krizne stožere u kojima su zastupljene sve razine vlasti i čije se djelovanje zasniva na stanju pandemije i nije ograničeno nacionalnim granicama;
6. da surađuje s OR-om na jačanju svijesti i kapaciteta upravljačkih tijela kako bi se na najbolji način iskoristile mogućnosti koje proizlaze iz zelenog plana te da istodobno potiče izravniji pristup lokalnih i regionalnih vlasti sredstvima EU-a radi ostvarivanja ciljeva zelenog plana, kao i da pruža posebnu podršku pograničnim područjima ubrzanim uvođenjem europskog prekograničnog mehanizma (ECBM);
7. da promiče sporazum o klimi kao zajednički pothvat čija je svrha pojačana suradnja između lokalnih i regionalnih vlasti, europskih institucija i građana usmjerena na borbu protiv klimatskih promjena i istovremeno na svladavanje gospodarske krize uzrokovane pandemijom COVID-a 19 te kao okvir unutar kojeg se okupljaju svi dionici radi izrade i provedbe lokalnih klimatskih paktova i razmjene najboljih praksi;
8. da uspostavi forum za zeleni oporavak na kojem OR, Europska komisija, lokalne i regionalne vlasti i drugi dionici mogu surađivati na provedbi zelenog plana unutar novog okvira oporavka nakon pandemije;

⁽¹⁾ COM(2020) 440 final.

9. da osigura da cilj nulte stope onečišćenja čija je svrha postizanje netoksičnog okoliša i koji je predviđen zelenim planom ostane ključan dio zelenog oporavka. Izvanrednu važnost ima ambiciozan akcijski plan za postizanje nulte stope onečišćenja vode, zraka i tla, posebno kao doprinos zaštiti zdravlja;
10. da poveća ambicioznost buduće strategije EU-a za biološku raznolikost kako bi se zaustavio trenutačni trend gubitka biološke raznolikosti i kako bi EU bio globalni predvodnik u zaštiti i obnovi biološke raznolikosti, što je ključno za sprečavanje ili smanjenje posljedica budućih pandemija; da promiče brzu provedbu europske strategije za šume, osiguravajući uspostavu odgovarajućih mehanizama za razmjenu i umnožavanje najboljih praksi;
11. da promiče održivu i lokalnu proizvodnju hrane u okviru provedbe inicijativa najavljenih u strategiji „Od polja do stola” kako bi se očuvala biološka raznolikost, tlo, voda i morski okoliš te osigurala dobra razina prihoda za poljoprivrednike u EU-u; da osigura poštene tržišne cijene i pravedni tržišni položaj za poljoprivredne proizvođače prilagodbom proizvodnje potražnji na tržištu na općenito obvezujući način, posebno u situaciji krize na tržištu; da poljoprivrednicima i ruralnim krajevima osigura potporu u provedbi strukturnih promjena potrebnih za prelazak na održivije prehrambene sustave;
12. da izradi akcijski plan za provedbu europskog stupa socijalnih prava kojim će se pridonijeti jačanju socijalne dimenzije EU-a i ublažavanju učinka tekuće zelene i digitalne tranzicije. OR naglašava da provedba europskog stupa socijalnih prava ima izraženu teritorijalnu komponentu te da bi pregled socijalnih pokazatelja, koji trenutačno odražava samo nacionalne prosjeke, trebalo ojačati dodatnim regionalnim podacima;
13. da Europsku garanciju za djecu, usmjerenu na problem siromaštva i isključenosti djece u EU-u, uključi u provedbeni plan europskog stupa socijalnih prava;
14. da istraži potencijal socijalne ekonomije i pripremi „akcijski plan za socijalnu ekonomiju” kako bi se njezina načela uključila u razne socioekonomske politike Europske unije, čime bi se doprinijelo zelenoj i pravednoj tranziciji i planu oporavka u razdoblju nakon COVID-a 19, uz uklanjanje jaza u području obrazovanja, vještina i radnih mjesta, davanje prioriteta nezaposlenosti mladih te promicanje rodne ravnoteže;
15. da predstavi ambicioznu reformu Pakta o stabilnosti i rastu, prilikom koje bi se vodilo računa o cilju održivih javnih financija i poukama krize izazvane koronavirusom;
16. da pridonese poticanju javnih i privatnih ulaganja koja mogu imati konkretan učinak na realno gospodarstvo na lokalnoj i regionalnoj razini, uz posvećivanje pozornosti posebnim okolnostima najudaljenijih regija;
17. da hitno predloži temeljitu reformu europskog semestra i gospodarskog upravljanja EU-a koja bi vodila prema transparentnom, uključivom i demokratskom procesu. Snažna povezanost mehanizma za oporavak i otpornost (RRF) s europskim semestrom povećava hitnost potrebe za reformom radi izbjegavanja daljnje centralizacije i pristupa planovima oporavka odozgo prema dolje. Umjesto toga, prednost bi trebalo dati ekonomskoj, socijalnoj i teritorijalnoj koheziji među državama članicama i unutar njih te kvalitetnim javnim ulaganjima potrebnima za održivi oporavak EU-a. Reformirani europski semestar, kao opća europska gospodarska strategija s pomoću koje se diljem EU-a provode ciljevi održivog razvoja, trebao bi uključivati načela partnerstva i višerazinskog upravljanja i teritorijalnu dimenziju, u skladu s prijedlogom OR-a o kodeksu postupanja za uključivanje lokalnih i regionalnih vlasti u europski semestar na nacionalnoj razini i Europskog odbora regija na europskoj razini;
18. da se pozabavi slabim točkama europskih vrijednosnih lanaca koje su postale očite tijekom krize uzrokovane COVID-om 19; da utvrdi najslabije karike i diversificira izvore u opskrbnim lancima EU-a te smanji njihovu ovisnost o pojedinačnim zemljama, ojača europsku industrijsku bazu na održiv način i osigura stratešku industrijsku autonomiju EU-a; da osmisli politiku klastera kao središnji dio industrijske politike EU-a kojom bi se osiguralo jačanje razvoja europskih klastera svjetske klase koji povezuju regionalne klastere, mreže i ekosustave;

19. da ustraje na boljoj provedbi poglavlja o trgovini i održivom razvoju u trgovinskim sporazumima EU-a i usredotoči se na poboljšanje socioekonomskog i teritorijalnog učinka trgovinskih sporazuma, uključujući budući sporazum s Ujedinjenom Kraljevinom, provođenjem detaljnijih sektorskih i geografskih analiza uz istodobno jačanje uvjeta u poglavljima o trgovini i održivom razvoju u sporazumima o slobodnoj trgovini. Slaže se s Europskom komisijom da slobodna, poštena i otvorena trgovina može funkcionirati samo ako Svjetska trgovinska organizacija (WTO) bude snažna i djelotvorna te podržava njezinu namjeru da pokrene inicijativu za sveobuhvatnu reformu WTO-a;
20. da osigura potpunu uključenost lokalnih i regionalnih vlasti u pripremu i provedbu sporazuma o partnerstvu i programâ za razdoblje 2021. – 2027.;
21. da osigura da veća fleksibilnost u korištenju kohezijskih fondova i primjeni pravila o državnim potporama, koja je potrebna za održavanje oporavka regija, gradova i ruralnih područja od krize izazvane COVID-om 19, ne dovede do centralizacije ovlasti i ne liši lokalne i regionalne vlasti njihovih nadležnosti;
22. da iskoristi iskustvo plana EU-a za gradove i obnovljene Povelje iz Leipziga tako što će organizirati sastanak na vrhu o održivom urbanom razvoju;
23. da se nadoveže na prijedlog o „valu obnove”, kao i na akcijski plan partnerstva za stanovanje u okviru Plana za gradove donesen u studenom 2018., kako bi se pripremio europski program za stanovanje kojim bi se to pitanje uključilo u različite politike EU-a koje na njega utječu;
24. da predloži koherentan i ambiciozan program EU-a za ruralna područja posebno usmjeren na udaljena područja, koja su često zanemarena, čime bi se ostvarila veća povezanost s građanima koji žive u ruralnim krajevima i koji su po definiciji izoliraniji od centraliziranih sustava upravljanja. Oživljavanje gradova i zajednica u ruralnim krajevima pomoglo bi EU-u da pokaže konkretnu potporu i ojača svoju legitimnost na terenu;
25. da odlučno odgovori na izazove s kojima se suočava europski turizam putem kratkoročnog financiranja i dugoročne strategije oporavka od krize, kako bi taj sektor postao otporniji i održiviji u budućnosti. Stoga se kohezijskom politikom u dugoročnom proračunu EU-a za razdoblje 2021. – 2027. mora osigurati bolje iskorištavanje potencijala kulture i turizma. Naglasak ostaje na gospodarskoj konkurentnosti putem istraživanja i inovacija, digitalnoj tranziciji, kao i na programu EU-a za europski turizam;
26. da provede ažurirani Akcijski plan za digitalno obrazovanje kako bi se u potpunosti uzele u obzir posljedice COVID-a 19 i novi uvjeti za obrazovanje i osposobljavanje. Taj bi akcijski plan trebao djelovati i kao katalizator za brzi razvoj alata za učenje na daljinu u regijama, gradovima i ruralnim područjima, u manje razvijenim regijama, osobito u školama, kako bi digitalne i medijske vještine postale sastavni dio cjeloživotnog učenja te kako bi sam plan postao platforma za razmjenu dobrih praksi između europskih gradova i regija te diljem svijeta;
27. da aktivno uključi lokalne i regionalne vlasti u dovršenje jedinstvenog digitalnog tržišta iskorištavanjem njihove ključne uloge u pružanju digitalnih usluga građanima, stvaranju digitalne infrastrukture i upravljanju njome; da osigura pomno praćenje i mjerenje održivih procesa digitalne transformacije u europskim regijama i gradovima, s posebnim naglaskom na razlikama između urbanih i ruralnih područja;
28. da osigura više financijskih sredstava i programa osposobljavanja za potrebe brzog i sveobuhvatnog uvođenja digitalne infrastrukture u EU-u, a posebno mreže 5G, među ostalim s pomoću budućeg fonda EU-a za oporavak, te da istodobno osigura bržu širokopojasnu vezu i potrebnu opremu u ruralnim, planinskim, otočnim krajevima i najudaljenijim regijama te područjima koja se suočavaju s demografskim izazovima;
29. da podupire uspostavu europskog prostora obrazovanja do 2025. u bliskoj sinergiji s europskim istraživačkim prostorom kako bi se osiguralo visokokvalitetno obrazovanje i osposobljavanje, kao i jednakost i pravednost u obrazovanju, kao odgovor na demografske promjene i odljev mozgova; da uključi OR u osmišljavanje i provedbu budućih mjera u području obrazovanja i osposobljavanja, kao i u provedbu ažuriranog programa vještina za Europu i Akcijskog plana za digitalno obrazovanje;

30. da predstavi znanstveno utemeljenu evaluaciju utjecaja COVID-a 19 na demografske promjene i osigura da buduće odluke budu prilagođene lokalnim potrebama i posebnostima;
31. da dà prioritet pružanju potpore organizacijama, uključujući one neprofitne, te malim i srednjim poduzećima, pojedinačnim umjetnicima i zaposlenicima u kulturnom i kreativnom sektoru, koji su posebno pogođeni epidemijom COVID-a 19. U procesu poboljšanja postojećeg strateškog okvira EU-a za kulturu i u sljedećem programu Kreativna Europa poseban bi naglasak trebalo staviti na jačanje i očuvanje bogatog europskog kulturnog tkiva, kao i regionalnih i lokalnih posebnosti i baštine;
32. da osigura da pomoć Unije zemljama kandidatkinjama i potencijalnim kandidatkinjama za razdoblje nakon krize dopire do lokalnih zajednica te da u dovoljnoj mjeri uključuje i osnažuje lokalne i regionalne vlasti, koje su ključne za demokratski legitimitet angažmana EU-a u tim zemljama, kao i da nastavi ukazivati na opasnost od „zarobljavanja države na lokalnoj razini” i suzbijati tu pojavu koja ugrožava temelje demokracije;
33. da poveća potporu EU-a usmjerenu na potrebe lokalnih i regionalnih vlasti i njihovih udruženja u partnerskim zemljama, posebno u partnerskim zemljama južnog Sredozemlja i Istočnog partnerstva, kako bi se stvorila nova dinamika za reforme usmjerene na decentralizaciju i poboljšali rezultati u području upravljanja te povećala vidljivost koristi koju politike EU-a donose na svim područjima i razinama upravljanja partnerskih zemalja. To bi trebalo uključivati osnivanje škole Istočnog partnerstva za javnu upravu, kako je predloženo u Zajedničkoj komunikaciji o politici Istočnog partnerstva nakon 2020.;
34. da doprinosi postizanju ciljeva održivog razvoja, među ostalim aktivnim uključivanjem lokalnih i regionalnih vlasti u partnerskim zemljama i potporom aktivnostima istorazinske suradnje u duhu partnerstva i solidarnosti, posebno u kontekstu teških globalnih posljedica pandemije COVID-a 19 i mjera za njezino suzbijanje;
35. da lokalne i regionalne vlasti uključi u provedbu i praćenje strategije EU-a za rodnu ravnopravnost te u nju uključi mjere otpornosti i instrumente za prevladavanje posljedica krize uzrokovane COVID-om 19 u pogledu rodniha pitanja;
36. da konferenciju o budućnosti Europe iskoristi kao pravodobnu priliku za raspravu s građanima i lokalnim i regionalnim vlastima o EU-u kao projektu zasnovanom na temeljnim vrijednostima kao što su demokracija, temeljna prava i vladavina prava, kao i o promjenama postojećeg institucijskog okvira koje su potrebne za povećanje učinkovitosti i legitimnosti EU-a te osjećaja odgovornosti građana za europski projekt;
37. da u potpunosti uključi OR, nacionalne parlamente i regionalne parlamente sa zakonodavnim ovlastima u sva tijela konferencije o budućnosti Europe kako bi se taj proces što više približio građanima; da surađuje s OR-om na razvoju pilot-modela za trajni i strukturirani dijalog s građanima posredstvom lokalnih i regionalnih vlasti, koji bi omogućio dvosmjernan proces komunikacije između građana i institucija EU-a i kasnije mogao poslužiti za dugoročno poboljšanje postupka donošenja odluka u EU-u;
38. da uloži veće napore u borbu protiv dezinformacija, pored ostalog i na lokalnoj i regionalnoj razini, pružanjem potpore neovisnim provjeravateljima činjenica, medijskoj pismenosti i kvalitetnom novinarstvu, pritom ukazujući na to da se borba protiv dezinformacija ne smije koristiti kao izgovor za cenzuru ili ograničavanje slobode izražavanja;
39. da usvoji sveobuhvatan pristup politikama migracija, integracije i azila zasnovan na načelima poštovanja temeljnih ljudskih prava, supsidijarnosti, solidarnosti i međunarodnih obveza EU-a i njegovih država članica; da osigura ulaganje većih zajedničkih napora u zaštitu vanjskih granica EU-a i da u suradnji s partnerima EU-a i zemljama podrijetla i tranzita ojača borbu protiv nezakonitih migracija i trgovanja ljudima; da snažnije podupire lokalne i regionalne vlasti u njihovoj ključnoj ulozi u integracijskim politikama;
40. da nastavi uspješnu suradnju s OR-om u području bolje regulative i promicanja koncepta „aktivne supsidijarnosti”, posebice putem Mreže regionalnih središta za ocjenjivanje provedbe politika EU-a (RegHub) i njezine nove uloge u platformi „Fit for future” („Spremni za budućnost”) te podupiranjem OR-a u razvoju mreže RegHub 2.0 kako bi ona postala još učinkovitija u pružanju pravovremenih povratnih informacija utemeljenih na praktičnom iskustvu s

provedbom politika EU-a na lokalnoj i regionalnoj razini; da u svojoj predstojećoj komunikaciji o boljoj regulativi potvrdi i razradi ta načela;

41. da uzme u obzir rasprave o budućem programu rada Europske komisije koje su se održale u regionalnim parlamentima na temelju zaključaka Radne skupine Europske komisije za supsidijarnost i proporcionalnost te pilot-projekta koji su pokrenuli Europski odbor regija i Konferencija europskih regionalnih zakonodavnih skupština (CALRE).

OR nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi institucijama EU-a i predsjedništvima Vijeća EU-a.

Bruxelles, 2. srpnja 2020.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Apostolos TZITZIKOSTAS

MIŠLJENJA

ODBOR REGIJA

INTERACTIO – 139. PLENARNO ZASJEDANJE OR-A (HIBRIDNO), 30.6.2020.–2.7.2020.

Mišljenje Europskog odbora regija – Provedba sporazumâ o slobodnoj trgovini: Regionalna i lokalna perspektiva

(2020/C 324/04)

Izvjestitelj:	Michael MURPHY (IE/EPP), član Vijeća grofovije Tipperary
Referentni dokument/i:	Izvešće Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija o provedbi sporazumâ o slobodnoj trgovini: 1. siječnja 2018. – 31. prosinca 2018. COM(2019) 455 final

PREPORUKE O POLITIKAMA

EUROPSKI ODBOR REGIJA

Opće napomene

1. pozdravlja godišnje izvješće Komisije o provedbi sporazumâ o slobodnoj trgovini; smatra da izvješće predstavlja ne samo ključni korak prema većoj transparentnosti, već i učinkoviti instrument za prijenos stručnih detaljnih informacija o trgovinskim sporazumima koje je EU sklopio;
2. ističe veliki potencijal trgovinske politike EU-a za provedbu ciljeva EU-a, posebno u pogledu održivog rasta, provedbe ciljeva održivog razvoja, zapošljavanja, otvaranja radnih mjesta i ulaganja u EU-u. Međutim, istodobno razumije da je kriza izazvana COVID-om 19 velik šok za europska i svjetska gospodarstva te da će narušiti prilike koje europskim malim i srednjim poduzećima pruža globalna trgovina. Prema nedavnom istraživanju GU-a TRADE u 2020. godini očekuje se smanjenje globalne trgovine za 10 % do 16 %; predviđeno smanjenje izvoza izvan EU27 iznosi 9 % do 15 %, što predstavlja smanjenje izvoza izvan EU27 za 282 do 470 milijardi eura ⁽¹⁾;
3. podsjeća da 36 milijuna radnih mjesta u EU-u ovisi o izvozu izvan EU-a, od čega su na njih 13,7 milijuna zaposlene žene; da se između 2000. i 2017. broj radnih mjesta u EU-u povezanih s izvozom u ostatak svijeta povećao za 66 %, što predstavlja 14,3 milijuna dodatnih radnih mjesta; i da se udio osoba u EU-u zaposlenih na radnim mjestima povezanim s prodajom robe i usluga ostatku svijeta u ukupnoj zaposlenosti povećao s 10,1 % u 2000. na 15,3 % u 2017. ⁽²⁾. Sa zabrinutošću napominje da zbog pandemije COVID-a 19 Međunarodna organizacija rada 2020. procjenjuje gubitak 12 milijuna radnih mjesta samo u Europi;
4. naglašava važnost slobodne međunarodne trgovine utemeljene na pravilima od koje koristi imaju svi trgovinski partneri. Poziva Komisiju da nastavi štiti trgovinske interese EU-a i boriti se protiv rastućeg trenda protekcionizma;

⁽¹⁾ https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2020/may/tradoc_158764.pdf

⁽²⁾ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/november/tradoc_157516.pdf

5. napominje da se učinak sporazumâ EU o slobodnoj trgovini osjeća na regionalnoj razini. OR stoga poziva Komisiju da ga sustavno obavještava i da u ranoj fazi pregovora u obzir uzima i mogući utjecaj trgovine na lokalnu i regionalnu razinu;
6. smatra da bi sporazumi o slobodnoj trgovini trebali biti prilagođeni malim i srednjim poduzećima, kao i da bi se mala i srednja poduzeća trebala prilagoditi sporazumima o slobodnoj trgovini; u tom pogledu ističe ključnu ulogu lokalnih i regionalnih vlasti u informiranju malih i srednjih poduzeća o sporazumima o slobodnoj trgovini;
7. naglašava zajedničku odgovornost svih razina upravljanja u osiguravanju pravedne raspodjele koristi globalizacije i ublažavanju negativnih učinaka;
8. zabrinut je da bi eskalacija mjera koje nisu u skladu s pravilima WTO-a kao i novi neocarinski diskriminatorni dogovori mogli dovesti do prekomjernog uzajamnog nametanja regulatornih preopterećenja i postati uobičajena praksa u svjetskoj trgovini; smatra da bi postojeće programe potpore EU-a i praćenje njihove provedbe trebalo preispitati, u skladu s pravilima EU-a o tržišnom natjecanju, kako bi se mogla pružiti potpora regijama koje se suočavaju s posljedicama trgovinskih ratova te kako bi ih se rasteretilo;
9. pozdravlja činjenicu da je Komisija 22. prosinca 2017. osnovala Savjetodavnu skupinu za trgovinske sporazume koja bi trebala doprinijeti transparentnosti i uključivosti trgovinske politike EU-a; napominje da ni jedan od 28 stručnjaka iz te skupine⁽³⁾ ne predstavlja lokalne ili regionalne vlasti ili njihove udruge; poziva Komisiju da ne mijenja ni oblik te stručne skupine ni status OR-a kao promatrača unutar nje, a ako se njezin opći ustroj ipak promijeni, OR traži da dobije status člana;
10. pozdravlja činjenicu da je 29 % – 31 % trgovine EU-a obuhvaćeno sporazumima o povlaštenoj trgovini;

Informacije vezane za COVID-19

11. pozdravlja najavu Komisije da će pokrenuti postupak revizije trgovinske politike, što će dovesti do nove strategije do kraja godine. Međutim, OR poziva Komisiju da osigura da se prilikom te revizije posveti dužna pažnja pitanju provedbe sporazuma o slobodnoj trgovini u regijama i gradovima država članica;
12. pandemija COVID-a 19 pokazala je da su globalna gospodarstva snažno povezana i da u vrijeme krize nijedna zemlja ne može pojedinačno pokriti svoje potrebe. Stoga, kako bi se osigurao pravedan i otvoren globalni trgovinski sustav utemeljen na pravilima, OR poziva Europsku komisiju da nastavi s radom na reformi WTO-a. U istom smislu napominje da u slučajevima narušavanja globalnog tržišnog natjecanja EU mora u potpunosti iskoristiti svoje instrumente trgovinske zaštite i razviti nove alate za rješavanje problema praksi trećih zemalja koje narušavaju tržište;
13. potiče Europsku komisiju da nastavi raditi na rješavanju problema narušavanja tržišnog natjecanja na jedinstvenom tržištu uzrokovanog stranim subvencijama. U tom pogledu OR iščekuje objavljivanje Bijele knjige Komisije o instrumentu za strane subvencije. Napredak u tom području rada posebno je važan za osiguravanje jednakih uvjeta za poduzeća iz EU-a u područjima kao što je javna nabava;
14. napominje da se regije i njihove vlade nalaze na prvoj crti obrane u borbi protiv krize te da su suočene s njezinim zdravstvenim i gospodarskim učincima. Stoga smatra da EU treba raditi na izgradnji strateških zaliha ključne opreme kako bi se regije pripremile za buduće pandemije. U tom pogledu pozdravlja koncept Komisije o „otvorenoj strateškoj autonomiji” za diversifikaciju globalnih lanaca opskrbe i povrat dijela proizvodnje ključnih materijala;
15. pozdravlja novi prijedlog VFO-a od 27. svibnja, uključujući novo privremeno pojačanje u okviru inicijative REACT-EU i instrumenta „Next Generation EU”. U tom kontekstu OR pozdravlja dodatna sredstva dodijeljena za kohezijsku politiku koja se mogu iskoristiti za borbu protiv gospodarskih posljedica krize, među ostalim osiguravanjem ulaganja i likvidnosti u pogođene MSP-ove na terenu, posebice one u najteže pogođenim sektorima. Time će se osigurati spašavanje mnogih poduzeća i radnih mjesta;

⁽³⁾ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2017/december/tradoc_156487.pdf

16. pozdravlja pojednostavljenje primjene niza programa financiranja EU-a, uključujući program InvestEU, s obzirom na krizu uzrokovanu COVID-om 19. Međutim, potiče Europsku komisiju da održi sustav poboljšanog pristupa financiranju za niz programa koji se ne tiču pandemije kako bi se europskim MSP-ovima omogućilo da digitalizaciju i tehnike dekarbonizacije pretvore u profitabilne prilike za stvaranje održivog gospodarskog rasta i radnih mjesta;

Ostvarivanje punog potencijala trgovinskih sporazuma – regionalne i poslovne perspektive

17. u potpunosti se slaže sa stajalištem Komisije da poduzeća iz EU-a mogu imati koristi od trgovinskih sporazuma samo ako raspolažu relevantnim informacijama o sadržaju tih sporazuma i razumiju kako oni u praksi funkcioniraju; smatra da je potrebno uključiti predstavnike regija u napore za poboljšanje provedbe sporazumâ o slobodnoj trgovini; stoga naglašava važnost razvoja akcijskih planova za provedbu sporazumâ o slobodnoj trgovini prilagođenih svakoj državi članici, njihovim regijama i regionalnim poslovnim interesima;

18. sa zabrinutošću primjećuje da se složenost pravila o podrijetlu i administrativnih obrazaca koje trgovinski partneri EU-a zahtijevaju za dodjelu povlastica poduzećima iz EU-a, kao i naponi uloženi u dokazivanje povlaštenog podrijetla, čine nerazmjernima za mala i srednja poduzeća u EU-u koja ne raspolažu istim resursima kao velika poduzeća;

19. ponavlja svoj dugogodišnji stav da budući trgovinski sporazumi EU-a ne smiju sprečavati vlade na svim razinama da pružaju, podupiru ili reguliraju javne usluge niti ih sprečavati u tome da šire raspon usluga koje nude građanima;

20. podsjeća da se većina izvoznih aktivnosti malih i srednjih poduzeća odvija prvenstveno na jedinstvenom tržištu⁽⁴⁾, pri čemu samo otprilike polovica malih i srednjih poduzeća prodaje svoju robu izvan EU-28⁽⁵⁾; nadalje napominje da su izvozne aktivnosti malih i srednjih poduzeća također vrlo koncentrirane, pri čemu na šest država članica⁽⁶⁾ otpada više od dvije trećine ukupnog izvoza malih i srednjih poduzeća iz EU-a;

21. naglašava da, prema nedavnom istraživanju OR-a i udruge Eurochambres, učinkovita provedba trgovine iziskuje sljedeće⁽⁷⁾:

- (a) rješavanje problema nedostatka znanja o sporazumima EU-a o slobodnoj trgovini pružanjem praktičnih informacija o tome kako mala i srednja poduzeća mogu iskoristiti određeni sporazum o slobodnoj trgovini u praksi i održavanjem informativnih aktivnosti s poslovnom zajednicom na regionalnoj i lokalnoj razini (osposobljavanje, seminari, radionice, prezentacije itd.);
- (b) poboljšanje prilagođenosti dostupnih besplatnih alata korisnicima s ciljem pružanja potpore poduzećima i malim i srednjim poduzećima, kao i osvješćivanje javnosti o njihovu postojanju;
- (c) rješavanje problema složenosti i nedostatka usklađenosti pravila o podrijetlu i carinskih postupaka;
- (d) brzo uvođenje besplatnog internetskog alata za pravila o podrijetlu kao dodatne prve linije potpore za mala i srednja poduzeća iz EU-a u suočavanju sa složenim pravilima u trgovinskim sporazumima EU-a;

22. smatra da je potrebno učiniti više kako bi se proširile informacije o funkcioniranju međunarodne trgovine, osobito na razini država članica i njihovih lokalnih i regionalnih vlasti koje imaju ključnu ulogu u tome zbog svoga znanja o malim i srednjim poduzećima i blizine terenu; stoga smatra da sustavna suradnja OR-a i Europske komisije može doprinijeti širenju relevantnih informacija i razvoju relevantnih interaktivnih alata, kao što je internetski alat za pravila o podrijetlu za MSP-ove;

⁽⁴⁾ Služba EP-a za istraživanja, *CETA implementation: SMEs and regions in focus* („Provedba sporazuma o slobodnoj trgovini između EU-a i Kanade: MSP-ovi i regije u fokusu”), studija provedena na zahtjev OR-a, 18. studenog 2019., dostupna na: [http://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_IDA\(2019\)644179](http://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_IDA(2019)644179).

⁽⁵⁾ Flash Eurobarometer 421, *Internationalisation of Small and Medium-sized Enterprises* („Internacionalizacija malih i srednjih poduzeća”), listopad 2015.

⁽⁶⁾ Belgija, Njemačka, Španjolska, Italija, Nizozemska i Ujedinjena Kraljevina.

⁽⁷⁾ Anketa udruge Eurochambres i OR-a: *Implementation of Free Trade Agreements – challenges and opportunities for businesses and regions* („Provedba sporazumâ o slobodnoj trgovini – izazovi i prilike za poduzeća i regije”), https://cor.europa.eu/en/events/Documents/ECON/Survey_Note_CoR-Eurochambres_Survey_15_November_2019.pdf.

23. pozdravlja uznapredovali rad Komisije na internetskom portalu koji će integrirati dvije baze podataka, bazu podataka o pristupu tržištu i službu za pomoć pri trgovini;

24. nadalje, pozdravlja postojeće alate kojima se Europska komisija koristi za promicanje i pružanje potpore malim i srednjim poduzećima u EU-u u njihovim naporima u području internacionalizacije kako bi bila konkurentnija na svjetskoj razini te naglašava potrebu da se osigura da se ti alati primjenjuju „odozdo prema gore”;

25. sa zabrinutošću primjećuje neriješena pitanja s trgovinskim partnerima predstavljena u izvješću Komisije, posebno činjenicu da za proizvode iz EU-a i dalje postoje prepreke u pristupanju nizu tržišta u partnerskim zemljama. Visoko na listi prioriteta trebalo bi biti uzajamno nebirokratsko priznavanje tehničkih standarda;

Globalni gospodarski angažman ne smije dovesti do nejednakosti među regijama EU-a

26. iako sporazumi o slobodnoj trgovini općenito potiču gospodarski rast, smatra da će oni ipak negativno utjecati na neke gospodarske sektore, kao i na regije u kojima su prisutni;

27. podržava stajalište Komisije da trgovinski sporazumi EU-a predstavljaju velik potencijal za izvoz poljoprivrednih proizvoda iz EU-a, ali izražava zabrinutost činjenicom da nacrt privremenog izvješća o procjeni učinka na održivost trgovinskog sporazuma s Mercosurom upućuje na to da će ti sporazumi negativno utjecati na poljoprivredna i ruralna područja u EU-u, zbog čega neke države članice ne prihvaćaju sporazum u njegovu sadašnjem obliku. Također ustraje u tome da se sporazum s Mercosurom ocjenjuje s obzirom na cilj smanjenja emisija stakleničkih plinova. U tom bi pogledu ratifikacija sporazuma između EU-a i Mercosura trebala biti uvjetovana mjerama za smanjenje trenutačne rekordne razine krčenja šuma u brazilskoj Amazoniji;

28. naglašava da iz ankete, koju je OR proveo u suradnji s udrugom Eurochambres o provedbi sporazumâ o slobodnoj trgovini, proizlazi da bitan problem za regije nakon stupanja trgovinskih sporazuma EU-a na snagu predstavlja povećani konkurentski pritisak stranih poduzeća⁽⁸⁾;

29. naglašava da su, kao što je istaknuto u studiji EPRS-a⁽⁹⁾ koja se temelji na analizi trgovinskih tokova u nekim državama članicama, izvozni rezultati regija u pozitivnoj i snažnoj korelaciji s BDP-om te da je trgovina vrlo koncentrirana u nekoliko analiziranih regija u svakoj državi članici;

30. podsjeća da je Komisija prepoznala teritorijalno nejednak učinak globalizacije u dokumentu za razmatranje o svladavanju globalizacije i dokumentu za razmatranje o budućnosti financija EU-a, ističući da su, iako su koristi globalizacije široko rasprostranjene, njezini troškovi često ograničeni na lokalni kontekst;

31. naglašava da uklanjanje gore navedenih nejednakosti iziskuje odgovor na razini EU-a kako bi se zajamčilo da nijedna osoba ili regija ne bude zapostavljena;

32. čvrsto vjeruje da procjene teritorijalnog učinka mogu od samoga početka biti snažan instrument za utvrđivanje i kvantificiranje mogućih asimetričnih učinaka trgovinskih sporazuma na europske regije te tako omogućiti relevantnim regijama da uvedu odgovarajuće javne politike za upravljanje učinkom; smatra to ključnim elementom u oblikovanju dobrih i transparentnih trgovinskih politika utemeljenih na dokazima;

33. stavlja poseban naglasak na ulogu kohezijske politike u poboljšanju konkurentnosti područja EU-a putem ciljanih ulaganja prilagođenih potrebama konkretnih područja u ključnim sektorima kao što su mrežne infrastrukture, istraživanje i inovacije, MSP-ovi, informatičke usluge, mjere za zaštitu okoliša i klimatska politika, kvalitetna radna mjesta i socijalna uključenost;

⁽⁸⁾ Istraživanje Europskog odbora regija i udruge Eurochambres o provedbi sporazumâ o slobodnoj trgovini, kolovoz – listopad 2019.

⁽⁹⁾ EPRS, *Interactions between trade, investment and trends in EU industry: EU regions and international trade* („Interakcija trgovine, ulaganja i trendova u industriji EU-a – regije EU-a u međunarodnoj trgovini”), studija provedena na zahtjev OR-a, 27. listopada 2017., dostupna na [http://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_STU\(2017\)608695](http://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_STU(2017)608695).

34. u svjetlu čvrstih dokaza o regionalnim tokovima u međunarodnoj trgovini, podsjeća na to da je, ako EU želi uvesti daljnju liberalizaciju trgovine, nužno da svakoj važnoj inicijativi u tom području prethode procjene učinka usmjerene na moguće učinke na nacionalnu, a posebno podnacionalnu razinu;

35. pozdravlja činjenicu da je Komisija u svojem Planu oporavka za Europu iz svibnja 2020. najavila da će ojačati svoje instrumente za hitne slučajeve, uključujući Europski fond za prilagodbu globalizaciji, te da će ih učiniti fleksibilnijima kako bi se sredstva mogla raspoređivati brzo i, po potrebi, u velikim razmjerima. OR očekuje od Komisije da brzo iznese svoj prijedlog i ponavlja⁽¹⁰⁾ u tom kontekstu da su u prethodnom prijedlogu Europskog fonda za prilagodbu globalizaciji za razdoblje financiranja 2021. – 2027. predviđeni relativno visoki pragovi prihvatljivosti (najmanje 250 otpuštanja)⁽¹¹⁾ i niska proračunska omotnica od 225 milijuna eura godišnje;

Trgovinska politika kao ključni instrument za poboljšanje održivosti

36. čvrsto vjeruje da trgovinska politika treba imati važnu ulogu u osiguravanju pozitivnih gospodarskih, društvenih, teritorijalnih i ekoloških učinaka globalizacije za građane i poduzeća u Europi i drugdje;

37. podsjeća na to da je prema posebnom istraživanju Eurobarometra iz 2019.⁽¹²⁾ udio ispitanika koji su izrazili zabrinutost zbog negativnih posljedica međunarodne trgovine na okoliš porastao, a isto je istraživanje također pokazalo da je došlo do povećanja broja ispitanika koji smatraju da nemaju koristi od međunarodne trgovine zbog njezina utjecaja na okoliš;

38. podsjeća da Zeleni plan objedinjuje trgovinsku politiku s gospodarskom i regulatornom politikom te politikom tržišnog natjecanja u sveobuhvatnom naporu da se pomogne okolišu i postave visoke ekološke ambicije za cjelokupnu industriju;

39. smatra da bi se mehanizam za rješavanje problema istjecanja ugljika mogao upotrijebiti za osiguravanje jednakih uvjeta tržišnog natjecanja; međutim, napominje da se tom mjerom mora postići ravnoteža između pitanja zaštite okoliša, pitanja povezanih s trgovinom i pitanja pravednosti kako bi se izbjegla odmazda protiv izvoza iz zemalja EU-a, koja bi nanijela štetu industriji EU-a;

40. odlučno podupire akcijski plan Komisije u 15 točaka kao glavni instrument za povećanje učinkovitosti poglavlja o trgovini i održivom razvoju, koja su dio svih modernih trgovinskih sporazuma EU-a. Međutim, to se može provesti samo putem odgovarajućih klauzula koje omogućuju provedivost, provjerljivost i sankcioniranje zahtjeva u pogledu održivosti;

41. kad je riječ o pitanju trebaju li uvesti trgovinske sankcije u slučaju kršenja odredaba poglavlja o trgovini i održivom razvoju, Odbor regija podupire ideju da bi trebalo predvidjeti mehanizme sankcioniranja u slučaju da se zemlje koriste nepoštenim tržišnim natjecanjem, npr. ako zaobilaze temeljne standarde ILO-a ili standarde održivosti;

42. ističe potrebu za boljom provedbom poglavlja o trgovini i održivom razvoju u trgovinskim sporazumima EU-a s pomoću neobvezujućih mjera i boljeg korištenja diplomatskih resursa EU-a i država članica;

43. nadalje, poziva da se u trgovinske sporazume EU-a uključe stroga pravila o lažnom određivanju transfernih cijena ili zlouporabi transfernih cijena i utaji poreza za trgovačka društva uvrštena na burzu;

44. slaže se sa stajalištem da poglavlja o trgovini i održivom razvoju putem trgovine mogu poboljšati uvjete kao što su dostojanstven rad, zaštita okoliša i borba protiv klimatskih promjena radi postizanja učinkovitih i održivih političkih promjena⁽¹³⁾ u trećim zemljama; međutim, istodobno napominje da su ta pitanja sama po sebi rezultat demokratskih procesa u okviru ustavnog poretka svake zemlje;

⁽¹⁰⁾ Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora – Jačanje teritorijalne otpornosti: osnaživanje regija i gradova radi suočavanja s globalizacijom (SL C 54, 13.2.2018., str. 32.).

⁽¹¹⁾ Posebno imajući u vidu da se u ekvivalentnom programu SAD-a (eng. Trade Adjustment Assistance, TAA; program pomoći za prilagodbu trgovini) ne predviđa nikakav minimalni prag otpuštanja viška radne snage.

⁽¹²⁾ <https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/survey/getsurveydetail/instruments/special/surveyky/2246>
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/ip_19_6294

⁽¹³⁾ EP, *Free trade or geo-economics? Trends in world trade* („Slobodna trgovina ili geoeconomija? Trendovi u svjetskoj trgovini“), Resorni odjel za vanjske poslove, Glavna uprava za vanjsku politiku Unije, rujan 2019.

45. u tom pogledu pozdravlja odluku Komisije da imenuje glavnog službenika za provedbu trgovinskih sporazuma koji će pomno pratiti provedbu mjera zaštite klime, okoliša i radnika sadržanih u trgovinskim sporazumima EU-a te je uvjeren da će on uspostaviti čvrste komunikacijske kanale s civilnim društvom te lokalnim i regionalnim vlastima; poziva Europsku komisiju da se pobrine za dodjelu dovoljnih sredstava njegovu uredu kako bi se zajamčilo ostvarivanje njegovih ciljeva;

46. u tom kontekstu upućuje na studiju OR-a „Demokratska dimenzija pregovora EU-a o trgovinskim sporazumima: uloga i odgovornost građana te lokalnih i regionalnih vlasti”. U njoj se ističe da sama dostupnost informacija nije dovoljna za osiguravanje transparentnog i participativnog postupka te da je potrebno posvetiti posebnu pozornost mehanizmima na nacionalnoj i lokalnoj razini usmjerenima na jamčenje pristupa tim informacijama. Prije svega lokalne i regionalne vlasti naglašavaju da u području trgovinske politike često ne postoje formalni mehanizmi za dijalog s relevantnim nacionalnim razinama, a taj je nedostatak još vidljiviji na razini EU-a;

47. istodobno smatra da trgovinska politika EU-a ne bi smjela potkopavati napore EU-a u pogledu razvojne pomoći u trećim zemljama, pa poziva na uravnotežen pristup slobodnoj trgovini kad je riječ o nestabilnijim gospodarstvima; podsjeća na važnost slobodne i pravedne trgovine, naglašavajući potencijal smanjenja siromaštva kroz međuregionalnu i unutarregionalnu gospodarsku integraciju. Poziva na veću usklađenost politika u međunarodnim trgovinskim i razvojnim sektorima, primajući na znanje prelazak EU-a s međunarodne razvojne pomoći na pristup koji se temelji na ravnopravijem partnerstvu;

Ublažavanje negativnog učinka izvanrednih događaja na određene sektore i regije

48. poziva sve ključne institucijske dionike da posebnu pozornost posvete postojećim trgovinskim vezama između regija EU-27 i Ujedinjene Kraljevine, koje će uvelike definirati utjecaj povlačenja Ujedinjene Kraljevine na njihova gospodarstva; potrebno je osmisliti odgovarajuće mjere za sektore i područja na koje bi to moglo utjecati izrazito negativno;

49. pozdravlja preporuke Europske komisije Vijeću od 3. veljače 2020. o otvaranju pregovora o novom partnerstvu s Ujedinjenom Kraljevinom; smatra da Europska komisija mora zajamčiti da se dogovorenim sporazumom štite interesi EU-a;

50. upućuje na dokument o stajalištu koje je španjolsko izaslanstvo uputilo Odboru regija⁽¹⁴⁾ i izražava žaljenje zbog činjenice da će odluka Sjedinjenih Američkih Država o dodatnim carinama na europske proizvode, u iznosu od 7,496 milijardi USD, koje se uvode kao protumjera zbog potpore EU-a i vlada određenih država članica proizvođaču zrakoplova Airbus, uglavnom utjecati na poljoprivredne i poljoprivredno-prehrambene proizvode proizvedene u državama članicama EU-a;

51. naglašava da su carine SAD-a na čelik dovele do ozbiljnog preusmjerenja trgovine proizvodima od čelika iz trećih zemalja koje sve više ulaze na europsko tržište. Učinkovitost zaštitnih mjera EU-a u sektoru čelika trebalo bi preispitati s obzirom na oslabljeno gospodarsko okruženje industrije čelika kako bi se izbjegla daljnja šteta domaćim poduzećima za proizvodnju čelika. U okviru te revizije trebalo bi se izričito pozabaviti smanjenjem dosadašnjih povećanja carinskih kvota;

Osiguravanje jednakih uvjeta za poduzeća iz EU-a u okviru trgovinskog sustava utemeljenog na pravilima

52. podsjeća na to da su sankcije EU-a – nametnute trećim zemljama iz raznih geopolitičkih razloga nepovezanih s trgovinom – popraćene protusankcijama koje nerazmjerno pogađaju neke regije koje imaju trgovinske veze s tim trećim zemljama; smatra da se mora osigurati primjerena ravnoteža između poduzimanja kompenzacijskih mjera i očuvanja tržišnog natjecanja, kao i da bi trebalo preispitati postojeće programe potpore EU-a kako bi se pružila podrška regijama pogođenima trgovinskim ratovima;

53. skreće pozornost na nedavne pozive na odlučniju trgovinsku politiku EU-a koja tehnologije, poduzeća i tržišta štiti od nepoštenih trgovinskih praksi izvana i smatra da je EU-u potrebna proaktivnija trgovinska politika spremna da zaštiti njegova poduzeća odgovarajućim kompenzacijskim mjerama koje bi išle ukorak s nedavnim razvojem lanca vrijednosti i

⁽¹⁴⁾ Stajalište španjolskog izaslanstva upućeno Odboru regija o utjecaju trgovinskih sporova i uvođenju novih carina na poljoprivredne i poljoprivredno-prehrambene proizvode na regionalna i lokalna gospodarstva u EU-u – <https://cor.europa.eu/hr/news/Pages/US-tariffs-on-EU-agri-food-products.aspx>.

obvezujućim pravnim okvirom za trgovinske sukobe; pozdravlja potporu EU-a multilateralizmu i nekoliko iznesenih ideja za reformu WTO-a, kao i proaktivan stav Komisije u vezi sa zastojem u pogledu žalbenog tijela WTO-a, tj. privremenih žalbenih aranžmana s Kanadom i Norveškom;

54. međutim, iako je realno očekivati da se nijedna zemlja ne može izolirati od globalizacije a da se pritom ne izloži golemim troškovima, napominje da postoji stvarni rizik od urušavanja multilateralnog trgovinskog sustava, zbog čega EU mora razmisliti o planu B;

55. snažno podupire prijedlog Komisije o izmjeni Provedbene uredbe kako bi se Komisiji omogućilo pokretanje protumjere u situacijama kada partner sprečava da spor dosegne točku u kojoj bi se takva protumjera mogla odobriti;

56. slaže se da EU treba prijeći na ofenzivni pristup kako bi se zajamčila uzajamnost i suzbio protekcionizam u pristupu tržištima javne nabave u trećim zemljama;

57. stoga izražava žaljenje zbog nedovoljnog napretka u međuinstitucijskim pregovorima o revidiranom prijedlogu za instrument za međunarodnu nabavu⁽¹⁵⁾ koji je Komisija predstavila 2016.

Bruxelles, 2. srpnja 2020.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽¹⁵⁾ https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2019/march/tradoc_157728.pdf

Mišljenje Europskog odbora regija – Provjera prikladnosti Okvirne direktive o vodama, Direktive o podzemnim vodama, Direktive o standardima kvalitete okoliša i Direktive o poplavama

(2020/C 324/05)

Izvjestitelj:	Piotr CAŁBECKI (PL/EPP), predsjednik Kujavsko-pomeranskog vojvodstva
Referentni dokumenti:	SEC(2019) 438
	SWD(2019) 439
	SWD(2019) 440

PREPORUKE O POLITIKAMA

EUROPSKI ODBOR REGIJA

A Uvodne napomene

1. pozdravlja pravovremenu provedbu provjere prikladnosti Okvirne direktive o vodama i Direktive o poplavama u skladu s člankom 19. stavkom 2. Okvirne direktive o vodama, kojom se propisuje da će „Komisija preispitati ovu Direktivu najkasnije 19 godina od njezina stupanja na snagu i predložiti potrebne izmjene”;
2. navodi da je voda najvažnije opće dobro i ograničen resurs koji je potrebno zaštititi i upotrebljavati na održiv način, kako u pogledu njezine kvalitete tako u pogledu količine. Zaštita vode i upravljanje vodom nadilazi regionalne i nacionalne granice s obzirom na to da se 60 % riječnih slivova u EU-u proteže izvan državnog područja samo jedne države članice;
3. ističe da u EU-u gospodarski sektori koji ovise o vodi generiraju 3,4 trilijuna EUR godišnje, odnosno 26 % godišnje bruto dodane vrijednosti EU-a, te da zapošljavaju oko 44 milijuna ljudi. Istovremeno sa zabrinutošću primjećuje da se procjenjuje da samo 40 % europskih površinskih voda ima dobro ekološko stanje i samo 38 % dobro kemijsko stanje⁽¹⁾;
4. s obzirom na pandemiju COVID-a 19, poziva na poboljšanje sterilizacije otpadnih voda, veća istraživanja o boljem očuvanju otpadnih voda (crne i sive vode) i povećanu primjenu prirodnih rješenja kako bi se uklonili svi oblici epidemiološke prijetnje kvaliteti vode;
5. naglašava da je voda ključan element za okoliš i ljudsko postojanje. Lokalne i regionalne vlasti u državama članicama imaju ključnu ulogu u praćenju te poduzimanju preventivnih i korektivnih mjera kako bi se postigla i zajamčila visokokvalitetna voda. Gradovi i regije predvodnici su u pružanju univerzalnog pristupa vodi i odvodnji kao temeljnog prava. Važno je nadvladati nedostatak stručnog znanja, pretjeranu birokratizaciju i nedostatak višerazinskog pristupa koji negativno utječu na učinkovitost i koji mogu onemogućiti korištenje dobrih praksi na lokalnoj i regionalnoj razini;
6. ističe važnost vode za europske građane koji su odlučili jednu od prvih europskih građanskih inicijativa posvetiti rješavanju problema povezanih s vodnom politikom EU-a. Ova provjera prikladnosti nadovezuje se i na obveze koje je Komisija preuzela kao odgovor na europsku građansku inicijativu „Right2Water”⁽²⁾ o promicanju pristupa vodi i odvodnji;

⁽¹⁾ Izvješće Europske agencije za okoliš br. 7/2018, str. 6.

⁽²⁾ https://europa.eu/citizens-initiative/water-and-sanitation-are-human-right-water-public-good-not-commodity_hr

B Zaključci provjere prikladnosti

7. prima na znanje zaključak provjere prikladnosti prema kojem su direktive u velikoj mjeri primjerene svrsi, uz određeni prostor za poboljšanje. Direktive su dovele do više razine zaštite vodnih tijela i upravljanja rizicima od poplave. Činjenica da ciljevi Okvirne direktive o vodama još nisu u potpunosti postignuti više je posljedica neodgovarajućeg financiranja, spore provedbe i nedovoljnog uključivanja ciljeva zaštite okoliša u sektorske politike nego nedostataka u zakonodavstvu;

8. provjerom prikladnosti kemikalije su identificirane kao područje u kojem ima prostora za poboljšanje i postizanje boljih rezultata. Iako postoje određeni dokazi o tome da su Okvirna direktiva o vodama, Direktiva o standardima kvalitete okoliša i Direktiva o podzemnim vodama dovele do smanjenja kemijskog onečišćenja voda u EU-u, analiza upućuje na tri područja u kojima postojeći zakonodavni okvir nije optimalan: nacionalne razlike (razlike u popisima lokalnih onečišćujućih tvari) i granične vrijednosti koje se ne bi trebale premašiti, popis prioritarnih tvari (dugotrajan postupak) i činjenica da se Direktivom o standardima kvalitete okoliša i Direktivom o podzemnim vodama ocjenjuje rizik za ljude i okoliš koji se uglavnom temelji na pojedinačnim tvarima, ne uzimajući u obzir kombinirane učinke mješavina, čime se neizbježno pokriva samo mali dio tvari prisutnih u okolišu;

9. ističe da je kvaliteta pitke vode i dalje ugrožena; stoga žali zbog činjenice da se u provjeri prikladnosti ne posvećuje pozornost funkcioniranju i provedbi članka 7. Okvirne direktive o vodama u pogledu izbjegavanja pogoršanja kvalitete vodnih tijela koja se koriste za zahvaćanje pitke vode i smanjenja razine pročišćavanja potrebnog za dobivanje pitke vode; distributeri pitke vode trebali bi imati mogućnost koristiti visokokvalitetne izvore vode kako bi smanjili troškove pročišćavanja; poziva Komisiju i suzakonodavce da se pobrinu za visoke standarde kvalitete i sigurnosti, ali i na dosljednost politike u pogledu preinake Direktive o vodi za piće, uključujući i njezine odredbe o pristupu vodi⁽³⁾;

10. izražava razočaranje zbog toga što provjera prikladnosti ne sadržava temeljitiju analizu utjecaja presude Weser⁽⁴⁾ koju je donio Sud Europske unije. Primjena odredbi o pogoršanju i poboljšanju iz članka 4. stavka 1. te odredbi o izuzeću iz članka 4. stavaka od 4. do 7. Okvirne direktive o vodama dovodi do pravne nesigurnosti za operatore i nadležna tijela. Posebno je potrebno dodatno istražiti utjecaj na mjere za zaštitu okoliša (npr. postrojenja za pročišćavanje otpadnih voda) ili na mjere za prilagodbu klimatskim promjenama te upravljanje energijom i resursima;

11. ističe da je, s obzirom na to da trenutačno više od polovine svih europskih vodnih tijela podliježe izuzećima, velik izazov (blago rečeno) postići uspješne rezultate do 2027. i da oni vjerojatno do zadanog roka, tj. 2027. godine, neće biti ostvareni; stoga naglašava da će trebati znatno intenzivirati napore, resurse i provedbu Okvirne direktive o vodama, te insistira na činjenici da se i nakon 2027. zaštita vode u okviru tijela iz Okvirne direktive o vodama mora nastaviti;

12. poziva Komisiju da evaluaciju nadopuni iskustvima država članica koje primjenjuju Okvirnu direktivu o vodama u skladu s načelima iz presude Weser. Žali zbog toga što nekoliko zemalja nije na odgovarajući način provelo Direktivu, ali to nije razlog da se zanemare pravni problemi u državama članicama koje su provele Direktivu;

C. Usklađenost politika: Okvirna direktiva o vodama i drugo zakonodavstvo EU-a

13. poziva na sveobuhvatniji pristup vodi te na veću usklađenost i koordinaciju u ukupnom zakonodavstvu EU-a povezanom s vodom, posebno s obzirom na pitanje klimatskih promjena, kružnoga gospodarstva i novih onečišćujućih tvari. U sve politike EU-a trebalo bi uključiti upravljanje vodama koje je otporno na klimatske promjene, a u Okvirnoj direktivi o vodama trebalo bi utvrditi jasan i ambiciozan cilj za ublažavanje klimatskih promjena i za prilagodbu tim promjenama;

⁽³⁾ Europska komisija, Prijedlog Direktive Europskog parlamenta i Vijeća o kvaliteti vode namijenjene za ljudsku potrošnju (preinaka), (COM/2017/0753 final – 2017/0332 (COD)).

⁽⁴⁾ Priopćenje za medije Suda Europske unije: <https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2015-07/cp150074en.pdf>
Cjeloviti tekst presude Suda Europske unije <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=165446&pageIndex=0&doclang=HR&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1784620>

14. naglašava povezanost Okvirne direktive o vodama i Direktive o poplavama s drugim politikama u kojima lokalne i regionalne vlasti imaju ključnu ulogu, kao što su: prostorno planiranje, poljoprivreda, proizvodnja energije, posebno hidroenergije (i opskrba energijom), termalna uporaba vode za grijanje i hlađenje, vodni promet, zdravlje ljudi, turizam, provedba Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda i Direktive o nitratima itd.;

15. u tom pogledu pozdravlja paralelnu ocjenu Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda, središnjeg stupa usluge upravljanja otpadnim vodama u Europi, čiji su rezultati slični onima provjere prikladnosti, odnosno ističe se potreba za djelotvornom i učinkovitom provedbom postojećih pravnih instrumenata kojima se potiču znatne društvene i ekološke koristi. Međutim, žali što u ocjeni nije analizirana djelotvornost Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda u pogledu ispuštanja industrijskih otpadnih voda u sabirne sustave i stanice za pročišćavanje komunalnih otpadnih voda. Nadalje, žali zbog toga što nije provedena pravna analiza učinka nedostatka usklađenosti između članka 4. Okvirne direktive o vodama i članaka 10., 7. i 2. stavka 9. Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda na najučinkovitija postrojenja za pročišćavanje otpadnih voda u Europi;

16. osim toga, ističe razlike u pristupu država članica u pogledu fosfora i eutrofikacije te potiče na veću usklađenost Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda i Okvirne direktive o vodama;

17. smatra ključnim da Europska komisija nastavi s pojačanom provedbom pravnih obveza koje se odnose na ključne pritiske na vodeni okoliš, kao što su one koje proizlaze iz Direktive o nitratima i Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda. Potrebno je obratiti veliku pozornost na nove štetne tvari u tragovima, uključujući mikroplastiku i farmaceutske proizvode, s obzirom na to da postojeće tehnologije koje se primjenjuju u postrojenjima za pročišćavanje otpadnih voda ne mogu u potpunosti ukloniti mikroonečišćujuće tvari;

18. ističe da je intenzivna poljoprivreda jedan od glavnih pritisaka na površinske i podzemne vode, uključujući zahvaćanje i onečišćenje pesticidima, gnojivima i farmaceutskim ostacima iz antibiotika za stoku. U sljedećoj zajedničkoj poljoprivrednoj politici mora se u potpunosti uzeti u obzir utjecaj poljoprivredne aktivnosti na vodu i poticati prijelaz na prakse pogodnije za vodu. Rješenja mogu uključivati prijedloge za proširenje okolišne uvjetovanosti za pristup plaćanjima na sve odredbe Okvirne direktive o vodama, promicanje ekološki prihvatljivije poljoprivrede putem „programa za ekologiju”, kao i poticanje dijaloga i razmjene najboljih praksi u kojima aktivno sudjeluju distributeri vode, relevantne nevladine organizacije i poljoprivrednici;

19. podsjeća da je voda glavna odrednica dobrog funkcioniranja biosfere, biološke produktivnosti i apsorpcijskog kapaciteta te da utječe na aktivnosti brojnih gospodarskih sektora, posebno poljoprivrede, energetike i industrije, ali i da oni na nju utječu. Tekuće ili buduće rasprave u trenutačnom zakonodavnom ciklusu izvrsna su prilika da se pobrinemo za to da voda i glavni ciljevi Okvirne direktive o vodama budu uključeni u politike koje obuhvaćaju druge sektore. Naglašava da su u europskom zelenom planu posebno navedeni ambiciozni ciljevi za smanjenje upotrebe resursa, onečišćenja i toksičnosti; stoga bi strategije kao što su novi akcijski plan za kružno gospodarstvo, akcijski plan za nultu stopu onečišćenja, nova strategija za biološku raznolikost ili strategija „Od polja do stola” trebale jasno uključivati ciljeve Okvirne direktive o vodama radi potpune usklađenosti politika;

20. ističe mogućnosti uporabe obnovljene vode za poljoprivredno navodnjavanje u smanjenju nestašice vode, potpori prilagodbama klimatskim promjenama i promicanju kružnog gospodarstva. U tom smislu pozdravlja činjenicu da su Vijeće i Europski parlament donijeli Uredbu o minimalnim zahtjevima za ponovnu uporabu vode te ponavlja svoje stajalište o ponovnoj uporabi vode izraženo u mišljenju o tome ⁽³⁾;

21. poziva Komisiju da uspostavi potpuno operativan sustav praćenja radi redovitog prikupljanja ažuriranih podataka o mjerenju ostataka pesticida u okolišu (osobito u tlu i vodi), koji će se po mogućnosti zasnivati na dobrim iskustvima stečenima sa sustavom okvirnog istraživanja uporabe i pokrivenosti zemljišta (LUCAS);

22. pozdravlja odluku Komisije od 13. siječnja 2020. o zabrani tiakloprida, pesticida na bazi neonicotinoida koji izaziva zabrinutost za okoliš, posebno u pogledu njegova učinka na podzemne vode, i koji Europska agencija za sigurnost hrane smatra opasnim za ljudsko zdravlje; zalaže se i za zabranu glifosata i zajedničku poljoprivrednu politiku koja bi poduprla prestanak upotrebe pesticida;

⁽³⁾ Mišljenje Europskog odbora regija o Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o minimalnim zahtjevima za ponovnu uporabu vode (SL C 86, 7.3.2019., str. 353.).

D. Sljedeći koraci za postizanje dobrog stanja u vodnim tijelima EU-a

23. odlučno naglašava da je Okvirna direktiva o vodama postala prekretnica u poboljšanju vodnih resursa u Europi i referentna točka za druge kontinente. Međutim, s obzirom na nove izazove (npr. klimatske promjene, mikroplastika, farmaceutski proizvodi, kemikalije, antibiotici itd.) i nova rješenja (nove tehnologije i metode) u posljednjih 20 godina te s obzirom na ciljeve održivog razvoja i europski zeleni plan, Okvirnu direktivu o vodama potrebno je hitno nadograditi;

24. u tom pogledu poziva na promjenu paradigme kako bi se biosferu promatralo s evolutivnog stajališta (informiranjem javnosti o tome da je biosfera oduvijek u mijeni) i na ekosustavniji način (uključujući održivost slivnih područja i dekarbonizaciju), kao i na promicanje boljeg razumijevanja ekoloških procesa, među ostalim hidrološkog ciklusa te ciklusa ugljika, dušika i fosfora;

25. ističe da bi se u kontekstu nove paradigme svako slivno područje trebalo smatrati jedinstvenim „platonskim superorganizmom” u kojem kombinacija geomorfologije, klime, ekosustava (prirodnih područja i onih izmijenjenih ljudskim djelovanjem) i različitih oblika ljudske aktivnosti utječe na hidrološki ciklus i ekološko stanje. To bi se trebalo uzeti u obzir ne samo iz perspektive sigurnosti i resursa, nego prvenstveno kao način očuvanja održive budućnosti, zdravlja i dobre kvalitete života za sve;

26. poziva na to da se zaključcima provjere prikladnosti ubrza razvoj transdisciplinarne, integrativne paradigme i s njome povezanih inovativnih rješenja za postizanje nulte stope onečišćenja zraka, vode i tla u okviru europskog zelenog plana; smatra da je nužno očuvati i obnoviti biološku raznolikost u rijekama, jezerima, močvarnim područjima i ušćima te spriječiti i smanjiti bilo kakvu štetu uzrokovanu poplavama;

27. poziva na razvoj nove sveobuhvatne dimenzije Okvirne direktive o vodama u kojoj bi se sprečavanje poplava integriralo sa sprečavanjem suša i mjerama za povećanje potencijala održivosti slivnih područja (iz ekohidrološke perspektive koja se sastoji od pet elemenata: vode, biološke raznolikosti, otpornosti na klimatske promjene, usluga ekosustava za društvo i drugih učinaka, posebno kulture i obrazovanja);

28. naglašava potrebu za razvojem i provedbom najboljih praksi upravljanja i inovativnih tehnologija za smanjenje onečišćenja tvarima u tragovima, uključujući pesticide, antibiotike, mikroplastiku i druge opasne tvari. Naglašava da se problem onečišćenja mora rješavati na izvoru primjenom sveobuhvatnog pristupa koji se zasniva na informiranim i participativnim procesima koji obuhvaćaju građane, u kojima bi svi sudionici imali ulogu i prednost bi se davala najpravednijim i najisplativijim rješenjima. Rješenja treba prilagoditi lokalnim uvjetima i rješavati posljedice neprovedbe te odgovoriti na jasno utvrđene potrebe i dugoročna razmatranja, a ne oslanjati se na „laka tehnološka rješenja”, kao što je istaknuto u provjeri prikladnosti Europske komisije;

29. poziva na više istraživanja i inovacija u području diversifikacije izvora vode kako bi se zajamčila sigurnost vode, posebno za europske gradove koji privlače sve veći broj građana i regije koje su sve više pogođene dugim sušama;

30. predlaže hitnu primjenu inovativnih alata za postizanje dobrog ekološkog stanja u europskim slivnim područjima, kao što su ekohidrološka prirodna rješenja (vidjeti „Izvrješće UNESCO-a o razvoju svjetskih voda: Prirodna rješenja za vodu”). Ističe da se ekohidrološkim prirodnim rješenjima povećava učinkovitost hidrotehničke infrastrukture, posebno u poljoprivrednim i urbanim krajolicima, u vidu ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe tim promjenama te se unapređuje višedimenzionalni potencijal održivosti slivnih područja u okviru spomenutih pet elemenata ekohidrološke perspektive (voda, biološka raznolikost, usluge ekosustava za društvo, otpornost na klimatske promjene, kultura i obrazovanje)⁽⁶⁾. Promiče i sveobuhvatni pristup poticanjem transdisciplinarne znanosti i obrazovanja u području održivosti;

⁽⁶⁾ Ekohidrologija kao integrativna znanost od molekularne razine do razine sliva: povijesni razvoj, napredak i provedbene aktivnosti. Prof. M. Zalewski Ecohydrology and Hydrologic Engineering: Regulation of Hydrology-Biota Interactions for Sustainability (Ekohidrologija i hidrološko inženjerstvo: Reguliranje interakcija hidrologije i flore i faune u cilju održivosti).

31. skreće pozornost na male i srednje uređaje za pročišćavanje otpadnih voda koji imaju trajan problem s periodičnim padom učinkovitosti te preporučuje korištenje sustava za sekvencijalnu sedimentacijsku biofiltraciju (EH-NBS) kako bi se smanjila količina onečišćivača pri otjecanju, a da bi se postiglo dobro ekološko stanje slatkovodnih ekosustava;

32. ističe da se prema nedavnom Izvješću o procjeni svjetskih voda ekohidrološka prirodna rješenja primjenjuju u samo 5 % ulaganja povezanih s upravljanjem vodama, dok bi taj udio trebao biti viši. Onečišćenje iz raspršenih izvora i gradskih oborinskih voda čini gotovo 50 % ukupnog onečišćenja slivnih područja (onečišćenje iz raspršenih izvora koje potječe s poljoprivrednih i drugih zemljišta, kao i površina prometne infrastrukture te iz gradskih oborinskih voda i opterećenje fosforom i dušikom uzrokovano onečišćenjem iz raspršenih izvora, npr. u Baltičkome moru). Ekohidrološka prirodna rješenja najučinkovitija su u borbi protiv tog onečišćenja. To znači da bi se ona trebala primjenjivati deset puta češće nego sada kako bi se ublažio učinak onečišćenja;

33. naglašava da bi s obzirom na sve veće učinke klimatskih promjena Direktivu o poplavama trebalo integrirati s Okvirnom direktivom o vodama kako bi se potaknula obnova podzemnih voda i sposobnost zadržavanja vode u riječnim dolinama zadržavanjem vode u poplavnim područjima i polderima te povratom razine vode u okolnim jezerima i močvarnim područjima. Ističe da je poboljšanje zadržavanja vode u slivnom području ključno jer voda poticanjem biološke produktivnosti povećava akumulaciju ugljika i protok hranjivih tvari, čime se sprečava istjecanje hranjivih tvari u vodu i atmosferu i izbjegava eutrofikacija i cvjetanje otrovnih algi;

34. naglašava da bi zajedničku poljoprivrednu politiku, Direktivu o nitratima i Uredbu o sredstvima za zaštitu bilja trebalo uskladiti s Okvirnom direktivom o vodama u cilju smanjenja onečišćenja iz raspršenih izvora (dušik i fosfor), koje u posljednje vrijeme čini 20 – 50 % opterećenja hranjivim tvarima u jezerima, akumulacijama i obalnim zonama. Čini se da je u regijama u kojima je koncentriran industrijski uzgoj stoke teško postići taj cilj ako se ZPP i nacionalne politike ne obvežu, u skladu s ciljevima zelenog plana, strategijom „biološke raznolikosti” i strategijom „od polja do stola”, na znatno smanjenje te vrste uzgoja. Tome bi pridonijela i izgradnja izrazito učinkovitih područja kopneno-vodenih ekotona s pomoću denitrifikacije i geokemijskih prepreka. Naglašava da se povećanjem složenosti poljoprivrednih krajolika (kopneno-vodeni ekotoni, redovi drveća i zaštitni pojasevi) smanjuje gubitak vode iz tla uzrokovan jakim vjetrovima, ali i sprečava gubitak organskih tvari i ugljika iz tla. Stoga bi takve metode (kopneno-vodeni ekotoni, redovi drveća i zaštitni pojasevi), kao i druge mjere poboljšanja zadržavanja vode u krajoliku, trebalo uključiti u strategiju biogospodarstva. Time bi se moglo znatno povećati hvatanje i skladištenje ugljika, što je jedan od prioriteta zelenog plana;

35. naglašava da se, s obzirom na to da oborinske vode u gradskim područjima mogu proizvesti 10 – 20 % opterećenja hranjivim tvarima u slivnom području, taj učinak, posebice u novoizgrađenim područjima, može djelotvorno ublažiti povoljnim naprednim ekohidrološkim prirodnim rješenjima, kao što su sustavi sekvencijalne sedimentacije-biofiltracije i hibridni sustavi kojima se tradicionalna hidrotehnička infrastruktura integrira s ekohidrološkim prirodnim rješenjima. To bi se trebalo uskladiti s mjerama za prilagodbu izgrađenog područja klimatskim promjenama. Ako je moguće, rješenja bi se također trebala primjenjivati za postojeće zgrade;

36. podsjeća na to da OR u svojem mišljenju o reformi ZPP-a predlaže da se u sljedeći ZPP (do 2027.) uključi pet mjerljivih ciljeva u području okoliša, među kojima je i jamstvo da će 100 % površinskih i podzemnih voda biti u skladu s Direktivom o nitratima, bez ikakvih izuzeća;

37. ističe da su rokovi za provedbu mjera uključenih u relevantne planove upravljanja riječnim slivovima prekratki s obzirom na to da se na učinke na okoliš može čekati mnogo dulje od šestogodišnjeg ciklusa. Stoga predlaže da se programska razdoblja produlje za najmanje dva dodatna razdoblja do 2039. i da se potiče lokalne i regionalne vlasti da razvijaju inovativne dugoročne projekte (7);

38. smatra da u planovima vodenih slivova i nacionalnim planovima pojedinih država članica često nedostaju rješenja za naselja s niskim rizikom od poplava, pa je bilo kakva izgradnja, uključujući obnovu radi zaštite od poplava, postala nemoguća. U tom bi smislu Komisija i njezine agencije trebale u većoj mjeri podržati tijela država članica u pronalaženju izvedivih rješenja;

(7) Jedan je primjer ponovno uvođenje lososa, koji je tijekom 50-ih postupno nestajao iz Rajne. Komisija za zaštitu Rajne započela je s provedbom praktičnih mjera 1991., no pozitivni rezultati bili su vidljivi tek nakon 20 godina.

39. naglašava potrebu za većom dosljednošću između Okvirne direktive o vodama, Direktive 2009/128/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁸⁾ o uspostavi okvira za djelovanje Zajednice u postizanju održive upotrebe pesticida u skladu s okolišnim ciljevima EU-a i Uredbe (EZ) br. 1907/2006 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁹⁾ o registraciji, evaluaciji, autorizaciji i ograničavanju kemikalija (REACH) kako bi se pojačali naporu u području nadzora i naknadno utvrdile najbolje prakse; opasne kemikalije moraju se zaustaviti na izvoru, a proizvođači kemikalija koje se stavljaju na tržište moraju preuzeti veću odgovornost;

40. poziva na istraživanje uporabe vodnih tijela u provedbi zelenog plana, posebno potencijala gospodarstava za uzgoj algi kao prirodnog sredstva za hvatanje ugljika i ugljično neutralnog izvora energije i stočne hrane;

41. smatra da bi provedba Programa održivog razvoja do 2030. i UN-ovih 17 ciljeva održivog razvoja trebala biti sastavni dio revidirane Okvirne direktive o vodama;

42. poziva Europsku komisiju da se u Okvirnoj direktivi o vodama u većoj mjeri uzmu u obzir lokalna i regionalna teritorijalna obilježja. S obzirom na to da su zbog klimatskih uvjeta lokalna i regionalna brdovita i planinska područja relativno osjetljiva i da su riječna vodna tijela – posebno u Apeninima – sve više privremenog karaktera, pozivanje na uvjete utvrđene za tu vrstu vodnih tijela (a vjerojatno i na utvrđene metodologije praćenja) nije primjereno svrsi. To dovodi do klasifikacije kojom se podcjenjuje njihova kvaliteta čak i kada nema ljudskog pritiska te dolazi do kritičnog stanja koje je dodatno pogoršano klimatskim promjenama;

43. poziva Komisiju da pomogne u jačanju potencijala provedbe u gradovima i regijama diljem EU-a širenjem postojećih platformi za razmjenu najboljih praksi i vještina te pružanjem financijskih alata za potporu prijenosu inovativnih metoda i sustavnih rješenja među regijama;

44. smatra da bi se, s obzirom na kulturnu, povijesnu i društvenu dimenziju vodnih tijela, Okvirna direktiva o vodama sa svojim sveobuhvatnim područjem primjene trebala iskoristiti za promicanje transdisciplinarnе suradnje i transparentnosti te osnaživanje građana kao „zainteresiranih strana” kako bi mogli izraziti svoje mišljenje u postupku donošenja odluka, među ostalim u vezi s gospodarskim aspektima koji obuhvaćaju sve usluge zaštite okoliša, a ne samo one povezane s opskrbom i pročišćavanjem vode;

45. u tom kontekstu, u skladu s dobrim upravljanjem, poziva na razvoj metodologije za redoviti dijalog među svim relevantnim dionicima, donositeljima odluka, društvenim organizacijama i znanstvenicima („građanska znanost”) kako bi se povećao njihov angažman u razvoju i provedbi inovativnih rješenja;

46. potiče nacionalne, regionalne i lokalne vlasti s vodoopskrbnim službama u javnom vlasništvu da sudjeluju u inicijativi „Water Erasmus”, koja tehničkom osoblju omogućuje da posjeti partnere u drugim državama članicama i uči iz njihove prakse upravljanja vodom. Trebalo bi proširiti takve razmjene, kao i druge inicijative kao što su tehničke radionice, jer pružaju priliku za informiranje, poticanje dijaloga, učenje o rješenjima i izgradnju kapaciteta;

47. poziva Komisiju da upotrijebi sve instrumente kako bi se izbjegao bilo kakav oblik rasipanja vodnih resursa i kako bi se pravilno održavali objekti za upravljanje protokom vode;

48. poziva Komisiju da sve nacionalne i lokalne institucije podsjeti da je voda temeljno javno dobro i da u tome smislu bolje provodi politike određivanja cijena vode u skladu s načelom povrata troškova iz članka 9. Okvirne direktive o vodama te da kućanstva, poljoprivredu i industriju smatra „korisnicima vode” i preporuči primjenu tarifnih mjera za promicanje očuvanja resursa kao što su ljetne tarife ili tarife za fiksne razine potrošnje. Nadalje, trebalo bi u potpunosti primjenjivati načelo „onečišćivač plaća” pomoću instrumenata održivog financiranja kao što je proširena odgovornost proizvođača;

⁽⁸⁾ Direktiva 2009/128/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. listopada 2009. o uspostavi okvira za djelovanje Zajednice u postizanju održive upotrebe pesticida (SL L 309, 24.11.2009., str. 71.).

⁽⁹⁾ Uredba (EZ) br. 1907/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. prosinca 2006. o registraciji, evaluaciji, autorizaciji i ograničavanju kemikalija (REACH) i osnivanju Europske agencije za kemikalije te o izmjeni Direktive 1999/45/EZ i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EEZ) br. 793/93 i Uredbe Komisije (EZ) br. 1488/94 kao i Direktive Vijeća 76/769/EEZ i direktiva Komisije 91/155/EEZ, 93/67/EEZ, 93/105/EZ i 2000/21/EZ (SL L 396, 30.12.2006., str. 1.).

49. naglašava da smanjenje svjetskih vodnih resursa dovodi do napetosti na globalnoj razini, što može dovesti do regionalnog i globalnog sukoba. Kako bi se to spriječilo, vrlo je važno razmjenjivati nove paradigme, nove metodologije i nova sustavna rješenja diljem svijeta, posebno s područjima u kojima su vodni resursi ograničeni, kao što su Afrika i Bliski istok. Predlaže da Komisija ispita potencijal suradnje s UNESCO-ovim međuvladinim hidrološkim programom kako bi ojačala vodeću ulogu Europe u postizanju globalne održivosti vode;

50. poziva na provedbu zaštite izvora vode i u zemljama kandidatkinjama za članstvo u EU-u i u njegovim zemljama pristupnicama.

Bruxelles, 2. srpnja 2020.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Apostolos TZITZIKOSTAS

Mišljenje o perspektivama Europskog odbora regija – Budućnost politike EU-a za čist zrak u okviru cilja nulte razine onečišćenja

(2020/C 324/06)

Izvjestitelj:	János Ádám KARÁCSONY (HU/EPP), predstavnik Seoskog vijeća Tahitótfalua
Referentni dokument:	Mišljenje o perspektivama

PREPORUKE O POLITIKAMA

EUROPSKI ODBOR REGIJA

Uvodne napomene

1. pozdravlja europski zeleni plan ⁽¹⁾ koji je predložila nova Europska komisija, cilj nulte stope onečišćenja za netoksični okoliš kao jedan od triju prioriteta koje je spomenuo novi povjerenik za okoliš i, prije svega, akcijski plan za nultu stopu onečišćenja zraka, vode i tla predviđen za 2021.;
2. primjećuje rastuću podršku građana EU-a ambicioznim mjerama za poboljšanje kvalitete zraka, kako je navedeno u posebnom istraživanju Eurobarometra iz 2019. o stavovima o kvaliteti zraka. Sve veća zabrinutost zbog onečišćenja zraka u kontekstu intenzivne mobilizacije mladih za okoliš polazišna je točka za ambiciozno djelovanje u tom području;
3. napominje da onečišćenje zraka i dalje predstavlja najveći okolišni rizik za zdravlje ljudi u EU-u, odgovoran za gotovo 500 000 slučajeva preuranjene smrti (deset puta više od broja nesreća u cestovnom prometu) svake godine. Onečišćenje zraka povezano je s respiratornim i kardiovaskularnim bolestima, moždanim udarom i rakom. Također ima značajne negativne učinke na klimu, ekosustave, izgrađeni okoliš (uključujući kulturnu baštinu) i gospodarstvo;
4. ukazuje na važnost uključivanja pouka izvučenih iz pandemije bolesti COVID-19 u buduće politike. Kao prvo, moguća je veza između onečišćenja zraka i ozbiljnosti posljedica zaraze virusom COVID-19 ⁽²⁾, stoga borba protiv onečišćenja zraka mora biti među glavnim prioritetima plana oporavka EU-a. S druge strane, znatno smanjenje prometa, industrijske proizvodnje i drugih aktivnosti tijekom zabrane kretanja dovelo je do znatno manjeg onečišćenja zraka i onečišćenja bukom. Građani su jasnije uvidjeli da su zdraviji okoliš, manja količina prometa, veći broj otvorenih javnih prostora i prirodnih rješenja ključni za njihovu dobrobit. Postoji snažna potpora za to da se ova povijesna prilika iskoristi za izgradnju nećeg boljeg;
5. napominje da se kvaliteta zraka u Europi tijekom posljednjih godina nastavila postupno poboljšavati, ali da mnoge države članice ne ispunjavaju trenutačne standarde, zbog čega je sada više od polovice njih podvrgnuto postupcima zbog povrede prava. Također napominje da razine finih čestica (PM 2,5), jednog od najopasnijih oblika onečišćenja ljudskog dišnog sustava, u Europi uopće nisu znatno pale;
6. cijeni rad država članica, europskih institucija i međunarodnih organizacija na procjeni i rješavanju problema onečišćenja zraka; ⁽³⁾

⁽¹⁾ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_hr.

⁽²⁾ Prema nedavno objavljenoj studiji *Assessing nitrogen dioxide (NO₂) levels as a contributing factor to coronavirus (COVID-19) fatality* („Procjena razina dušikova dioksida kao čimbenika koji pridonosi smrti od koronavirusa“), 78 % od 4443 smrtna slučaja zabilježeno je u četiri regije sjeverne Italije i jednoj regiji u okolini Madrida u Španjolskoj. U tih pet regija bila je najgora kombinacija razina NO₂ i lošeg protoka zraka, što je sprečavalo raspršivanje onečišćenja.

⁽³⁾ Europska komisija razvila je i provela okvir politike EU-a o čistom zraku: Direktivom o nacionalnim obvezama smanjenja emisija, koja je zamijenila Direktivu o nacionalnim gornjim graničnim vrijednostima emisija, uvedeni su zahtjevi za smanjenje emisija za razdoblje od 2020. do 2029. i od 2030. nadalje. Forum za čisti zrak pokazao se uspješnim mjestom za raspravu o kvaliteti zraka, a objavljeni su i zaključci provjere prikladnosti direktiva o kvaliteti zraka. Vijeće EU-a nedavno je usvojilo zaključke o poboljšanju kvalitete zraka. Europski revizorski sud objavio je Tematsko izvješće bt. 23/2018 „Onečišćenje zraka: naše zdravlje još uvijek nije dovoljno zaštićeno“ (SL C 324, 13.9.2018., str. 12.), a Svjetska zdravstvena organizacija (WHO) trenutačno revidira smjernice za kvalitetu zraka s ciljem mogućeg objavljivanja novih smjernica 2021.

7. ponovno poziva na zauzimanje integriranog pristupa i usvajanje ambiciozne europske politike temeljene na izvoru emisija te na povezivanje europskih politika koje se tiču emisija i emisija, kako u pogledu ciljeva tako i vremenskog okvira⁽⁴⁾. Poziva da se razmotre zaključci savjetovanja OR-ovih regionalnih središta⁽⁵⁾ u kojima se razmatrala provedba Direktive EU-a o kvaliteti zraka i Direktive o nacionalnim gornjim granicama emisija u vezi s mišljenjem „Ususret 8. akcijskom programu za okoliš”⁽⁶⁾;

8. podsjeća da lokalne i regionalne vlasti na tom području snose posebnu odgovornost prema budućim generacijama, kao i prema građanima koji žive u sadašnjem dobu, a osobito ranjivijim skupinama, te je, na temelju iskustava prikupljenih tijekom krize izazvane COVID-om 19, uvjeren da je promjena moguća, te stoga daje sljedeće preporuke;

Moguće nove inicijative

Zakonodavne mjere

9. upućuje na rezultat provjere prikladnosti iz kojeg proizlazi da su direktive o kvaliteti zraka djelomično učinkovite u poboljšanju kvalitete zraka, ali da ima još prostora za poboljšanje. OR preporučuje da se, u skladu s preporukama Svjetske zdravstvene organizacije, tijekom takve revizije uzme u obzir moguće uključivanje ultrasoničnih čestica i crnog ugljika zbog njihovih povećanih štetnih učinaka na zdravlje. Kada je riječ o učincima na zdravlje, također bi težište trebalo preusmjeriti s procjene kvalitete zraka na mjerenje izloženosti ljudi onečišćenju zraka; sa zanimanjem očekuje donošenje relevantnih zakonodavnih prijedloga u dogledno vrijeme, čemu će (ako i kada to bude primjereno) doprinijeti davanjem prijedloga s lokalnog i regionalnog stajališta;

10. slaže se da su važeća pravila o praćenju dobar temelj za dobivanje usporedivih i pouzdanih podataka o mjerenju kvalitete zraka. Međutim, sustave praćenja pojedinačnih država članica trebalo bi dodatno uskladiti. OR preporučuje da se lokalne i regionalne vlasti više uključe u određivanje lokacije konkretnih mjernih mjesta;

11. napominje da su, kako je izvijestio Europski revizorski sud, standardi kvalitete zraka u EU-u utvrđeni prije gotovo 20 godina te da su neki od tih standarda mnogo blaži od smjernica Svjetske zdravstvene organizacije i razine preporučene na temelju najnovijih znanstvenih dokaza o učincima na ljudsko zdravlje;

12. podržava najavu Europske komisije da će predložiti veću usklađenost standarda kvalitete zraka sa smjericama Svjetske zdravstvene organizacije, koje su sada u postupku revizije, ali skreće pozornost na sljedeća razmatranja. Uzimajući u obzir da velik broj država članica ne ispunjava trenutne standarde, primjereno je po potrebi predvidjeti dodatnu pomoć za njihovu provedbu i odgovarajuće i pomno praćene vremenske okvire za usklađivanje. OR smatra da je uvođenje pravila o emisijama izuzetno učinkovit pristup te stoga preporučuje da se više pozornosti posveti postroživanju tih pravila; istovremeno, OR pozdravlja činjenicu da neke države članice, regije ili gradovi mogu na vlastitu inicijativu već primjenjivati strože granične vrijednosti ako to žele;

13. naglašava da je potrebna veća usredotočenost na regulaciju emisija kao bolji način postizanja čistog zraka smanjenjem emisija na izvoru (sprečavanje onečišćenja). Direktivom o nacionalnim gornjim granicama emisija utvrđene su ambiciozne obveze smanjenja emisija za države članice, no potrebni su i sektorski propisi na razini EU-a. Zakonodavstvom EU-a mogu se osigurati ravnopravniji uvjeti jer stroži lokalni zahtjevi za smanjenje emisija mogu imati negativne gospodarske učinke. Zakonodavstvo EU-a također bi trebalo spriječiti premještanje onečišćenja na drugu lokaciju, npr. premještanje u susjedne gradove, države ili kontinente ili izvoz dizelskih automobila iz zapadnoeuropskih gradova koji zabranjuju njihovu upotrebu u istočnu Europu, Afriku ili druge dijelove svijeta. Više pozornosti trebalo bi posvetiti određenim područjima za koja u posljednje vrijeme nisu usvojeni nikakvi propisi. Među njima su promet (unutarnjim) plovnim putevima, emisije u cestovnom prometu koje nisu rezultat ispušnih plinova (uslijed kočenja i trenja guma), dizelski generatori (proizvodnja električne energije u urbanim sredinama), zrakoplovstvo te mali uređaji za loženje (<1 MW_{th}) kao što su peći i bojleri na drvo i ugljen. Posebnu pozornost treba posvetiti stvarnim uvjetima vožnje i upotrebe;

⁽⁴⁾ Paket mjera za čisti zrak u Europi <https://cor.europa.eu/en/our-work/Pages/OpinionTimeline.aspx?opIdMR-1217-2014>.

⁽⁵⁾ <https://cor.europa.eu/hr/news/Pages/consultation-air-quality.aspx>

⁽⁶⁾ SL C 168, 16.5.2019., str. 27.

Financiranje

14. upozorava na opći nedostatak posebno usmjerenog financiranja EU-a za mjere za kvalitetu zraka, za izradu i provedbu planova za kvalitetu zraka te za praćenje kvalitete zraka u stvarnom vremenu i njezino općenito poboljšanje. Postupak dobivanja financijskih sredstava također se smatra složenim te ga je potrebno u znatnoj mjeri pojednostaviti kako bi se osiguralo da pozivi za financiranje budu uspješni. Prikupljanje financijskih sredstava za tu vrstu financiranja trebalo bi se temeljiti na načelu „onečišćivač plaća“;

15. napominje da ozbiljno onečišćenje sitnim česticama posebno utječe na velike gradske aglomeracije, visoko industrijalizirane regije i najsiromašnije dijelove EU-a, koji se u mnogim slučajevima suočavaju i s energetskim siromaštvom. Stoga bi sektorske tranzicije (u poljoprivredi, prometu, industriji i energetici) i onečišćenje zraka trebalo rješavati na integriran način. Financiranje je od ključne važnosti jer na uspjeh provedbe programa kvalitete zraka znatno utječu financijska sredstva. Pored toga, neke regije ne suočavaju se samo s nepovoljnim društveno-gospodarskim uvjetima, nego i s nepovoljnim geografskim ili klimatskim prilikama te je stoga potrebna dodatna podrška za borbu protiv onečišćenja zraka;

16. ističe izazove tranzicije prema održivosti, uključujući poboljšanje kvalitete zraka, za lokalne i regionalne zajednice. OR pozdravlja komunikaciju Komisije „Proračun EU-a za provedbu europskog plana oporavka” i poziva Komisiju da pojednostavi i proširi pristup mogućnostima financiranja koje nudi EU, a posebice EFRR-u, programu LIFE i EPFRR-u te Fondu za pravednu tranziciju, jer se tako mogu postići širi ciljevi koji su od koristi i za kvalitetu zraka, osobito oni koji su uključeni u planove za kvalitetu zraka u okviru direktiva o kvaliteti zraka. U tom je kontekstu od ključne važnosti osigurati usklađenost projekata koje financira EU s politikama nacionalnih, regionalnih i lokalnih tijela kako bi se u najvećoj mogućoj mjeri povećao njihov učinak; stoga poziva države članice i Europsku komisiju na promicanje bliske suradnje s lokalnim i regionalnim vlastima u razvoju odgovarajućih strategija, politika i programa;

17. poziva na uvođenje poticaja ili priznanja za lokalne i regionalne vlasti koje postižu uspjehe;

Poboljšanje provedbe

Višerazinsko upravljanje, suradnja, provedba i primjena

18. napominje da se u provjeri prikladnosti navode problemi s provedbom te se ističe da su manjkavi planovi za kvalitetu zraka i nedostatna predanost država članica poduzimanju odgovarajućih mjera rezultirali znatnim kašnjenjima u ispunjavanju standarda kvalitete zraka; ističe da su nekadašnje granične vrijednosti EU-a za emisije, koje nisu bile primjerene za stvarnu vožnju, jedan od glavnih uzroka ograničene učinkovitosti planova za kvalitetu zraka;

19. primjećuje da onečišćenje zraka ima različite izvore: prirodne, prekogranične, nacionalne, regionalne i lokalne (također na razini ulica). Kako bi se suzbilo onečišćenje zraka, trebalo bi smanjiti emisije na svim razinama kako bi svaka razina preuzela svoj dio odgovornosti. Za učinkovito poboljšanje bit će potrebna bliska i učinkovitija suradnja i komunikacija među različitim razinama vlasti. Regionalna bi tijela mogla imati koordinacijsku ulogu između lokalne i nacionalne razine, a dobre prakse trebale bi se prikupljati i širiti. Suradnju bi trebalo proširiti kako bi se uključila poduzeća, znanstvena tijela i drugi relevantni dionici, kao i šira javnost;

20. napominje da su posebni alati poput alata partnerske pomoći TAIEX-EIR već dostupni i da ih neke države članice i lokalne i regionalne vlasti uspješno koriste;

21. pozdravlja napore za sklapanje međunarodnog sporazuma protiv prekograničnog onečišćenja zraka. I Europska komisija i države članice usko su uključene u određene radne skupine i programe suradnje u okviru Konvencije o dalekosežnom prekograničnom onečišćenju zraka (CLRTAP) (ili uskoro u okviru Konvencije o zraku Gospodarske komisije Ujedinjenih naroda za Europu (UNECE)). OR također pozdravlja činjenicu da je prošle godine pokrenut Forum za međunarodnu suradnju u pogledu onečišćenja zraka, koji bi mogao ubrzati poboljšanje kvalitete zraka diljem svijeta zahvaljujući širenju i razmjeni dosad prikupljenih znanja; također naglašava da može biti važna prekogranična suradnja lokalnih i regionalnih vlasti (kako unutar EU-a tako i preko njegovih vanjskih granica) i da Europska grupacija za teritorijalnu suradnju (EGTS) može poslužiti kao koristan okvir za takve inicijative;

22. ističe potrebu za međusektorskom suradnjom i usklađenošću relevantnih područja politike. Mjere bi trebale obuhvatiti sve izvore onečišćenja zraka na integriran način: promet (cestovni i necestovni), energetiku (uključujući grijanje u kućanstvima), poljoprivredni sektor i industriju, uzimajući u obzir i druge relevantne aspekte kao što su klimatske promjene ili zdravlje. Te politike mogle bi biti uzajamno korisne (npr. mjere uštede energije), ali u nekim bi slučajevima politike (npr. promicanje izgaranja biomase ili podupiranje dizelskih automobila) mogle imati negativne učinke na kvalitetu zraka. Trebalo bi iskoristiti sinergije, a izbjegavati kontraproduktivne odredbe. Sve relevantne mjere u okviru europskog zelenog plana trebalo bi iskoristiti za postizanje trenutačnih ciljeva u pogledu kvalitete zraka: ne samo akcijski plan za nultu razinu onečišćenja, već i strategiju „od polja do stola”, akcijski plan za kružno gospodarstvo, strategiju za održivu i pametnu mobilnost i propis o klimi;

23. napominje da je poljoprivredni sektor dosad bio najmanje učinkovit u smanjivanju emisija (amonijak je prekursor lebdećih čestica). Iako su mjere za ublažavanje emisija u poljoprivredi već dostupne i tehnički i gospodarski izvedive, još uvijek nisu u široj primjeni. ZPP bi trebao biti korisniji u ispunjavanju tih ciljeva jer je prošao niz reformi za poboljšanje njegove okolišne održivosti. Tijekom pregovora o budućnosti ZPP-a nakon 2020. trebalo bi uzeti u obzir uvođenje novih ili strožih mjera, također za, primjerice, programe za ekologiju;

24. pozdravlja namjeru Europske komisije da poduzme daljnje mjere u cilju ostvarivanja mobilnosti s nultom stopom emisija. U cijeloj bi Europi trebalo razmotriti usklađivanje zona niskih emisija, a još više onih s nultom emisijom. Svjesni činjenice da je smanjenje onečišćenja u područjima ograničenog kretanja tijekom COVID-a 19 privremeno, gradovi su već poduzeli mjere za smanjenje učinka prometa – proširili su pločnike, zacrtali staze za mikromobilnost, snizili ograničenja brzine itd. Postalo je jasno i da bi javnim prijevozničkim poduzećima trebalo hitno dodijeliti financijska sredstva (EU-a) kako bi mogla nastaviti s radom i obnoviti vozni park davanjem prednosti vozilima koja manje onečišćuju, čime bi se spriječio prelazak na osobni motorni prijevoz. Ističe da je pri razmatranju i predlaganju uvođenja strožih standarda u pogledu emisija za benzinska i dizelska vozila potrebno uzeti u obzir konkurentnost proizvođača iz EU-a; istovremeno poziva na plan za isključivanje motora s unutarnjim izgaranjem iz cestovnog prometa i podržava države članice, regije i gradove koji su odredili krajnji rok do kojega se dozvoljavaju automobili s motorom s unutarnjim izgaranjem. OR se protivi premijama za kupnju vozila s takvim motorima. Predlaže, među ostalim, daljnje promicanje tehnologije vozila bez emisija i ubrzanje ulaganja u europsku željezničku mrežu kao jednu od mogućih alternativa za osobe koje putuju na posao;

25. skreće pozornost na problem grijanja stambenih prostora krutim gorivom. Čini se da postojeće zakonodavstvo o ekološkom dizajnu ne nudi odgovarajuće rješenje; stoga od Europske komisije očekuje da to pitanje riješi u kontekstu održivih inicijativa povezanih s proizvodima u okviru strategije za kružno gospodarstvo. Pored toga, potrebna je znatna potpora za osobe s niskim primanjima (pogođene energetske siromaštvom), ne samo zamjenom starih uređaja nego i osiguravanjem cjenovno prihvatljivog funkcioniranja i održavanja energetske učinkovitijih uređaja, a trebalo bi razmotriti i mogućnost davanja *ad hoc* poticaja za obnovu zgrada radi poboljšanja energetske učinkovitosti. Europska komisija trebala bi razmotriti i uvođenje pravila o kvaliteti goriva koja se koriste za grijanje stambenih prostora i u tu svrhu pružiti poticaje, uključujući one financijske;

26. potiče države članice da hitno predstavljaju i ažuriraju svoje nacionalne programe kontrole onečišćenja zraka i da prilikom izrade i revidiranja programa uzmu u obzir doprinose lokalnih i regionalnih vlasti;

Uključenost javnosti

27. napominje da je potrebno u većoj mjeri upotrebljavati postojeća informatička rješenja, aplikacije za mobilne telefone i druge relevantne alate za informiranje javnosti, čime bi se „nevidljivi ubojica” učinio vidljivim kako bi se povećala svijest javnosti. Informacije bi trebale biti lako razumljive i dostupne te bi trebale uključivati zdravstvene aspekte. Aktualna internetska stranica Indeksa kvalitete zraka u Europi (7) pruža sveobuhvatne informacije o kvaliteti zraka u Europi, ali je relativno nepoznata i treba je približiti široj javnosti. Stranicu bi također trebalo poboljšati modeliranjem kako bi se informacije o kvaliteti zraka pružale regijama, manjim selima i ruralnim područjima u kojima se kvaliteta zraka ne mjeri na stanicama za praćenje;

(7) <http://airindex.eea.europa.eu>

28. preporučuje da se pojačaju naponi u području građanske znanosti. Primjena građanske znanosti, koja pruža podatke znatno slabije kvalitete, što bi trebalo jasno prenijeti javnosti, ne može zamijeniti podatke koji se dobivaju praćenjem, ali ih može dopuniti pružanjem detaljnijih informacija o trendovima u pogledu onečišćenja zraka, uz aktivno sudjelovanje javnosti i podizanje svijesti građana. Potrebno je podržati i ubrzati istraživačke aktivnosti za (ekonomično) poboljšanje pouzdanosti senzora, a rad Europskog odbora za normizaciju (CEN) na normama za kompaktno mjerenje kvalitete zraka i modeliranje kvalitete zraka također je važan i dobrodošao;

29. preporučuje informiranje šire javnosti kako o problemima tako i o poboljšanjima koja pokazuju moguće pozitivne rezultate djelovanja, uključujući potencijal oblika energije s nulatom stopom onečišćenja poput energije iz obnovljivih izvora ili nuklearne energije, pa će države članice i lokalne i regionalne vlasti imati potporu u provođenju mjera;

30. ističe da građani imaju važnu ulogu u smanjenju onečišćenja zraka, posebice ako promijene ponašanje u brojnim aspektima svog života, među ostalim mobilnosti, grijanju, prehrani, ali i potrošnji općenito, čega mnogi od njih još uvijek većinom nisu ni svjesni (iako javna svijest znatno varira unutar EU-a). Smanjenje emisija ovisi o tom doprinosu pa bi stoga građani od samog početka trebali biti više uključeni u postupak donošenja odluka tijekom razvoja planova i mjera za kvalitetu zraka. Osim toga, planovi za kvalitetu zraka trebali bi, uz regulatorne mjere, uključivati i mjere kojima se promiču i podupiru osviještenost i promjene u ponašanju građana s obzirom na njihovu mobilnost, npr. da manje voze auto. Lokalne i regionalne vlasti mogu to olakšati primjenom sustava kao što je ClairCity; Međutim, poziva i na odavanje priznanja lokalnim inicijativama koje uključuju građane (npr. sadnja stabala i stvaranje zelenih zidova u gradovima čime se čisti i hladi gradski zrak) i na njihovo širenje;

Usklađivanje, smjernice i provedbeni akti

31. zagovara daljnje smjernice o izvješćivanju o kvaliteti zraka i modeliranju posebno osmišljene za lokalne i regionalne vlasti s obzirom na njihovu značajnu ulogu u tom sektoru. Kada je riječ o alatima za izvješćivanje (uključujući e-izvješćivanje), treba uzeti u obzir potrebe lokalnih vlasti. Osoblje lokalnih vlasti možda neće uvijek imati potrebne tehničke vještine ili potrebnu razinu poznavanja engleskog jezika. U poboljšanju e-izvješćivanja potrebno je uzeti u obzir posebnosti lokalnih i regionalnih korisnika i osigurati dosljednost između zadaća izvješćivanja dodijeljenih lokalnim i regionalnim vlastima i njihovih ovlasti i resursa u tom sektoru;

Sudjelovanje u mrežama i inicijativama

32. uviđa da već postoji velik broj inicijativa i mreža za rješavanje pitanja onečišćenja zraka (Partnerstvo za kvalitetu zraka u okviru Plana za gradove, Stručna skupina za čisti zrak u gradovima u okviru UNECE-ove Konvencije o zraku⁽⁸⁾, Europski forum za čisti zrak, Sporazum gradonačelnika itd.). Mnoge od njih pružaju značajnu dodanu vrijednost u politici za čist zrak te bi OR želio potaknuti lokalne i regionalne vlasti da se više uključe u te aktivnosti na razini EU-a;

33. pozdravlja novu inicijativu Europske komisije „Green City Accord” (GCA) za poboljšanje provedbe zakonodavstva EU-a o okolišu. Inicijativa GCA ili Tehnička platforma za suradnju u području okoliša koju su uspostavili OR i Europska komisija mogle bi poslužiti kao koristan alat za usmjeravanje lokalnih i regionalnih vlasti na inicijative koje najviše odgovaraju njihovim potrebama. Te bi platforme trebale pomoći i u prikupljanju i klasificiranju dostupnih alata, smjernica ili druge odgovarajuće potpore dostupne u okviru Konvencije UNECE-a o zraku ili potpore Europske komisije, Zajedničkog istraživačkog centra, Europske agencije za okoliš ili bilo koje druge mreže ili organizacije koja bi lokalnim i regionalnim vlastima mogla pomoći u radu na poboljšanju kvalitete zraka. Uz to je potrebno osigurati posebno stručno znanje i tehničku podršku (npr. razvoj lokalnih inventara emisija, oznaku područja s niskim emisijama, upotrebu modela SHERPA itd.) jer je lokalnim i regionalnim vlastima potrebno osposobljavanje za upotrebu tih alata;

Sljedeći koraci

34. poziva Europsku komisiju da dodatno ojača određene aspekte propisa o emisijama na razini EU-a i da poduzme daljnje korake kako bi osigurala učinkovitu i pojačanu horizontalnu i vertikalnu suradnju, istodobno potičući države članice i lokalne i regionalne vlasti da pronađu bolje načine suradnje i komunikacije;

⁽⁸⁾ Konvencija o dalekosežnom prekograničnom onečišćenju zraka

35. preporučuje da se lokalnim vlastima i akreditiranim udrugama za kvalitetu zraka odgovornim za planove za kvalitetu zraka u određenim područjima kvalitete zraka osiguraju lako dostupna financijska sredstva za poboljšanje kvalitete zraka, pri čemu bi područja s većim onečišćenjem zraka imala prednost;
36. skreće pozornost na potrebu za koordinacijom i upravljanjem relevantnim mrežama, inicijativama, alatima i smjernicama, koji su već izvor opsežnog znanja i iskustva te s pomoću kojih bi se lokalnim i regionalnim vlastima pomoglo da poboljšaju svoj rad na postizanju čisteg zraka na temelju dodatnog tehničkog stručnog znanja i smjernica.

Bruxelles, 2. srpnja 2020.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Apostolos TZITZIKOSTAS

Mišljenje Europskog odbora regija – Ususret planu za čisti vodik – doprinos lokalnih i regionalnih vlasti klimatski neutralnoj Europi

(2020/C 324/07)

Izjaviteljica:	Birgit HONÉ (PES/DE), ministrica za savezne i europske poslove i regionalni razvoj (Donja Saska)
Referentni dokument:	samoinicijativno mišljenje

PREPORUKE O POLITIKAMA

EUROPSKI ODBOR REGIJA

Važnost za klimatski neutralan EU do 2050.

1. toplo pozdravlja činjenicu da je Europsko vijeće podržalo cilj klimatski neutralnog EU-a do 2050. i da Europska komisija svojim prijedlogom o europskom propisu o klimi ⁽¹⁾ namjerava utvrditi taj cilj u zakonodavstvu EU-a;
2. naglašava da je upravo nakon krize koju je izazvao COVID-19 važno uspostaviti ekološki i socijalno održiv rast. Europski zeleni plan ⁽²⁾, s energetske i resursno učinkovitim, klimatski prihvatljivim tehnološkim i socijalnim inovacijama, mora biti ključan element gospodarskog oporavka nakon pandemije COVID-a 19. Čist vodik kao takva tehnologija budućnosti sada se mora snažno promicati u EU-u;
3. stoga toplo pozdravlja to što će Komisija ispuniti zahtjev za strategijom EU-a za vodik, čak i prije nego što je iznesen u ovom mišljenju ⁽³⁾; osim toga, pozdravlja činjenicu da revidirani prijedlog višegodišnjeg financijskog okvira EU-a za razdoblje 2021. – 2027. s pripadajućim planom obnove omogućuje uspostavu gospodarstva temeljenog na čistom vodik u poziva Vijeće i Europski parlament da te mogućnosti zadrže u zakonodavnom postupku;
4. podsjeća da cilj klimatske neutralnosti podrazumijeva potpunu preobrazbu opskrbe električnom energijom, hlađenjem i toplinom te osobito iziskuje korjenite promjene u industriji i prometu. Bit će potrebna mnoga različita tehnološka rješenja temeljena na obnovljivoj energiji. Međutim, kako bi se ubrzao razvoj obećavajućih tehnologija, mora se omogućiti i pružanje ciljane potpore za njih. Čisti vodik i derivirane sintetičke sirovine i goriva ⁽⁴⁾ u budućnosti će biti neophodni za ostvarenje tog cilja i stoga ih treba osobito podupirati. Poseban naglasak trebalo bi pritom stavljati na zeleni vodik iz obnovljivih izvora energije;
5. smatra da je u toj ranoj fazi razvoja tržišta koristan otvoren pristup u pogledu moguće primjene čistog vodika jer je upotreba određenog udjela čistog vodika realistična u mnogim sektorima. OR smatra da je u daljnjem tijeku razvoja tržišta potrebno usmjeravanje na perspektivna područja primjene;
6. s tim u vezi ističe da čisti vodik i e-goriva zbog gubitaka u konverziji u usporedbi s izravnom upotrebom električne energije iz obnovljivih izvora imaju nedostatke u pogledu učinkovitosti, koji će vjerojatno i dugoročno dovesti do većih troškova u mnogim područjima primjene. Stoga se smatra da su srednjoročno i dugoročno prioritarna područja primjene čistog vodika/e-goriva područja u kojima se vodik upotrebljava kao sirovina ili u kojima mjere energetske učinkovitosti i

⁽¹⁾ Prijedlog Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavljanju okvira za postizanje klimatske neutralnosti i o izmjeni Uredbe (EU) 2018/1999 (Europski propis o klimi) (COM(2020) 80 final).

⁽²⁾ Komunikacija Komisije – Europski zeleni plan (COM(2019) 640 final).

⁽³⁾ Vidjeti plan – Ares(2020)2722353.

⁽⁴⁾ U nastavku se za sintetička goriva upotrebljava pojednostavljeni naziv „e-goriva”.

izravna elektrifikacija nisu prikladna rješenja (npr. proizvodnja amonijaka i čelika, prijevoz teških tereta i prijevoz na velike udaljenosti, visokotemperaturni postupci, sezonska pohrana električne energije), kao i dijelovi izgrađenog okruženja / centraliziranog grijanja gdje toplinske pumpe i mreže nisu učinkovite;

7. predlaže da Komisija ispita mogućnosti proizvodnje zelenog vodika u EU-u, uključujući u slabije razvijenim regijama razine NUTS 2, i susjednim regijama (npr. u regiji Bliskog istoka i sjeverne Afrike (MENA)) osobito uzimajući u obzir konkurenciju u odnosu na izravnu upotrebu električne energije iz obnovljivih izvora jer je sveobuhvatno i detaljno znanje o izvedivosti raznih scenarija važna osnova za razvoj gospodarstva temeljenog na zelenom vodik u Europi; pored toga moglo bi se analizirati u kojoj se mjeri plavi vodik može koristiti kao prijelazno rješenje;

8. preporučuje državama članicama da promicanje gospodarstva temeljenog na zelenom vodik uključuje u svoje nacionalne energetske i klimatske planove 2023. prilikom njihova ažuriranja te da u bliskoj suradnji sa svim dionicima osmisle integrirane nacionalne strategije za vodik s provedbenim mjerama. U izradi i provedbi tih projekata države članice trebale bi blisko surađivati s regionalnim i lokalnim vlastima odnosno njihovim nacionalnim i regionalnim udruženjima, kao i sa znanstvenom zajednicom. Preporučuje se da svaka država članica ispita potencijal za proizvodnju zelenog vodika;

Održivost

9. ističe da je jedina dugoročno održiva metoda proizvodnje vodika vodik koji se dobiva elektrolizom vode s pomoću električne energije iz obnovljivih izvora („zeleni vodik“). Zbog toga zeleni vodik mora biti u prvom planu kada je riječ o naporima EU-a i država članica u uspostavi gospodarstva temeljenog na vodik. Dok ne bude dostatnih količina, mogu biti od koristi prijelazna tehnološka rješenja, npr. plavi vodik, kojima se smanjuju emisije CO₂ koje nastaju pri postojećim oblicima proizvodnje vodika. Pritom treba osigurati da se time u razvoju gospodarstva temeljenog na vodik ne oteža prelazak na zeleni vodik. Prijelazna rješenja moraju biti doista znatno povoljnija u smislu troškova i brzine provedbe u odnosu na zeleni vodik i ne smiju stvarati dugoročnu ovisnost o ustaljenim postupcima;

10. smatra da je potrebna sveobuhvatna i transparentna klasifikacija i certifikacija održivosti vodika i e-goriva, jednako kao i sveobuhvatna i obvezna uporaba certifikata koji iz toga proizađu. Tržište zelenog vodika može se razviti samo s pomoću zahtjevnih i jasno i diferencirano definiranih certifikata koji omogućuju i razlikovanje plavog i zelenog vodika. OR poziva Komisiju da predano unaprijeđuje postupak klasificiranja plinova u okviru Europskog regulatornog foruma za plin (Madridskog foruma) i da što prije iznese prijedlog za sustav klasifikacije i certificiranja u skladu s postojećim zakonodavstvom o potvrdama za obnovljivu energiju; u tom pogledu zahtijeva da se ispita spajanje postojećih usporednih sustava jamstava o podrijetlu (članak 19. Direktive o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora) i certifikata o održivosti (članci 25. – 31. Direktive o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora). Komisija bi trebala poticati međunarodno širenje sustava certifikata / jamstava o podrijetlu koji će se razviti u EU-u;

Posebna uloga regija

11. naglašava da zeleni vodik nudi mogućnost decentralizirane proizvodnje i uporabe te stoga može biti dio decentralizirane buduće opskrbe energijom, koja je opisana u dugoročnoj strategiji Komisije pod nazivom „Čist planet za sve“⁽⁵⁾, koju podupire OR⁽⁶⁾. Zeleni vodik može potaknuti regionalni i lokalni razvoj jer se važni dijelovi lanca vrijednosti mogu uspostaviti u regijama i općinama, čime se pozitivno utječe na zapošljavanje i mala i srednja poduzeća; također, višak topline koji nastaje proizvodnjom zelenog vodika može se koristiti u lokalnoj i regionalnoj opskrbi toplinom, a vodik koji se proizvodi kao nusproizvod tijekom određenih procesa može se oporabiti i upotrebljavati na lokalnoj i regionalnoj razini;

⁽⁵⁾ COM(2018) 773 final.

⁽⁶⁾ Mišljenje Europskog odbora regija – Provedba Pariškog sporazuma uz pomoć inovativne i održive energetske tranzicije na regionalnoj i lokalnoj razini (SL C 39, 5.2.2020., str. 72.), Mišljenje Odbora regija – Čist planet za sve: europska strateška dugoročna vizija za prosperitetno, moderno, konkurentno i klimatski neutralno gospodarstvo (SL C 404, 29.11.2019., str. 58.).

12. izričito naglašava da lokalne i regionalne vlasti imaju ključnu ulogu u uspostavi gospodarstva temeljenog na vodik. Mnoge lokalne i regionalne vlasti razvijaju strategije za vodik, programe za zeleni vodik i konkretne projekte, na primjer „European Hydrogen Valleys Partnership” (7). Detaljno poznavanje lokalnih okolnosti, veze s lokalnim akterima, nadzor nad postupcima planiranja i odobravanja te razne regionalne i lokalne mogućnosti poticaja i financiranja, javna nabava, kao i kompetencije u strukovnom i akademskom obrazovanju i osposobljavanju čine lokalne i regionalne vlasti neizostavnim akterima u razvoju tržišta;

13. pritom naglašava da regije mogu imati važnu ulogu umrežavanja u razvijanju regionalnih strategija i programa potpore za zeleni vodik čiji je cilj integrirani razvoj regionalnih vrijednosnih lanaca zelenog vodika. Blizina proizvodnje i uporabe omogućuje im najprije izgradnju regionalnih mreža vodika, koje se s vremenom mogu proširiti. Centralizirana opskrba vodikom velikih razmjera u industrijskim klasterima može se spojiti s decentraliziranom potražnjom za potrebe industrije, mobilnosti, zgrada i ravnoteže mreže u industrijskim klasterima, na regionalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini (povezivanje sektora). Lokacije u blizini luka mogle bi pritom biti posebno privlačne jer su dugoročno povoljne i za uvoz vodika/e-goriva. OR poziva Europsku komisiju da podrži razvoj i provedbu takvih regionalnih strategija i programa za vrijednosne lance i klastere zelenog vodika;

Koordinacija razvoja tržišta

14. podsjeća na to da se tržište zelenog vodika ne može razviti bez znatnih ulaganja, uključujući ulaganja iz privatnog sektora. Ta se ulaganja mogu aktivirati samo ako postoji povjerenje u dugoročni razvoj tržišta. Ambiciozni i obvezujući ciljevi, jasan pravni okvir, razrađena strategija i konkretan plan za zeleni vodik mogu pridonijeti izgradnji povjerenja;

15. poziva Komisiju da u najavljenj strategiji EU-a za vodik osmisli viziju koja se osobito odnosi na zeleni vodik i koja vrijedi za cijeli EU za razdoblje do 2030. i za razdoblje do 2050. te da iznese projekciju u vezi s područjem primjene zelenog vodika, njegovim usponom na tržištu i promicanjem daljnjih inovacija, uzimajući u obzir preporuke iz ovog mišljenja;

16. poziva Komisiju da strategijom EU-a za vodik predstavi integrirani plan nezakonodavnih i zakonodavnih mjera za uspostavu europskog gospodarstva temeljenog na čistom vodik i unutarnjeg tržišta vodika s naglaskom na zelenom vodik na temelju preporuka iz ovog mišljenja i preporuka strateškog foruma za važne projekte od zajedničkog europskog interesa. Strategija EU-a za vodik trebala bi uključivati ambiciozne ciljeve za kapacitet proizvodnje zelenog vodika, u tu se svrhu oslanjati na analizu regionalnih proizvodnih potencijala i poticati sustavno širenje proizvodnje i upotrebe vodika uz uspostavu odgovarajućih vrijednosnih lanaca. Trebala bi doprinijeti koordinaciji razvoja ponude, potražnje i infrastrukture u cijelom EU-u, kao i koordinaciji regulatornih mjera i potpore na razini EU-a, država članica te jedinica lokalne i regionalne vlasti, s posebnom pozornošću posvećenom navedenoj ulozi regija u pogledu umrežavanja u razvoju proizvodnje i uporabe zelenog vodika u energetskej tranziciji i tranziciji u području industrijskih sirovina;

17. smatra da je razvoj gospodarstva temeljenog na zelenom vodik ključan za održivu industrijsku politiku koja se nastoji postići europskim zelenim planom; napominje da je potrebno unaprijediti tehnologiju elektrolizatora do snage u gigavatima kako bi „zeleni” vodik postao konkurentan u pogledu troškova. Proizvodnja elektrolizatora u državama članicama EU-a pritom nudi nove mogućnosti (potencijal za zapošljavanje) i međunarodni izvozni potencijal. OR poziva Europsku komisiju da to promiče. Naglašava važnost uključivanja europskih regija, zajedno s industrijom, u razvoj međusektorskih vrijednosnih lanaca vodika koji povezuju opskrbu, infrastrukturu i potražnju. OR poziva Komisiju da u okviru provedbe nove industrijske strategije za Europu (8) promiče vodeća tržišta tehnologija i sustava za zeleni vodik i njihovu upotrebu za klimatski neutralnu proizvodnju, posebno u industriji čelika, cementa i kemijskej industriji. OR poziva Komisiju da što prije donese najavljenj strategiju EU-a za čisti čelik i da se u njoj stavi naglasak na upotrebu zelenog vodika;

(7) U okviru platforme za pametnu specijalizaciju (S3P).

(8) COM(2020) 102 final.

18. toplo pozdravlja uspostavu europskog saveza za čisti vodik najavljenog u novoj industrijskoj strategiji. OR zahtijeva da se taj savez brzo uspostavi, da se usredotoči na zeleni vodik i pomogne EU-u da preuzme pionirsku ulogu u toj ključnoj tehnologiji doprinoseći koordinaciji i razmjeni znanja i iskustava. OR poziva na dosljednu provedbu sudjelovanja regija i malih i srednjih poduzeća u savezu, kao što je najavila Komisija;

19. upućuje na to da sve veća integracija sektora upotrebom istih izvora energije iziskuje sustavnije razmatranje sektora. OR naglašava da u strategiji integriranog energetskeg sustava i strategiji EU-a za vodik ⁽⁹⁾ Europska komisija mora naglasiti sustavni značaj zelenog vodika u odnosu na druge oblike energije za sektorsku integraciju, kao što su električna energija, obnovljivi plinovi i e-goriva, u budućem energetskeg i gospodarskeg sustavu i navesti koji su načini provedbe povoljni za sustav. U njima se mora navesti koji su načini provedbe povoljni za sustav i kako prilagođenim i novim tržišnim pravilima brzo može nastati funkcionalno tržište vodika koje omogućuje dinamičan razvoj proizvodnje i upotrebe vodika i ujedno je dobro usklađeno s tržištem električne energije i plina;

Zakonodavni okvir kao potpora i razvoj infrastrukture u okviru europskog zelenog plana

20. naglašava da je dinamični razvoj obnovljivih izvora energije u proizvodnji električne energije temelj razvoja tržišta zelenog vodika u Europi; OR poziva na reviziju Direktive o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora s obzirom na strože klimatske ciljeve EU-a za 2030., posebice povećanjem cilja EU-a koji se odnosi na udio energije iz obnovljivih izvora u konačnoj bruto potrošnji energije u skladu s tim; potiče države članice i lokalne i regionalne vlasti da zacrtaju ambiciozne nacionalne, regionalne i lokalne ciljeve za širenje obnovljive energije, kao što su energija vjetra i solarna energija; očekuje da će se strategijom za obnovljivu energiju na moru, koju je najavila Komisija, potaknuti taj sektor, među ostalim financiranjem inovativnih projekata proizvodnje zelenog vodika na moru;

21. preporučuje Komisiji da ispita pružaju li se Direktivom o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora i delegiranim aktima dovoljni poticaji za uporabu e-goriva na temelju industrijskih emisija CO₂ te hvatanja i uporabe ugljika (CCU) u prijelaznoj fazi. Međutim, mora se osigurati da se izbjegne dvostruko računanje smanjenja emisija stakleničkih plinova te da se e-goriva u potpunosti računaju kao „obnovljiva“;

22. nadalje, poziva na žurnu izradu delegiranih akata na temelju Direktive o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora kako bi se pojasnila klasifikacija elektroenergetskih mreža za proizvodnju vodika (članak 27. Direktive o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora) i minimalni zahtjevi za smanjenje emisija stakleničkih plinova za sintetička goriva (članak 25. Direktive o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora);

23. naglašava da bi se uporabom električne energije iz mreže za proizvodnju vodika trebala osigurati metoda elektrolize povoljna za mrežu i sustav (upravljanje potražnjom); poziva na to da se u EU-ovu strategiju za vodik te nacionalne i regionalne strategije za vodik uključi stvaranje dodatnih kapaciteta za proizvodnju zelene električne energije za elektrolizu;

24. upućuje na to da internalizacijom vanjskih troškova nastaju poštenu uvjeti tržišnog natjecanja za razne izvore energije i povećava se gospodarska atraktivnost zelenog vodika; stoga podržava opsežnu reviziju Direktive o oporezivanju energije kako bi se oporezivanje energije uskladilo s ciljevima europskog zelenog plana i vodik i e-goriva uključili u područje primjene Direktive; potiče države članice da iskoriste postojeći prostor za zeleno oporezivanje i da iskoriste dodatne prihode za smanjenje poreznog opterećenja za električnu energiju s niskom razinom emisija ugljika;

25. naglašava da sustav EU-a za trgovanje emisijama (ETS EU-a) pruža važne poticaje za smanjenje emisija stakleničkih plinova u energetskeg intenzivnim industrijskeg granama (npr. u kemijskoj industriji i industriji čelika) u kojima je zeleni vodik jedna od glavnih mogućnosti za dekarbonizaciju. Revizijom Direktive o trgovanju emisijama u obzir bi se trebali uzeti novi klimatskeg ciljevi za 2030., npr. povećanjem linearnog faktora smanjenja. Sigurnost ulaganja mogla bi se povećati tako da se ETS EU-a dopuni minimalnom cijenom;

26. podržava razvoj odgovarajućeg mehanizma za prilagodbu poreza na ugljik na granici ⁽¹⁰⁾ usklađenog s WTO-om za proizvode uvezene iz trećih zemalja u čijoj se proizvodnji ispušta velika količina CO₂ i koji podliježu snažnom međunarodnom tržišnom natjecanju. Takav bi sustav, zajedno s prilagođenim sustavom EU-a za trgovanje emisijama, mogao pružiti poticaje za uporabu zelenog vodika u energetskeg intenzivnim industrijskeg granama;

⁽⁹⁾ Vidjeti Plan Europske komisije – Ares(2020)2722353.

⁽¹⁰⁾ Vidjeti početnu procjenu učinka, Ares(2020)1350037.

27. poziva Komisiju da revidira Uredbu o transeuropskoj energetskej infrastrukturi (TEN-E)⁽¹¹⁾ i pravila EU-a za europsko tržište plina, ponajprije Direktivu EU-a o plinu 2009/73/EZ⁽¹²⁾ kako bi se omogućio dinamičan razvoj gospodarstva temeljenog na zelenom vodikom uz prijevoz vodika diljem EU-a. To uključuje, na primjer, definiciju jedinstvenih i jasnih standarda (npr. dopušten udio vodika u plinskoj mreži), odgovarajuću prilagodbu zahtjeva za projekte od zajedničkog interesa na temelju TEN-E, koordinirano planiranje infrastrukture za električnu energiju i plin, prenamjenu postojeće plinske infrastrukture i utvrđivanje jasnih pravila za napajanje plinske mreže certificiranim vodikom iz obnovljivih izvora energije. Potrebna je i izrada regulatorne osnove za javne mreže za opskrbu vodikom s nediskriminirajućim pristupom mreži. OR ističe da je razvoj i širenje namjenskih mreža vodika važan preduvjet za to da vodik bude dostupan u čistom obliku za prioritete namjene, za koje ne postoje potencijalne alternative vodikom;

28. smatra da bi se revizijom Uredbe o transeuropskoj prometnoj mreži (TEN-T) trebao staviti veći naglasak na pogonske tehnologije za kamione, autobuse i plovila unutarnje plovidbe s niskim emisijama CO₂ kao što su električni motori koji se napajaju električnom energijom putem vodikovih gorivnih ćelija ili kontaktnih mreža, uz druge oblike energije koji ispunjavaju zahtjeve održivosti i smanjenja emisija. Razvoj odgovarajuće infrastrukture, najprije duž koridora osnovne mreže, preduvjet je za širenje tih tehnologija. Instrumentom za povezivanje Europe (CEF) trebala bi se osigurati dostatna financijska sredstva za tu svrhu. Revizijom Direktive o uspostavi infrastrukture za alternativna goriva nudi se mogućnost utvrđivanja konkretnih zahtjeva za gustoću mreže za opskrbu vodikom unutar država članica;

29. poziva Komisiju da omogući potporu za uspostavu infrastrukture za prijevoz vodika (izgradnja cjevovoda i prilagodba postojeće plinske infrastrukture) i za uspostavu infrastrukture za skladištenje; razvojem i financiranjem prekogranične infrastrukture za vodik među industrijskim klasterima nastaju poslovne prilike; radi prostornog planiranja i učinkovitosti troškova preporučuje se suradnja s drugim sektorima za koje je potrebna nova energetska infrastruktura;

30. poziva Komisiju da u okviru svoje najavljene strategije za održivu i pametnu mobilnost prednost da uporabi zelenog vodika i e-goriva kao nadopuni električnoj mobilnosti u područjima prijevoza teških tereta, javnog putničkog prijevoza, vodnog prometa i zračnog prometa. Za to je potreban jasan i pouzdan plan i europski regulatorni okvir koji omogućuje poticanje upotrebe vozila s niskim emisijama u okviru postojećih sustava za naplatu cestarine;

Potpora putem financijskih i regulatornih mjera i državnih potpora

31. ističe da se razvoj gospodarstva temeljenog na zelenom vodikom, posebno razvoj proizvodnje, mora podržati javnim sredstvima jer zeleni vodik trenutačno nije ekonomski održiv. OR ističe da bi se revizijom Smjernica o državnim potporama za zaštitu okoliša i energiju trebao zadržati ili povećati opseg instrumenata potpore kako bi se potaknuo rani razvoj tržišta;

32. podsjeća na to da su i troškovi ulaganja i troškovi električne energije relevantni troškovni elementi u proizvodnji zelenog vodika. U načelu su i na strani ponude i na strani potražnje dostupni instrumenti za poticanje proizvodnje zelenog vodika koji, ovisno o njihovom obliku, mogu imati slične učinke. Investicijske potpore i poticajne premije mogući su instrumenti na strani ponude. OR naglašava da je iskustvo u sektoru električne energije pokazalo da zajamčeni prihodi tijekom određenog vremenskog razdoblja mogu omogućiti povećanje kapaciteta proizvodnje. Kako bi se ipak stvorio konkurentski pritisak, od samog početka mogu se raspisivati natječaji za dodjelu poticajnih premija i investicijskih potpora;

33. naglašava da se regulatornim mjerama može stvoriti potražnja za zelenim vodikom u određenim sektorima ili područjima primjene, čime se pak potiče širenje proizvodnje. Ciljevi smanjenja emisija stakleničkih plinova u relevantnim sektorima mogu u kombinaciji s instrumentima kao što su obvezan stupanj udjela (npr. zračni i pomorski prijevoz), kvote za smanjenje emisija stakleničkih plinova za distributere goriva ili ograničenja emisija CO₂ za vozni park (npr. za kamione, autobuse ili promet unutarnjim plovnim putevima) stvoriti pouzdanu potražnju za zelenim vodikom odnosno e-gorivima.

⁽¹¹⁾ Vidjeti početnu procjenu učinka, Ares(2020)2487772.

⁽¹²⁾ Direktiva 2009/73/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište prirodnog plina i stavljanju izvan snage Direktive 2003/55/EZ (SL L 211, 14.8.2009., str. 94.).

U tom kontekstu OR poziva države članice da u provedbi revidirane Direktive o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora iskoriste postojeći zakonodavni manevarski prostor za promicanje zelenog vodika / e-goriva. Za sektore u kojima je već danas potrebna velika količina vodika alternativa bi mogli biti ugovori za kompenzaciju razlike u odnosu na ugljik (Carbon Contracts for Difference, CCFD), kojima se kompenzira razlika između stvarnih troškova izbjegavanja emisija stakleničkih plinova i trenutne cijene CO₂;

34. napominje da se i javnom nabavom može stvoriti znatna i predvidljiva potražnja. Lokalne i regionalne vlasti u tome mogu imati važnu ulogu jer vozni parkovi općina i općinskih poduzeća (npr. vozila za čišćenje ulica, odlaganje otpada, lokalni javni prijevoz i taksiji) postaju sve zanimljiviji za potencijalnu primjenu zelenog vodika i drugih klimatski neutralnih pogonskih tehnologija;

35. pozdravlja inicijative za osnivanje važnih projekata od zajedničkog europskog interesa (IPCEI) za zeleni vodik; potiče Komisiju da uspostavi pravni okvir za projekte IPCEI-ja za zeleni vodik, a države članice da se njime koriste kako bi pripremile teren za demonstracijske projekte velikog opsega. Potrebno je posvetiti posebnu pozornost stvaranju sinergije između raznih IPCEI-ja za vodik kako bi se spriječilo da u razvoju vrijednosnog lanca zelenog vodika dođe do dilema poput one o kokoši i jajetu;

36. poziva na proširenje potpore demonstracijskim projektima za zeleni vodik u okviru Fonda za inovacije i Fonda za modernizaciju koji se financiraju iz sustava EU-a za trgovanje emisijama i na ciljano poticanje zelenog vodika s pomoću programa InvestEU; potiče države članice i regije da u sljedećem financijskom razdoblju iskoriste europske strukturne i investicijske fondove, uključujući Interreg, za izgradnju i jačanje regionalnih, lokalnih i međuregionalnih klastera za vodik; ističe da je potrebno na svim razinama postići sinergije između tih poticaja, IPCEI-ja, CEF-a i potpora za istraživanje;

37. pozdravlja novu politiku financiranja u energetsom sektoru, koju je usvojila Europska investicijska banka (EIB), uključujući osmišljavanje novih pristupa financiranju u okviru savjetodavnog programa InnovFin; pritom zahtijeva znatnu potporu EIB-a zelenom vodiku, uz pristup financiranju koji koristi kako malim i srednjim poduzećima tako i lokalnim i regionalnim vlastima odnosno njihovim razvojnim bankama;

38. smatra da bi jedinstvena kontaktna točka na razini EU-a mogla znatno olakšati pristup financiranju projekata za poduzeća, uključujući mala i srednja poduzeća, te regije i gradove;

39. preporučuje da države članice, u bliskoj suradnji s lokalnim i regionalnim vlastima odnosno njihovim nacionalnim i regionalnim udruženjima, nadopune financiranje EU-a nacionalnim programima za velike demonstracijske projekte i žive laboratorije, kao i za nacionalno umrežavanje i komunikaciju regija s proizvodnjom vodika;

40. ističe da su potrebni dugoročni signali kako bi se financijski tokovi i tokovi kapitala privatnog sektora usmjerili na ulaganja u zelenu tranziciju sa gospodarstvom temeljenim na zelenom vodiku, među ostalim u korist inovativnih malih i srednjih poduzeća; u tom pogledu očekuje potporu Komisije u najavljenj strategiji za održivo financiranje;

Istraživanje i inovacije

41. naglašava ključnu ulogu istraživanja i inovacija i tijekom provedbe proizvodnje i primjene zelenog vodika u velikom opsegu. Cilj im mora biti smanjenje troškova u svim dijelovima vrijednosnog lanca te poboljšanje predvidljivosti, učinkovitosti i životnog vijeka postrojenja. OR stoga preporučuje izričito usmjeravanje na zeleni vodik u programu Obzor Europa, uključujući njegove „misije” u okviru zelenog plana, u strateškom planu za energetske tehnologije, kao i u Europskom vijeću za inovacije (EIC);

42. pozdravlja Komisijin prijedlog da se u okviru programa Obzor Europa uvede europsko partnerstvo za čisti vodik kao sljednik Zajedničkog poduzeća za gorive ćelije i vodik (FCH) ⁽¹³⁾; preporučuje da se tom partnerstvu dodijeli više financijskih sredstava te da se poboljša njegov mehanizam i struktura partnerstva u usporedbi sa Zajedničkim poduzećem FCH – uzimajući u obzir posebnu važnost lokalnih i regionalnih vlasti – kako bi se moglo podržati više demonstracijskih projekata

⁽¹³⁾ Vidjeti početnu procjenu učinka, Ares(2019)4972390.

za zeleni vodik u EU-u, među ostalim u okviru inicijative „European Hydrogen Valleys Partnership”; naglašava da poboljšanje razmjene znanja i iskustava među regijama, institucijama EU-a, državama članicama i lokalnim i regionalnim vlastima, ali i među poduzećima mora biti važan cilj tog partnerstva;

43. potiče države članice i lokalne i regionalne vlasti da u okviru svojih nadležnosti za visoko i strukovno obrazovanje podupiru osposobljavanje kvalificiranih stručnjaka i znanstvenika duž cijelog vrijednosnog lanca zelenog vodika. Također bi trebale uspostaviti i poboljšati odgovarajuće savjetodavne usluge, posebno za mala i srednja poduzeća. OR poziva Komisiju da podrži takve napore, posebice u okviru novog „pakta za vještine” i europskog prostora obrazovanja koji su najavljeni u novoj industrijskoj strategiji za Europu ⁽¹⁴⁾;

Međunarodna razina

44. napominje da će se dugoročno znatan dio potražnje za vodikom / e-gorivima vjerojatno pokrivati uvozom iz regija s vrlo dobrim obnovljivim izvorima energije; pritom se na uvezeni vodik / e-goriva moraju primjenjivati jednako strogi kriteriji održivosti; preporučuje da se proizvodnja zelenog vodika / e-goriva u trećim zemljama i prijevoz u EU uzmu u obzir u traženom planu za zeleni vodik. Osim toga, OR potiče Komisiju da u ranoj fazi uspostavi suradnju s potencijalnim zemljama izvoznicama, ali i s drugim zemljama uvoznicama (npr. Japanom) kako bi podržala koordinirani razvoj međunarodnog gospodarstva temeljenog na čistom vodikom s naglaskom na zelenom vodikom. To bi trebalo nadopuniti jačanjem relevantnih međunarodnih inicijativa kao što su Inicijativa za vodik u okviru ministarskih sastanaka za čistu energiju (Clean Energy Ministerial) i Misija za inovacije (Mission Innovation). Kao i u slučaju inicijative „European Hydrogen Valleys Partnership”, u to bi trebale biti uključene i lokalne i regionalne vlasti.

Bruxelles, 2. srpnja 2020.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽¹⁴⁾ COM(2020) 102 final.

Mišljenje Europskog odbora regija – Pojačanje djelovanja EU-a za zaštitu i obnovu svjetskih šuma

(2020/C 324/08)

Izvjestitelj:	Roby BIWER (LU/PES), član Općinskog vijeća Općine Bettembourg, Luksemburg
Referentni dokument:	Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Pojačanje djelovanja EU-a za zaštitu i obnovu svjetskih šuma COM(2019) 352 final

PREPORUKE O POLITIKAMA

EUROPSKI ODBOR REGIJA

1. pozdravlja predanost Europske komisije jačanju djelovanja za zaštitu i obnovu svjetskih šuma; sa žaljenjem uočava ograničene razmjere iznesenih prijedloga;
2. odaje priznanje naporima koje je Europska unija proteklih desetljeća uložila u povećanje šumskog pokriva, uključujući opsežne programe pošumljavanja, kao i strogo zakonodavstvo država članica o šumama kojim se osigurava ponovno pošumljavanje te prirodna obnova; međutim, zabrinut je zbog zabrinjavajuće brzine degradacije šuma na svjetskoj razini, naročito primarnih šuma, koje uključuju i netaknute šume i šume kojima se gospodari ⁽¹⁾;
3. ističe važnost primarnih šuma kao centara biološke raznolikosti koji pružaju usluge ekosustava koje doprinose zdravlju ljudi (farmaceutska uporaba, prehrana, ljekovito bilje) i socijalnoj uključenosti (mentalno zdravlje, promicanje zapošljavanja u ruralnim područjima, ekoturizam itd.); ujedno naglašava i njihovu ključnu ulogu u očuvanju okoliša od dezertifikacije, poplava, degradacije hidrogeološke strukture, erozije tla, ekstremnih vremenskih uvjeta, gubitka oborina, zagađenog zraka itd.; uviđa da posađene šume kojima se gospodari na održiv način, kao i zrele autohtone šuma, doprinose zaštiti i očuvanju biološke raznolikosti;
4. uviđa da je deforestacija izuzetno složen fenomen koji uzrokuju brojni faktori, među kojima glavnu ulogu ima povećana potražnja sve brojnijeg stanovništva svijeta za hranom za ljude i životinje, bioenergijom, drvom i drugim proizvodima; ističe da je deforestacija drugi najveći izvor antropogenih emisija stakleničkih plinova i značajan faktor u gubitku biološke raznolikosti ⁽²⁾;
5. naglašava da sprečavanje gubitka šuma može donijeti višestruku korist za ljude i ekosustave, uključujući očuvanje biološke raznolikosti, smanjenje emisija stakleničkih plinova putem apsorpcije ugljika, što je jedna od najdjelotvornijih mjera za ublažavanje klimatskih promjena, pružanje usluga ekosustava kojima se može poticati održivi rast, kao i novo šumsko biogospodarstvo utemeljeno na racionalnom i održivom korištenju resursa;
6. poziva Komisiju i države članice da predlože regulatorne mjere i preporuke prilagođene nacionalnim, regionalnim i lokalnim posebnostima za djelotvornu borbu protiv svih oblika deforestacije i degradacije izvornih šumskih ekosustava koji osiguravaju zalihe ugljika i biološku raznolikost, te da istovremeno osiguraju odgovarajuća financijska sredstva;
7. ističe da je obnova šuma, posebno u europskim regijama s najvećom deforestacijom, i dalje među najdjelotvornijim strategijama za ublažavanje klimatskih promjena i prilagodbu njima; s obzirom na to, sve bi važniju ulogu moglo imati širenje agrošumarskih sustava sadnjom drveća na poljoprivrednim zemljištima i pašnjacima i oko njih;

⁽¹⁾ <https://www.cbd.int/forest/definitions.shtml>.

⁽²⁾ <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0959378018314365#fig0005>.

8. poziva na usklađenost politika kako bi se naponi, ciljevi i rezultati različitih politika, uključujući novi ZPP (zajednička poljoprivredna politika), međunarodne obveze EU-a, odnosno Strategiju EU-a za biološku raznolikost do 2030., Program održivog razvoja do 2030., Pariški sporazum o klimatskim promjenama, trgovinsku politiku EU-a i europski zeleni plan, objedinili u sveobuhvatnu strategiju održivosti s jasnim ciljevima i provedbenim mjerama te uz uvažavanje socijalne, gospodarske i ekološke ravnoteže;

Prioritet 1.: smanjenje potrošačkog učinka EU-a na zemljište i osiguravanje potrošnje proizvoda iz lanaca opskrbe koji ne uzrokuju krčenje šuma u EU-u

9. naglašava da EU mora osigurati mogućnost potrošnje proizvoda iz lanaca opskrbe izvan EU-a čija proizvodnja ne uzrokuje deforestaciju, što bi bila okosnica procesa zaštite i obnove svjetskih šuma; poziva EU da potrošače aktivno uključi u proces utjecanja na tržišta koja se oslanjaju na problematično krčenje primarnih šuma u svrhu proizvodnje proizvoda široke uporabe kao što su kava, kakao, palmino ulje i u svrhu uzgoja stoke;

10. skreće pozornost na teško kršenje ljudskih prava i uništavanje okoliša u okviru opskrbenih lanaca raznih proizvoda (primjerice soje, palminog ulja, šećera, kaka, govedine, sirovina za biogoriva) te ističe da dobrovoljne inicijative privatnog sektora i financijske industrije dosad nisu bile dovoljne za zaustavljanje deforestacije i osiguravanje pošumljavanja na svjetskoj razini; stoga poziva Komisiju da odredi da je obvezno pridržavati se standarda dužne pažnje u pogledu ljudskih prava⁽³⁾ i okoliša;

11. ističe da su šumski požari glavna prijetnja očuvanju šumskih ekosustava u mnogim državama članicama i regijama EU-a. Potpora lokalnim i regionalnim vlastima da dodatno povećaju svoju otpornost na katastrofe ključna je s obzirom na to da one prve interveniraju. Obuzdavanje katastrofa djelovanjem na razini lokalnih zajednica najbrži je i najdjelotvorniji način ograničavanja štete koju uzrokuju šumski požari;

12. poziva Komisiju da poduzme niz mjera za poticanje aktivnog sudjelovanja potrošača u odabiru, promidžbi i korištenju održivijih proizvoda. Te bi mjere među ostalim trebale uključivati uspostavu posebnog sustava certificiranja EU-a za proizvode koji nisu povezani s krčenjem šuma. On bi trebao objediniti već postojeće sustave certificiranja za šumske proizvode – uključujući i upravljanje šumama i lanac nadzora⁽⁴⁾ – te time omogućiti širu procjenu koja se ne bi primjenjivala isključivo na šumske proizvode, već bi uključivala i: održivo gospodarenje šumama; gospodarenje šumama i proizvodne sustave u kojima se koristi manje prirodnih resursa (npr. vode), kemijskih tvari (npr. pesticida) i energije (fosilnih goriva i energije iz neobnovljivih izvora općenito); proizvodnju proizvoda koji nisu šumski, a u čijoj proizvodnji ne dolazi do deforestacije; promidžbu proizvoda čiji prijevoz ima manji učinak na okoliš (primjerice, oznaka lokalnog područja, ugljični otisak); i procjenu životnog ciklusa proizvoda kako bi se kvantificirao njihov učinak na okoliš i omogućila usporedba njihovih karakteristika u pogledu okoliša;

13. poziva Komisiju da uloži veće napore u borbu protiv nezakonite sječe stabala uz pomoć potpune i djelotvorne provedbe Plana rada EU-a za FLEGT (provedba zakona, upravljanje i trgovina u području šuma) za razdoblje 2018. – 2022., naročito jačanjem provedbe Uredbe EU-a o drvu;

14. poziva Komisiju da poboljša komunikaciju s potrošačima i promidžbu proizvoda iz održivog šumarstva tako što će osmisliti posebnu oznaku na kojoj se navodi stopa deforestacije uzrokovana određenim proizvodom te poboljšati već postojeće europske baze podataka / informacijske sustave (npr. baza podataka Ecolabel) i u njih uključiti proizvode čija proizvodnja ne uzrokuje deforestaciju, a koji će biti lako prepoznatljivi;

15. poziva Komisiju da uvede postupke kojima bi se provjeravala točnost informacija i ocjena prikupljenih u europskom informacijskom sustavu kako bi se povećalo povjerenje u te informacije, uključujući stroge uvjete u pogledu sljedivosti radi jamčenja porijekla proizvoda te strože sustave praćenja i provedbe kako bi se pridonijelo sprečavanju prevara i netočnog označavanja proizvoda; predlaže da se razmotre druge politike nabave, naročito u zemljama s visokom stopom deforestacije

⁽³⁾ Dužna pažnja u pogledu ljudskih prava općenito se shvaća kao način na koji poduzeća mogu identificirati, spriječiti, ublažiti i odgovarati za negativan učinak svojih aktivnosti, ili aktivnosti povezanih s njihovim poslovnim partnerima, na ljudska prava. <https://corporatejustice.org/priorities/13-human-rights-due-diligence>.

⁽⁴⁾ Na primjer, Vijeće za nadzor šuma® (FSC®), Program za potporu certificiranju šuma TM (PEFCTM) itd.

i slabom uporabom certificiranja i/ili visokom stopom nezakonite sječe drva, primjerice obveza da se dokaže da proizvodi dolaze iz održivih izvora, uključujući dokumentaciju o trgovini materijalima između gospodarskih subjekata i informacije o politikama nabave svih dionika u određenom lancu opskrbe;

16. potiče sve institucije i agencije EU-a da vlastitim primjerom pokažu što treba učiniti, odnosno da promijene svoje ponašanje i izmijene ugovore o nabavi i okvirne ugovore kako bi se okrenulo korištenju proizvoda iz održivog šumarstva; povrh toga, poziva svoje osoblje i članove da emisije ugljika povezane s letovima koje poduzimaju zbog dužnosti u OR-u nadoknade financijskom potporom za projekte održivog šumarstva;

17. naglašava da je javna nabava, koja čini oko 14 % BDP-a u EU-u, potencijalno snažna poluga za osiguravanje ugovora o opskrbi održivijim proizvodima u okviru ugovaranja radova i kupovine robe ili usluga od poduzeća. U tu svrhu uvođenje zabrane javne nabave proizvoda koji su rezultat deforestacije u Direktivu 2014/24/EU o javnoj nabavi može imati znatan pozitivan učinak na promicanje proizvoda proizvedenih bez deforestacije;

18. ističe da se poticanjem potrošača na zdraviju, većinom biljnu prehranu s velikim udjelom voća i povrća (koje bi trebalo imati certifikat da je proizvedeno bez deforestacije) – čime bi se ujedno smanjila globalna potrošnja mesa – može promicati i očuvati zdravlje građana i planeta u skladu s Deklaracijom C40 gradova za dobru hranu⁽⁵⁾; tom bi se promjenom trebale uzeti u obzir preporuke iznesene u strategiji „od polja do stola” u kojima se, koliko je to moguće, potiče lokalna potrošnja koja je održiva kako u pogledu okoliša tako i u pogledu zdravlja ljudi;

19. potiče Komisiju da pronađe sinergije i veze među tekućim projektima i inicijativama povezanima sa stvaranjem gradskih ili prigradskih šuma i ekoloških koridora na podnacionalnoj, nacionalnoj i europskoj razini, kao i izvan Europe; ističe da te inicijative donose višestruku okolišnu i socijalnu korist (usluge ekosustava) ljudima koji žive u obližnjim gradovima, uključujući čist zrak, reguliranje protoka vode, zaštitu tla od erozije vodom i vjetrom, obnovu degradiranog zemljišta, otpornost na katastrofe i klimatske promjene, niže ljetne dnevne temperature, osiguravanje hrane, povećanje urbane biološke raznolikosti, bolje tjelesno i mentalno zdravlje, veću vrijednost nekretnina itd.;

20. poziva na uključivanje europskih građana te lokalnih i regionalnih vlasti, komercijalnih aktera i dionika koji prodaju svoje proizvode na europskom tržištu (npr. multinacionalnih poduzeća) u te aktivnosti; ističe njihovu ulogu u zaštiti šuma i potrebu za većom transparentnošću u izvješćivanju poduzeća o njihovim društvenim i ekološkim odgovornostima (u skladu s Direktivom 2014/95/EU);

Prioritet 2.: suradnja sa zemljama proizvođačima na smanjenju pritiska na šume i na oblikovanju razvojne suradnje EU-a koja neće uključivati krčenje šuma i prioritet 3.: jačanje međunarodne suradnje radi zaustavljanja krčenja i propadanja šuma te poticanje njihove obnove

21. skreće pozornost na činjenicu da do krčenja šuma dolazi uglavnom u zemljama izvan EU-a. Većina drva proizvedenog u tim zemljama troši se lokalno, a certificiranje proizvodnje drva i dalje se slabo koristi jer je trošak dobivanja certifikata previsok, posebno za male poljoprivrednike, koji se usto suočavaju s konkurencijom jeftinijeg konvencionalno ili čak nezakonito posjećenog drva. Jednako tako, posebnu pozornost treba posvetiti tome kako certificirati šumske proizvode, kao što su prirodni kaučuk, koje proizvodi velik broj malih poljoprivrednika;

22. poziva na unapređenje obrazovanja o okolišu u zemljama u razvoju u kojima se nalaze primarne šume kao ključni aspekt u podizanju svijesti o važnosti vlastitih okolišnih resursa u tim zemljama; ističe da bi izravno uključivanje građana u te inicijative za obrazovanje o okolišu moglo donijeti višestruku korist, primjerice:

a) veću svijest o važnosti usluga ekosustava koje šume kojima se gospodari na održiv način i primarne šume pružaju društvu;

⁽⁵⁾ U toj deklaraciji gradovi se obvezuju na usklađivanje politika za nabavu hrane s planetarno zdravom prehranom, po mogućnosti proizvedene u organskoj poljoprivredi, te na opće povećanje zdrave, u većoj mjeri biljne, prehrane u gradovima postupnim odbacivanjem neodržive, nezdrave prehrane; https://www.c40.org/press_releases/good-food-cities.

- b) prepoznavanje izravne i neizravne višestruke koristi koju donosi održivo gospodarenje šumama;
- c) veću vjerojatnost da lokalno djelovanje u svrhu ograničavanja deforestacije i degradacije šuma bude uspješno; više prilika da se zaštita prirodnih resursa pretvori u održivo gospodarenje njima, a time i pridonese zelenim radnim mjestima i zelenom rastu za lokalno stanovništvo itd.;
23. ističe da bi Komisija trebala razmotriti mogućnost prijedloga da se primarne šume proglaše baštinom UNESCO-a kako bi se pridonijelo zaštiti od deforestacije i kako bi se povećala vjerojatnost skretanja javne pozornosti na zaštitu tih šuma;
24. naglašava da je, uz multifunkcionalnost, biološka raznolikost ključna tema koju je potrebno uzeti u obzir prilikom rasprave o okviru politike EU-a za šume; ističe da svakim krčenjem šume, uništavanjem primarne šume ili zrele autohtone šume dolazi do gubitka biološke raznolikosti tipične za šume koju je teško nadoknaditi jer u predmetnom području dolazi do velike degradacije;
25. pozdravlja novu Strategiju EU-a za biološku raznolikost za razdoblje do 2030. kojom se povećava razina ambicije EU-a da bude pokretač mjera za zaustavljanje gubitka biološke raznolikosti i degradacije ekosustava u cijeloj Europi te da se EU pozicionira kao predvodnik u svijetu kada je riječ o prevladavanju globalne krize biološke raznolikosti, uključujući, npr. uspostavu zaštićenih područja za barem 30 % zemljišta, uvođenje pravno obvezujućih ciljeva EU-a za obnovu prirode i strožu zaštitu preostalih primarnih i starih šuma u EU-u, primjenu održivog gospodarenja sekundarnim šumama⁽⁶⁾, obnovu degradiranih ekosustava i zemljišta obnovom šuma, tla i močvarnih zemljišta te stvaranje zelenih površina u gradovima;
26. poziva na ulaganje većih napora u ostvarivanje ciljeva povezanih sa šumarstvom u okviru nove Strategije EU-a za biološku raznolikost za razdoblje do 2030. te na dogovor o ambicioznom političkom okviru u području biološke raznolikosti koji će se usvojiti na predstojećoj 15. Konferenciji ugovornih stranka Konvencije o biološkoj raznolikosti (CBD COP 15), među ostalim na temelju evaluacije provedbe strategije do 2020.;
27. insistira na tome da se trgovinski sporazumi ocijene u pogledu cilja smanjenja emisija stakleničkih plinova te da budu utemeljeni na održivom razvoju; poziva na jačanje poglavlja u tim sporazumima o održivom gospodarenju šumama i borbi protiv deforestacije te na uključivanje deforestacije u procjene utjecaja na okoliš. S tim u vezi, budući da je deforestacija u brazilskoj Amazoniji dosegla rekordnu razinu, s prašumskim požarima koji su se povećali za 84 %⁽⁷⁾, poziva EU i njegove države članice da obustave ratifikaciju sporazuma EU-a i Mercosura sve dok brazilska vlada ne promijeni taj trend;
28. poziva na povećani doprinos aktivnog, prilagodljivog i participativnog šumarstva strategiji EU-a za šume za razdoblje nakon 2020. u pogledu održavanja i poboljšanja biološke raznolikosti, čime bi se u potpunosti ostvarila korist koju mogu donijeti biološka raznolikost i usluge ekosustava. Sve te aktivnosti i naponi trebali bi doprinijeti ambicioznijoj globalnoj politici biološke raznolikosti, kao i njenom promicanju, u čemu bi Europa na odgovoran način trebala preuzeti vodstvo;
- Prioritet 4: preusmjeravanje financijskih sredstava radi podupiranja održivijih praksi uporabe zemljišta i prioritet 5.: osiguravanje dostupnosti i kvalitete informacija te pristupa informacijama o šumama i lancima opskrbe robom te unapređenje istraživanja i inovacija Potpora za istraživanje i inovacije
29. naglašava da je europske građane potrebno opsežno obavijestiti o mjerama koje je Komisija uvela za zaštitu i obnovu šuma u EU-u i svijetu kako bi se povećala potpora tim mjerama i njihova djelotvornost;
30. poziva Komisiju da uspostavi europsku bazu podataka u kojoj bi se popisali tekući i dosadašnji projekti EU-a i trećih zemalja, kao i bilateralni projekti između država članica EU-a i trećih zemalja radi ocjenjivanja njihovog učinka na svjetske šume; skreće pozornost na sudjelovanje lokalnih i regionalnih vlasti u provedbi tih projekata;

⁽⁶⁾ <https://www.cbd.int/forest/definitions.shtml>.

⁽⁷⁾ Brazilski nacionalni institut za svemirska istraživanja, 2019.

31. potiče EU da pokrene strategiju industrijalizacije, digitalizacije i dekarbonizacije (IDD) radi promicanja zamjenskih ekomaterijala od drva o čijem se podrijetlu i ugljičnom otisku informira potrošače te da potiče certificiranje „nulte stope deforestacije”, čime bi se povećala primjena tog načela u sektorima kao što su građevinarstvo, tekstil, kemijski proizvodi ili ambalažna industrija;
32. poziva EU da dodatno razvije programe istraživanja i praćenja kao što su Copernicus, Europski program za promatranje Zemlje i drugi programi praćenja da bi se nadzirali lanci opskrbe robom kako bi se moglo uočiti proizvode koji su u proizvodnoj fazi uzrokovali krčenje šuma ili degradaciju okoliša te na njih upozoriti u ranoj fazi;
33. poziva Komisiju da razmotri mogućnost osnivanja europske agencije za šumarstvo s obzirom na važnost zaštite i obnove svjetskih šuma.

Bruxelles, 2. srpnja 2020.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Apostolos TZITZIKOSTAS

III

(Pripremni akti)

ODBOR REGIJA

INTERACTIO – 139. PLENARNO ZASJEDANJE OR-A (HIBRIDNO), 30.6.2020.–2.7.2020.

Mišljenje Europskog odbora regija – Paket o uslugama: ažurirano stajalište europskih lokalnih i regionalnih vlasti

(2020/C 324/09)

Izvjestitelj/jica:	Jean-Luc VANRAES (BE/Renew E.), član Općinskog vijeća Ucclea
Referentni dokument/i:	Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uvođenju europske e-kartice usluga i povezanih administrativnih usluga COM(2016) 824 final Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o pravnom i operativnom okviru za europsku e-karticu usluga uvedenu Uredbom [Uredba o europskoj kartici usluga] ... COM(2016) 823 final Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o ispitivanju proporcionalnosti prije donošenja novih propisa kojima se uređuju profesije COM(2016) 822 final Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o provedbi Direktive 2006/123/EZ o uslugama na unutarnjem tržištu, kojom se utvrđuje postupak obavješćivanja kad je riječ o sustavima ovlašćivanja i zahtjevima povezanim s uslugama te o izmjeni Direktive 2006/123/EZ i Uredbe (EU) br. 1024/2012 o administrativnoj suradnji putem Informacijskog sustava unutarnjeg tržišta COM(2016) 821 final Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija o preporukama za reformu regulative u području profesionalnih usluga COM(2016) 820 final

PREPORUKE O POLITIKAMA

EUROPSKI ODBOR REGIJA

Važnost i nužnost dovršetka jedinstvenog tržišta usluga

1. ističe da je jedinstveno tržište važno postignuće politike EU-a kojom se podupiru europska konkurentnost, blagostanje i dobrobit potrošača; naglašava da pravilno funkcioniranje jedinstvenog tržišta također doprinosi poticanju gospodarskog rasta, inovacija i zapošljavanja na regionalnoj i lokalnoj razini te da regionalne i lokalne vlasti, kao važni javni naručitelji, imaju koristi od boljeg funkcioniranja jedinstvenog tržišta, također u području usluga;
2. priznaje da je rad na jedinstvenom tržištu proces koji neprekidno traje i da su u tom procesu i dalje prisutne znatne prepreke; naglašava da njegova provedba i produbljivanje zahtijevaju veću predanost institucijskih aktera na svim razinama upravljanja te da države članice imaju posebnu i veliku odgovornost za jamčenje učinkovite provedbe;
3. ističe da prijedlozi politika jedinstvenog tržišta mogu imati važne teritorijalne učinke koje je potrebno pravilno procijeniti. Procjene teritorijalnog učinka doprinose sveobuhvatnom i uravnoteženom mjerenju mogućih učinaka zakonodavnih prijedloga uz uzimanje u obzir širokog raspona aspekata, i ključne su za brojne regije koje nisu izravno uključene u zakonodavni postupak, ali provode zakonodavstvo; ponovno ističe da je OR spreman svojim stručnim znanjem doprinijeti tim procjenama;
4. poziva da se pri provedbi jedinstvenog tržišta što je više moguće poštuju načela lokalne samouprave; podsjeća da je u Europskoj povelji lokalne samouprave⁽¹⁾ utvrđeno da su lokalne vlasti među glavnim temeljima svakog demokratskog sustava, da se očuvanjem i jačanjem lokalne samouprave snažno doprinosi izgradnji Europe temeljene na načelima demokracije i decentralizacije moći te da to podrazumijeva visok stupanj samostalnosti lokalnih vlasti u pogledu njihovih odgovornosti, načina i sredstava kojima te odgovornosti ispunjavaju te resursa koji su im za to potrebni;
5. smatra da bi trebalo razmotriti decentraliziraniji pristup provedbi jedinstvenog tržišta, uključujući decentralizaciju odgovornosti za praćenje i kontrolu pravilne primjene prava EU-a i njezino prenošenje na agencije na razini država članica po uzoru na decentralizirani pristup primjeni pravila EU-a o tržišnom natjecanju; vjeruje da bi takav decentralizirani pristup pomogao kako u smanjenju administrativnog opterećenja na svim razinama tako i u promicanju odgovornosti država članica za jedinstveno tržište, što je ključno za njegovo pravilno funkcioniranje;
6. ističe da se mnoge od najvažnijih preostalih gospodarskih prepreka nalaze u području usluga;
7. naglašava da su usluge glavna sastavnica europskog gospodarstva i da predstavljaju oko 70 % BDP-a i radnih mjesta⁽²⁾; međutim, ističe da je uslužni sektor EU-a obilježen sporim rastom produktivnosti i slabim tržišnim natjecanjem, kao i ogromnom heterogenošću i raznolikim karakteristikama uslužnih djelatnosti; napominje da trgovina uslugama unutar EU-a predstavlja samo jednu trećinu trgovine robom unutar EU-a i da nema naznaka smanjivanja tog zaostatka;
8. naglašava da su neopravdane prepreke prekograničnom pružanju usluga, koje uglavnom proizlaze iz različitih nacionalnih pravila i postupaka, među glavnim uzrocima slabih rezultata tog sektora te da bi se uklanjanjem tih prepreka pružateljima i korisnicima usluga omogućilo da u potpunosti iskoriste potencijal jedinstvenog tržišta; također ističe da bi se daljnje djelovanje trebalo zasnivati na dokazanim potrebama pružatelja usluga, da ogromna heterogenost uslužnih djelatnosti može zahtijevati sektorski pristup te da bi regionalne i lokalne vlasti mogle imati važnu ulogu u doprinosu rješavanju nastalih problema;
9. naglašava da su usluge važan posrednički element u gospodarstvu kao dio globalnih vrijednosnih lanaca te da su konkurentne usluge, a posebice poslovne usluge, ključne za produktivnost i troškovnu konkurentnost u drugim sektorima, kao što je proizvodnja, koji su neophodni za regionalna i lokalna gospodarstva;

⁽¹⁾ Vijeće Europe, 1985.

⁽²⁾ Radni dokument službi Komisije, Izvješće o uspješnosti jedinstvenog tržišta za 2019., SWD (2019) 444 final.

10. ističe da potencijal Direktive o uslugama u pogledu poboljšanja slobodnog kretanja usluga deset godina po njezinu stupanju na snagu i dalje nije u cijelosti ostvaren te da se pružatelji usluga u različitim uslužnim sektorima i dalje suočavaju s nizom prepreka kada se žele poslovno nastaniti u drugoj državi članici ili kada pružaju usluge na privremenoj prekograničnoj osnovi; napominje da procjene pokazuju kako bi se uklanjanjem prepreka prekograničnoj trgovini i ulaganju u usluge u okviru koji već osigurava Direktiva o uslugama BDP EU-a mogao povisiti za 1,7 %;

11. napominje da je usvojen samo jedan od prijedloga Komisije iz paketa o uslugama, a to je Prijedlog direktive o ispitivanju proporcionalnosti prije donošenja novih propisa kojima se reguliraju profesije; nadalje napominje kako su zakonodavni prijedlozi za europsku e-karticu usluga blokirani u zakonodavnom postupku i da je predložena Direktiva kojom se utvrđuje postupak obavješćivanja kad je riječ o sustavima ovlašćivanja i zahtjevima povezanim s uslugama vrlo sporo napredovala;

12. potiče Komisiju da u svakoj državi članici analizira najčešće poslovne i profesionalne aktivnosti koje bi već mogle imati koristi od važeće Direktive o uslugama, kako bi se što prije mogao izraditi sveobuhvatan popis nepotrebnih troškova i administrativnih opterećenja za poduzetnike; također poziva Komisiju da hitno izradi preporuku koja bi sadržavala standardni model jedinstvene kontaktne točke, predviđene člankom 6. navedene Direktive, kako bi se državama članicama omogućilo da koriste zajednički dizajn kojim bi se pružateljima usluga maksimalno olakšalo sudjelovanje u savjetovanjima na njihovim različitim jezicima, kao što je slučaj u području tehničkih propisa s velikom razinom učinkovitosti i minimalnim troškovima prijevoda;

13. primjećuje kako je presuda Suda Europske unije u predmetu Visser Vastgoed⁽³⁾ imala značajne posljedice za lokalne i regionalne vlasti; smatra da bi se njima trebalo pozabaviti zakonodavstvo EU-a te da za to ispravan okvir pruža predložena direktiva o obavješćivanju;

14. smatra da posljedice predmeta Visser Vastgoed možda neće biti ograničene na obveze obavješćivanja o prostornim planovima uporabe zemljišta koji se odnose na maloprodajne usluge, već bi mogle biti daleko opsežnije;

15. prepoznaje važnost funkcionalnog jedinstvenog tržišta za pogranične regije i smatra da instrumenti EU-a za prekograničnu suradnju kao što su EGTS-ovi⁽⁴⁾ mogu imati korisnu ulogu u tome;

Europska e-kartica usluga

16. prima na znanje činjenicu da je Europski parlament odbio prijedlog Komisije o e-kartici usluga i od nje zatražio da povuče taj dosje; nadalje, napominje da Vijeće nije uspjelo postići zajedničko stajalište o istom dosjeu te podsjeća da bi mjere iz trenutne Direktive o uslugama, kao što su pojedinačne kontaktne točke, trebale biti pravilno provedene kako bi se pružila potpora poduzećima koja pružaju prekogranične usluge;

17. podsjeća suzakonodavce da je e-kartica usluga osmišljena s početnom namjerom, u kojoj je prijedlog bio neuspješan, smanjenja administrativne složenosti i troškova za pružatelje prekograničnih usluga, posebice za mala i srednja poduzeća, pri ispunjavanju administrativnih formalnosti;

18. ističe da se bez uvođenja e-kartice usluga pružatelji prekograničnih usluga i dalje suočavaju s istim troškovima u ispunjavanju administrativnih formalnosti te da bi ih e-kartica usluga trebala smanjiti za polovicu, od čega bi mala i srednja poduzeća imala velike koristi;

19. stoga podsjeća da je potrebno poduzeti važne korake u administrativnom pojednostavljenju u korist pružatelja usluga i zbog nepotrebnih troškova s kojima se i dalje suočavaju. Međutim, ističe da zakonodavno, tehničko i administrativno opterećenje za lokalne i regionalne vlasti zbog uvođenja e-kartice usluga mora biti razmjerno očekivanim koristima;

⁽³⁾ Spojeni predmeti C-360/15 i C-31/16 o kojima je odlučeno 30. siječnja 2018.

⁽⁴⁾ Europske grupacije za teritorijalnu suradnju.

20. podsjeća suzakonodavce da se Direktivom o uslugama propisuje da države članice ne smiju udvostručavati zahtjeve istovjetne onima koje je pružatelj usluga već ispunio u drugoj državi članici; napominje, međutim, da se to još uvijek u praksi ne primjenjuje u dovoljnoj mjeri te da se pružatelji usluga stoga često suočavaju s istim zahtjevima kao i domaća poduzeća iako su već ispunila istovjetne ili slične zahtjeve u svojoj matičnoj državi članici;

21. podsjeća suzakonodavce da su složenost suradnje među nacionalnim tijelima i posljedično administrativno opterećenje predloženog postupka izdavanja e-kartice usluga bili među glavnim razlozima za nepostizanje kompromisa u pregovorima o toj temi. U tom pogledu poziva Europsku komisiju da se u svojim budućim prijedlozima usredotoči na jednostavna i jasna pravila za suradnju među nadležnim tijelima;

22. ističe da velika raznolikost, u državama članicama, u zahtjevima u pogledu pravnog oblika i vlasničke strukture i dalje predstavlja prepreku slobodi poslovnog nastana u sektoru poslovnih usluga;

23. jednako tako napominje da se pružatelji usluga suočavaju s velikim poteškoćama u dobivanju zakonski obveznog osiguranja od profesionalne odgovornosti kada žele ponuditi svoje usluge u drugoj državi članici;

24. također ističe da se u nacionalnim sektorskim zakonima ne radi uvijek nužna razlika između zahtjeva koji se primjenjuju na pružatelje usluga koji se žele poslovno nastaniti i onih koji žele privremeno pružati prekogranične usluge, što dovodi do nesigurnosti i nerazmjernih regulatornih zahtjeva za prekogranične pružatelje usluga;

25. žali što navedene prepreke nisu uklonjene pa još uvijek doprinose niskoj integraciji usluga u jedinstveno tržište u okviru Direktive o uslugama;

26. stoga potiče druge institucije da se zajednički pozabave pitanjima koja bi se trebala riješiti zakonodavnim prijedlogom o e-kartici, čime bi se omogućila bolja provedba na temelju Direktive o uslugama;

27. prepoznaje različite pristupe u državama članicama u pogledu kriterija prihvatljivosti za sudjelovanje pružatelja usluga u natjecajima, što može biti prepreka jedinstvenom tržištu; stoga bi se potencijal instrumenata EU-a trebao iskoristiti za pojednostavljenje tih pristupa kad god je to moguće;

28. skreće pozornost na odredbe Direktive o uslugama čiji je cilj povećanje prekograničnih aktivnosti i razvoj istinskog jedinstvenog tržišta usluga s pomoću većeg usklađivanja profesionalnih pravila na europskoj razini te poziva Europsku komisiju da predloži inicijative za poticanje strukovnih udruga na europskoj razini da iskoriste te mogućnosti kako bi olakšali slobodno kretanje pružatelja usluga;

29. naglašava važnost Direktive o uslugama i njezin doprinos slobodnom kretanju usluga na jedinstvenom tržištu. Ujedno ističe da se poduzeća, posebno mala i srednja poduzeća, te javna tijela suočavaju s mnoštvom izazova pri primjeni pravila iz Direktive;

Postupak obavješćivanja

30. prima na znanje presudu Suda Europske unije u predmetu Visser Vastgoed i pravne nesigurnosti koje bi iz nje mogle proizaći za lokalne i regionalne vlasti ⁽⁵⁾, osobito u pogledu obveze obavješćivanja; također i budući da područje primjene možda nije ograničeno na maloprodajne usluge i planiranje uporabe zemljišta, već bi moglo utjecati na druge regulatorne aktivnosti lokalnih i regionalnih vlasti;

⁽⁵⁾ U EU-u postoji više od 95 000 općina s velikim razlikama u veličini i kapacitetu. U Njemačkoj i Austriji zajedno u načelu bi do 250 000 lokalnih prostornih planova moglo biti obuhvaćeno Direktivom o uslugama i u njoj utvrđenom obvezom obavješćivanja (vidjeti privremeno izvješće od 15. siječnja 2020. o studiji koju je naručio OR o primjeni Direktive EZ-a o posljedicama presude Suda Europske unije iz siječnja 2018. za lokalne i regionalne vlasti).

31. u poboljšanju postupka obavješćivanja u okviru paketa o uslugama vidi priliku za rješavanje pitanja proizašlih iz presude Suda Europske unije te poziva suzakonodavce da tijekom tekućih pregovora o postupku obavješćivanja usmjere napore na pronalazak rješenja, čime bi se također osigurala nužna pravna sigurnost u okviru postupka obavješćivanja;
32. naglašava da, s obzirom na presudu Suda Europske unije, mnoge lokalne i regionalne vlasti nailaze na poteškoće u pogledu kapaciteta i resursa u suočavanju s administrativnim opterećenjem koje im nameće aktualna pravna obveza obavješćivanja te da bi to trebalo uzeti u obzir u svakom novom postupku obavješćivanja kako bi se to administrativno opterećenje svelo na najmanju moguću mjeru;
33. ističe da je potrebno uspostaviti pravu ravnotežu između napora koje zahtijevaju obveze obavješćivanja i dodane vrijednosti za postizanje ciljeva Direktive o uslugama, uzimajući u obzir da većina lokalnih i regionalnih propisa ima neznatan učinak na jedinstveno tržište i da su vjerojatno u skladu sa zahtjevima Direktive o uslugama;
34. naglašava da bi u svakom novom postupku obavješćivanja trebalo izbjeći nepotrebno kašnjenje u donošenju lokalnih i regionalnih propisa jer ta kašnjenja negativno utječu na sve uključene dionike i ometaju gospodarsku aktivnost i ulaganja (primjerice u maloprodaji i s njome povezanom razvoju sektora nekretnina);
35. poziva Europsku komisiju na dostatnu transparentnost i otvorenost za dijalog u kontekstu svakog novog postupka obavješćivanja, osobito tijekom faze postupka u kojoj Komisija ocjenjuje usklađenost lokalnih ili regionalnih propisa s Direktivom o uslugama;
36. ustraje na potrebi za učinkovitom provedbom Direktive o uslugama te stoga predlaže da Europska komisija osmisli niz kvantitativnih i/ili kvalitativnih kriterija kako bi se ocijenilo koja bi se vrsta lokalnih i regionalnih propisa mogla izuzeti od obveze obavješćivanja u okviru Direktive o uslugama, bez da to izuzeće ometa provedbu Direktive o uslugama;
37. predlaže da Europska komisija istraži izvedivost decentraliziranih elemenata provedbe, uključujući obavješćivanje, povezanih s kvantitativnim i/ili kvalitativnim kriterijima jer bi to moglo povećati učinkovitost provedbe i dovesti do točnije procjene regionalnog i lokalnog javnog interesa, čime bi se poštovala načela lokalne samouprave i supsidijarnosti;
38. naglašava važnost načela nediskriminacije, proporcionalnosti i javnog interesa kako se primjenjuju u Direktivi o uslugama te u lokalnom i regionalnom regulatornom kontekstu naglašava da se u uvodnoj izjavi 9. Direktive o uslugama iz njezina područja primjene izričito isključe pravila o razvoju ili upotrebi zemljišta te urbanističkom i prostornom planiranju.

Bruxelles, 1. srpnja 2020.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Apostolos TZITZIKOSTAS

Mišljenje Europskog odbora regija – Europski propis o klimi: uspostavljanje okvira za postizanje klimatske neutralnosti

(2020/C 324/10)

Izvjestitelj:	Juan Manuel MORENO BONILLA (ES/EPP), predsjednik Vlade autonomne zajednice Andaluzije
Referentni dokument:	Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavljanju okvira za postizanje klimatske neutralnosti i o izmjeni Uredbe (EU) 2018/1999 (Europski propis o klimi) COM(2020) 80 final

I. PREPORUKE ZA IZMJENE

Amandman 1.

Uvodna izjava (5)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
(5) Djelovanja Unije i država članica u području klime usmjerena su na zaštitu ljudi i planeta, dobrobiti, prosperiteta, zdravlja, prehrane, integriteta ekosustava i biološke raznolikosti od rizika nastalih kao posljedica klimatskih promjena, a provode se u kontekstu plana održivog razvoja do 2030. i postizanja ciljeva Pariškog sporazuma, kao i najvećeg mogućeg prosperiteta unutar ograničenja planeta te povećanja otpornosti i smanjivanja ranjivosti društva klimatskim promjenama.	(5) Djelovanja Unije, država članica te lokalnih i regionalnih vlasti u području klime usmjerena su na zaštitu ljudi i planeta, dobrobiti, prosperiteta, zdravlja, prehrane, integriteta ekosustava i biološke raznolikosti od rizika nastalih kao posljedica klimatskih promjena, a provode se u kontekstu plana održivog razvoja do 2030. i postizanja ciljeva Pariškog sporazuma, kao i najvećeg mogućeg prosperiteta unutar ograničenja planeta te povećanja otpornosti i smanjivanja ranjivosti društva klimatskim promjenama.

Obrazloženje

Djelovanje na lokalnoj i regionalnoj razini ključno je za postizanje cilja klimatske neutralnosti, kao što je priznato u Pariškom sporazumu, i potpuno u skladu s ciljevima navedenima u uvodnoj izjavi. Stoga bi bio propust ne uključiti lokalne i regionalne vlasti u tekst uvodne izjave.

Amandman 2.

Uvodna izjava 14.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>(14) Prilagodba je ključna sastavnica dugoročnog globalnog odgovora na klimatske promjene. Stoga bi države članice i Unija trebale ojačati svoje kapacitete za prilagodbu, povećati otpornost i smanjiti ranjivost zbog klimatskih promjena, kako je predviđeno u članku 7. Pariškog sporazuma, te osigurati najveće moguće pogodnosti u okviru drugih politika i zakonodavstva u području okoliša. Države članice trebale bi donijeti sveobuhvatne nacionalne strategije i planove za prilagodbu.</p>	<p>(14) Prilagodba je ključna sastavnica dugoročnog globalnog odgovora na klimatske promjene. Stoga bi države članice i Unija trebale ojačati svoje kapacitete za prilagodbu, povećati otpornost i smanjiti ranjivost zbog klimatskih promjena, kako je predviđeno u članku 7. Pariškog sporazuma, te osigurati najveće moguće pogodnosti u okviru drugih politika i zakonodavstva u području okoliša. Države članice trebale bi donijeti sveobuhvatne nacionalne strategije i planove za prilagodbu u kojima se uzima u obzir gospodarska, socijalna i geografska raznolikost europskih teritorija i specifična svojstva njezinih najudaljenijih regija.</p>

Obrazloženje

Teritorijalni čimbenici igraju ključnu ulogu u određivanju ispravnog odabira politika za jačanje kapaciteta za oporavak i napora na području prilagodbe. Geografska, klimatska, socijalna i gospodarska razmatranja ključna su za procjenu i vrednovanje osjetljivosti, upravljanje rizicima i utvrđivanje budućih scenarija za klimatske varijable. Uspostava alata za predviđanje koji su namijenjeni prilagodbi i jačanju otpornosti i koji se mogu prilagoditi različitim regionalnim i lokalnim okolnostima bio bi važan korak naprijed u razvoju tih strategija.

Amandman 3.

Uvodna izjava (17)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>(17) Komisija je u svojoj Komunikaciji „Europski zeleni plan” iznijela namjeru da ocijeni i iznese prijedloge za povećanje cilja Unije u pogledu smanjenja emisija stakleničkih plinova do 2030., kako bi se osigurala njegova usklađenost s ciljem klimatske neutralnosti do 2050. Komisija je u toj Komunikaciji istaknula da bi sve politike Unije trebale doprinosti postizanju klimatske neutralnosti i da bi trebali sudjelovati svi sektori. Do rujna 2020. Komisija bi trebala preispitati klimatski cilj Unije za 2030. i istražiti mogućnosti za novi cilj smanjenja emisija za 2030. od 50 do 55 % u odnosu na razine iz 1990., oslanjajući se na sveobuhvatnu procjenu učinka i uzimajući u obzir analizu integriranih nacionalnih energetske i klimatskih planova podnesenih u skladu s Uredbom (EU) 2018/1999 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁾. Ako Komisija smatra da su potrebne izmjene cilja Unije za 2030., trebala bi prema potrebi uputiti Europskom parlamentu i Vijeću prijedloge izmjene te Uredbe. Komisija bi do 30. lipnja 2021. trebala procijeniti na koji je način potrebno izmijeniti zakonodavstvo Unije kojim se provodi taj cilj kako bi se postigli ciljevi smanjenja emisija od 50 do 55 % u usporedbi s razinama iz 1990.</p> <p>⁽¹⁾ Uredba (EU) 2018/1999 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o upravljanju energetske unijom i djelovanjem u području klime, izmjeni uredaba (EZ) br. 663/2009 i (EZ) br. 715/2009 Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva 94/22/EZ, 98/70/EZ, 2009/31/EZ, 2009/73/EZ, 2010/31/EU, 2012/27/EU i 2013/30/EU Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva Vijeća 2009/119/EZ i (EU) 2015/652 te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 525/2013 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 328, 21.12.2018., str. 1.).</p>	<p>(17) Komisija je u svojoj Komunikaciji „Europski zeleni plan” iznijela namjeru da ocijeni i iznese prijedloge za povećanje cilja Unije u pogledu smanjenja emisija stakleničkih plinova do 2030., kako bi se osigurala njegova usklađenost s ciljem klimatske neutralnosti do 2050. Komisija je u toj Komunikaciji istaknula da bi sve politike Unije trebale doprinosti postizanju klimatske neutralnosti i da bi trebali sudjelovati svi sektori. Čim bude moguće, a najkasnije do početka rujna 2020. Komisija bi trebala preispitati klimatski cilj Unije za 2030. i istražiti mogućnosti za novi cilj smanjenja emisija za 2030. od najmanje 55 % u odnosu na razine iz 1990., oslanjajući se na sveobuhvatnu procjenu učinka i uzimajući u obzir analizu integriranih nacionalnih energetske i klimatskih planova podnesenih u skladu s Uredbom (EU) 2018/1999 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁾. Ako Komisija smatra da su potrebne izmjene cilja Unije za 2030., trebala bi prema potrebi uputiti Europskom parlamentu i Vijeću prijedloge izmjene te Uredbe. Komisija bi do 30. lipnja 2021. trebala procijeniti na koji je način potrebno izmijeniti zakonodavstvo Unije kojim se provodi taj cilj kako bi se postigli ciljevi smanjenja emisija od najmanje 55 % u usporedbi s razinama iz 1990.</p> <p>⁽¹⁾ Uredba (EU) 2018/1999 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o upravljanju energetske unijom i djelovanjem u području klime, izmjeni uredaba (EZ) br. 663/2009 i (EZ) br. 715/2009 Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva 94/22/EZ, 98/70/EZ, 2009/31/EZ, 2009/73/EZ, 2010/31/EU, 2012/27/EU i 2013/30/EU Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva Vijeća 2009/119/EZ i (EU) 2015/652 te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 525/2013 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 328, 21.12.2018., str. 1.).</p>

Obrazloženje

Želimo li osigurati da europski plan oporavka bude zelen i da današnja ulaganja pomognu u postizanju ciljeva za 2030., pa i za 2050., treba što prije objaviti ambicioznu procjenu učinka zakonodavnog okvira za 2030.

Amandman 4.

Uvodna izjava (18)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>(18) Kako bi se osiguralo da Unija i države članice dobro napreduju u postizanju klimatske neutralnosti i prilagodbi, Komisija bi trebala redovito pratiti njihov napredak. Ako bi zajednički napredak država članica u postizanju klimatske neutralnosti ili prilagodbe bio nedovoljan, ili ako bi mjere Unije bile nedosljedne cilju klimatske neutralnosti ili nesvršishodne za jačanje kapaciteta prilagodbe, povećanje otpornosti ili smanjenje ranjivosti, Komisija bi trebala poduzeti potrebne mjere u skladu s Ugovorima. Komisija bi usto trebala redovito ocjenjivati relevantne nacionalne mjere i upućivati preporuke ako utvrdi da mjere država članica nisu dosljedne s ciljem klimatske neutralnosti ili nisu svrsishodne za jačanje kapaciteta prilagodbe, povećanje otpornosti ili smanjenje ranjivosti.</p>	<p>(18) Kako bi se osiguralo da Unija i države članice dobro napreduju u postizanju klimatske neutralnosti i prilagodbi, Komisija bi trebala redovito mjeriti i pratiti njihov napredak i sve relevantne podatke stavljati na raspolaganje javnosti. Ako bi zajednički napredak država članica u postizanju klimatske neutralnosti ili prilagodbe bio nedovoljan (zbog neispunjavanja rokova ili kvantitativnih ciljeva), ili ako bi mjere Unije bile nedosljedne cilju klimatske neutralnosti do 2050. ili nesvršishodne za jačanje kapaciteta prilagodbe, povećanje otpornosti ili smanjenje ranjivosti, Komisija bi trebala poduzeti potrebne mjere u skladu s Ugovorima. Komisija bi usto trebala redovito ocjenjivati relevantne nacionalne mjere i upućivati preporuke ako utvrdi da mjere država članica nisu dosljedne s ciljem klimatske neutralnosti ili nisu svrsishodne za jačanje kapaciteta prilagodbe, povećanje otpornosti ili smanjenje ranjivosti.</p>

Obrazloženje

Učinkovitim praćenjem napretka može se povećati vidljivost, transparentnost i preuzimanje odgovornosti u sklopu napora za postizanje klimatske neutralnosti. Stoga bi dobiveni podaci trebali biti dostupni u svakom trenutku, a ne samo u sklopu redovitih izvješća, pri čemu bi uvijek trebalo konkretno navesti i vremenski okvir.

Amandman 5.

Uvodna izjava (20)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
(20) Budući da građani i zajednice imaju važnu ulogu u napretku transformacije ka klimatskoj neutralnosti, trebalo bi poticati snažnu javnu i društvenu uključenost u pitanja klimatske politike. Komisija bi stoga trebala uključiti sve dijelove društva kako bi im omogućila da poduzmu djelovanja za ostvarivanje klimatski neutralnog društva otpornog na klimatske promjene, među ostalim pokretanjem europskog sporazuma o klimi.	(20) Budući da građani i zajednice imaju važnu ulogu u napretku transformacije ka klimatskoj neutralnosti, trebalo bi poticati snažnu javnu i društvenu uključenost u pitanja klimatske politike. Komisija bi stoga trebala uključiti sve dijelove društva kako bi ojačala dvosmjernu suradnju, razmjenu informacija i poduzimanje zajedničkih napora za podizanje svijesti za ostvarivanje klimatski neutralnog društva otpornog na klimatske promjene, među ostalim pokretanjem europskog sporazuma o klimi kao inovativnog instrumenta upravljanja koji bi uključivao lokalne i regionalne vlasti te civilno društvo i građane općenito.

Obrazloženje

Postizanje klimatski neutralnog društva otpornog na klimatske promjene mora se temeljiti na razmjeni informacija i osviještenosti društva. Jačanje tih instrumenata zadaća je u kojoj Komisija može imati vodeću ulogu u okviru osmišljavanja i provedbe svojih javnih politika budući da su one međusektorske prirode, za razliku od predloženih mjera, koje su specifične za sektorske politike koje bi nacionalne, regionalne i lokalne uprave po potrebi mogle provoditi.

Amandman 6.

Uvodna izjava (21)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
(21) Kako bi se osigurala predvidivost i pouzdanost za sve gospodarske aktere, uključujući poduzeća, radnike, ulagače i potrošače, kao i nepovratnost tranzicije ka klimatskoj neutralnosti i postupno smanjenje emisija te pružila potpora ocjenjivanju dosljednosti mjera i napretka u pogledu klimatske neutralnosti, Komisiju bi trebalo ovlastiti za donošenje akata u skladu s člankom 290. Ugovora o funkcioniranju Europske unije radi uspostavljanja putanje napretka u postizanju nultih neto emisija stakleničkih plinova u Uniji do 2050. Posebno je važno da Komisija tijekom svojeg pripremnog rada provede odgovarajuća savjetovanja, uključujući ona na razini stručnjaka, te da se ta savjetovanja provedu u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016. Konkretno, s ciljem osiguravanja ravnopravnog sudjelovanja u izradi delegiranih akata, Europski parlament i Vijeće primaju sve dokumente istodobno kada i stručnjaci iz država članica te njihovi stručnjaci sustavno imaju pristup sastancima stručnih skupina Komisije koji se odnose na pripremu delegiranih akata.	(21) Kako bi se osigurala predvidivost i pouzdanost za sve gospodarske aktere, uključujući poduzeća, radnike, ulagače i potrošače, kao i nepovratnost tranzicije ka klimatskoj neutralnosti i postupno smanjenje emisija te pružila potpora ocjenjivanju dosljednosti mjera i napretka u pogledu klimatske neutralnosti, Europska komisija predložit će putanju napretka u postizanju nultih neto emisija stakleničkih plinova u Uniji do 2050. Posebno je važno da Komisija prilikom izrade svojeg prijedloga provede odgovarajuća savjetovanja, uključujući ona na razini stručnjaka i uprava država članica, uključujući regionalne i lokalne vlasti.

Obrazloženje

Treba ukloniti svako upućivanje na to da se putanja napretka utvrđuje delegiranim aktima. Komisija bi se trebala ograničiti na predlaganje putanje i ocjenu napretka.

Amandman 7.

Članak 2. stavak 2.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>Relevantne institucije Unije i države članice moraju poduzeti potrebne mjere na razini Unije i na razini država članica kako bi omogućile zajedničko postizanje cilja klimatske neutralnosti iz stavka 1., uzimajući u obzir važnost promicanja pravednosti i solidarnosti među državama članicama.</p>	<p>Relevantne institucije Unije i države članice moraju poduzeti potrebne mjere na razini Unije i na razini država članica kako bi omogućile zajedničku provedbu cilja klimatske neutralnosti u europskim gradovima i regijama iz stavka 1., uzimajući u obzir važnost promicanja pravednosti i solidarnosti među državama članicama.</p>

Obrazloženje

Provedba klimatskog zakonodavstva uglavnom ovisi o europskim gradovima i regijama. Stoga smatramo potrebnim izmijeniti tekst.

Amandman 8.

članak 2. stavak 3.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>Komisija će do rujna 2020. preispitati klimatski cilj Unije za 2030. iz članka 2. stavka 11. Uredbe (EU) 2018/1999 u kontekstu cilja klimatske neutralnosti iz članka 2. stavka 1. i istražiti mogućnosti za novi cilj za 2030. – smanjenje emisija od 50 do 55 % u odnosu na 1990. Ako Komisija bude smatrala da je neophodno izmijeniti taj cilj, podnijet će prema potrebi prijedloge Europskom parlamentu i Vijeću.</p>	<p>Čim bude moguće, a najkasnije do početka rujna 2020. Komisija će preispitati klimatski cilj Unije za 2030. iz članka 2. stavka 11. Uredbe (EU) 2018/1999 u kontekstu cilja klimatske neutralnosti iz članka 2. stavka 1. i istražiti mogućnosti za novi cilj za 2030. – smanjenje emisija od najmanje 55 % u odnosu na 1990. Ako Komisija bude smatrala da je neophodno izmijeniti taj cilj, podnijet će prema potrebi prijedloge Europskom parlamentu i Vijeću.</p>

Obrazloženje

Amandman slijedi istu logiku kao i amandman na uvodnu izjavu (17).

Amandman 9.

Članak 3.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>Putanja napretka prema klimatskoj neutralnosti</p> <p>1. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 9. radi dopune ove Uredbe utvrđivanjem na razini Unije putanje napretka kako bi se do 2050. na razini Unije postigao cilj klimatske neutralnosti iz članka 2. stavka 1. Komisija preispituje putanju napretka najkasnije u roku od šest mjeseci nakon svakog globalnog pregleda stanja iz članka 14. Pariškog sporazuma.</p> <p>2. Putanja napretka započinje od Unijinog klimatskog cilja za 2030. iz članka 2. stavka 3.</p> <p>3. Pri utvrđivanju putanje napretka u skladu sa stavkom 1. Komisija uzima u obzir sljedeće:</p>	<p>Putanja napretka prema klimatskoj neutralnosti</p> <p>1. Komisija je ovlaštena predlagati izmjene ove Uredbe predlaganjem na razini Unije putanje napretka kako bi se do 2050. na razini Unije postigao cilj klimatske neutralnosti iz članka 2. stavka 1. Komisija ocjenjuje napredak postignut u ostvarenju cilja klimatske neutralnosti najkasnije u roku od šest mjeseci nakon svakog globalnog pregleda stanja iz članka 14. Pariškog sporazuma.</p> <p>2. Putanja napretka započinje od Unijinog klimatskog cilja za 2030. iz članka 2. stavka 3.</p> <p>3. Pri predlaganju putanje napretka u skladu sa stavkom 1. Komisija uzima u obzir sljedeće:</p>

Obrazloženje

Treba ukloniti svako upućivanje na to da se putanja napretka utvrđuje delegiranim aktima. Komisija bi se trebala ograničiti na predlaganje putanje i ocjenu napretka.

Amandman 10.

Članak 3. stavak 3. točka (e)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
(e) pravednost i solidarnost među državama članicama i unutar njih;	(e) pravednost i solidarnost među državama članicama i unutar njih, u potpunosti uzimajući u obzir teritorijalnu koheziju EU-a;

Obrazloženje

Pri izradi kriterija za uspostavu putanje napretka ka klimatskoj neutralnosti trebalo bi izričito uzeti u obzir regionalnu koheziju EU-a.

Amandman 11.

Članak 3. stavak 3. nove točke (k) i (l)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
	<p>(k) predanost globalnom vodstvu u području klimatske neutralnosti;</p> <p>(l) procjenu ugljičnog i vodnog otiska te otiska na bioraznolikost u trgovinskim odnosima s trećim zemljama, kao i obveza EU-a preuzetih u okviru relevantnih međunarodnih ugovora.</p>

Obrazloženje

Europska unija želi zauzeti istaknut i utjecajan položaj na međunarodnoj razini i imati vodeću ulogu u području zelene, pravedne i solidarne tranzicije koju države i regije moraju provesti kako bi postigle cilj klimatske neutralnosti do 2050., a da pritom nikoga ne zapostave. S obzirom na prirodu i globalnu dimenziju utjecaja klime i njezine socioekonomske posljedice koje ne poznaju granice, smatra se da je ovo prilika da se istakne čvrsta namjera EU-a time što će se u zakonodavstvo uvesti obveza da se prilikom određivanja putanje napretka ka neutralnosti razmotri da sve politike i mjere EU-a uključuju obvezu da se u svim trećim zemljama i regijama s kojima EU održava odnose bilo koje vrste podupiru načela na kojima se temelji ova Uredba.

Osim toga, Europska unija trebala bi uzeti u obzir ugljični otisak i vodeni otisak proizvoda iz trećih zemalja jer bi se insistiranjem na globalnim standardima ne samo doprinijelo konkurentnosti našeg gospodarstva već i učvrstio vodeći položaj u području klimatske neutralnosti.

Amandman 12.

Članak 4. stavak 2.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>2. Države članice razvijaju i provode planove i strategije za prilagodbu koji uključuju sveobuhvatne okvire za upravljanje rizicima, na temelju kvalitetnih referentnih vrijednosti u pogledu klime i osjetljivosti, te ocjene napretka.</p>	<p>2. Države članice razvijaju i provode planove i strategije za prilagodbu koji uključuju sveobuhvatne okvire za upravljanje rizicima, na temelju kvalitetnih referentnih vrijednosti u pogledu klime i osjetljivosti, te ocjene napretka.</p> <p><i>Države članice osiguravaju uključivanje lokalne i regionalne perspektive te perspektive najudaljenijih regija u razvoj i provedbu svojih planova i strategija za prilagodbu.</i></p>

Obrazloženje

Utjecaj posljedica klimatskih promjena neujednačen je na različitim teritorijima i odražava se na različite načine ovisno o više čimbenika. Postoje nejednakosti u pogledu učinka klimatskih promjena zbog geografskog položaja, socioekonomskih okolnosti, ukratko, u razinama opasnosti, izloženosti i ranjivosti.

Zbog toga pri procjeni rizika od učinka klimatskih promjena treba na temelju geografskih i socioekonomskih čimbenika utvrditi razlike na regionalnoj ili čak lokalnoj razini. Stoga, usprkos globalnoj prirodi klimatskih promjena, prilagodbu treba uskladiti s obilježjima pojedinačnih teritorija, ovisno o vrsti utjecaja i njihovoj specifičnoj dimenziji. To ne sprječava da se razvoj tih politika strukturira na temelju zajedničkih strategija čije je područje primjene šire od strategija s kojima se trebaju uskladiti.

Amandman 13.

Članak 5. novi stavak 2.a

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
	<p>2.a Ocjena iz stavka 1. i preispitivanje iz stavka 2. provode se na temelju zajedničkog sustava informacija EU-a dostupnog javnosti koji sadrži informacije zaprimljene od različitih aktera uključenih u postizanje cilja klimatske neutralnosti i ostvarivanje napretka u području prilagodbe. Utvrđuju se uvjeti kojima se jamči standardizacija i ujednačenost informacija, pri čemu se osigurava da se one sastoje od podataka koji se lako pronalaze, dostupni su, interoperabilni i ponovno upotrebljivi. Taj će sustav imati koristi od mogućnosti koje nude digitalizacija i nove tehnologije.</p>

Objasnenje

Kako bi se potaknulo sudjelovanje cjelokupnog društva u postizanju ciljeva europskog propisa o klimi, ključno je da on sadrži kvalitetne i provjerene informacije koje bi služile kao temelj za donošenje odluka i utvrđivanje odgovarajućih politika i mjera. Stoga je potrebno utvrditi dobre prakse za prikupljanje i prijenos informacija te standardizirati i ujednačiti njihovu obradu. Također je potrebno uspostaviti sustav za kontinuirano poboljšavanje tih informacija i iskoristiti potencijal novih tehnologija kako bi se olakšala razmjena podataka među uključenim akterima, iskoristile moguće sinergije i optimirali resursi.

Amandman 14.

članak 5. stavak 3.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>3. Ako Komisija na temelju ocjene iz stavaka 1. i 2. utvrdi da mjere Unije nisu dosljedne s ciljem klimatske neutralnosti iz članka 2. stavka 1. ili da nisu dovoljne za osiguravanje napretka u prilagodbi iz članka 4. ili da je napredak u postizanju cilja klimatske neutralnosti ili u prilagodbi iz članka 4. nedovoljan, ona poduzima potrebne mjere u skladu s Ugovorima i preispituje putanju napretka iz članka 3. stavka 1.</p>	<p>3. Ako Komisija na temelju ocjene iz stavka 1. i preispitivanja iz stavka 2. utvrdi da mjere Unije nisu dosljedne s ciljem klimatske neutralnosti iz članka 2. stavka 1. ili da nisu dovoljne za osiguravanje napretka u prilagodbi iz članka 4. ili da je napredak u postizanju cilja klimatske neutralnosti ili u prilagodbi iz članka 4. nedovoljan, ona poduzima potrebne mjere u skladu s Ugovorima i preispituje putanju napretka iz članka 3. stavka 1.</p>

Objasnenje

Veća dosljednost teksta zbog preciznog upućivanja na formulaciju u navedenim stavcima u predmetnom članku.

Amandman 15.

Članak 6. novi stavak 2.a

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
	2.a Sustav informacija naveden u članku 5. stavku 2. točki (a) sadržavat će odjeljak u kojem su popisane strategije, mjere i najbolje prakse s ciljem lakšeg usklađivanja mjera država članica s preporukama Komisije.

Obrazloženje

Kako bi usvajanje preporuka Komisije u državama članicama bilo što jednostavnije, smatra se potrebnim staviti na raspolaganje te kvalitetne i provjerene informacije koje će služiti kao temelj za donošenje odluka i utvrđivanje odgovarajućih politika i mjera. Potrebno je povećati bazu znanja, promicati komunikaciju o inovativnim inicijativama i strategijama te poticati razmjenu dobrih praksi na razini EU-a kako bi se promicala solidarnost među državama članicama, iskoristile sinergije i optimirali resursi.

Amandman 16.

Članak 7. stavak 1. nova točka (f)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
	(f) dopunskim informacijama lokalnih i regionalnih vlasti o napretku i teritorijalnim učincima.

Obrazloženje

S obzirom na ključnu ulogu koju će europske regije i gradovi imati u provedbi različitih politika obuhvaćenih okvirom propisa o klimi, treba uzeti u obzir njihova stajališta pri preispitivanju putanje napretka ka klimatskoj neutralnosti.

Amandman 17.

Članak 7. stavak 1. točka (e)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
(e) svim dodatnim informacijama o okolišno održivim ulaganjima Unije i država članica, uključujući, ako su dostupne, o ulaganjima u skladu s Uredbom (EU) 2020/... [Uredba o taksonomiji].	(e) svim dodatnim informacijama o okolišno održivim ulaganjima Unije i država članica te lokalnih i regionalnih vlasti , uključujući, ako su dostupne, o ulaganjima u skladu s Uredbom (EU) 2020/... [Uredba o taksonomiji].

Obrazloženje

Iako su njihova ulaganja manja od ulaganja Unije i država članica, uzimanjem u obzir ulaganja lokalnih i regionalnih vlasti osiguralo bi se potpuno poštovanje teritorijalne raznolikosti Europske unije u svakom preispitivanju putanje napretka ka klimatskoj neutralnosti. Osim toga, inovacije u području održivosti često su koncentrirane u europskim regijama i gradovima i stoga ih treba na odgovarajući način uvažiti pri postavljanju ambicioznih ciljeva u budućnosti.

Amandman 18.

Članak 8.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>Komisija uključuje sve dijelove društva kako bi im omogućila da poduzmu djelovanja za ostvarivanje klimatski neutralnog društva otpornog na klimatske promjene. Komisija pospješuje uključiv i pristupačan proces na svim razinama, uključujući nacionalnu, regionalnu i lokalnu, sa socijalnim partnerima, građanima i civilnim društvom, radi razmjene najbolje prakse i utvrđivanja djelovanja kojima se pridonosi ostvarivanju ciljeva ove Uredbe. Uz to, Komisija može iskoristiti i rezultate višerazinskih dijaloga o klimi i energiji koje su uspostavile države članice u skladu s člankom 11. Uredbe (EU) 2018/1999.</p>	<p>Komisija uključuje sve dijelove društva kako bi im omogućila da usvajaju sveobuhvatne mjere za ostvarivanje klimatski neutralnog društva otpornog na klimatske promjene. Komisija pospješuje uključiv i pristupačan proces na svim razinama, uključujući nacionalnu, regionalnu i lokalnu, sa socijalnim partnerima, građanima i civilnim društvom, radi razmjene najbolje prakse i utvrđivanja djelovanja kojima se pridonosi ostvarivanju ciljeva ove Uredbe (EU) 2018/1999. <i>U oporavku od krize izazvane COVID-om 19, Komisija bi se posebice trebala oslanjati na izravnu povezanost građana, lokalnih poduzeća i lokalnih i regionalnih vlasti i tu povezanost podupirati jer će o njoj ovisiti izgradnja društva otpornog na klimatske promjene i osiguravanje potpore zajednica.</i> Uz to, Komisija može iskoristiti i rezultate višerazinskih dijaloga o klimi i energiji koje su uspostavile države članice u skladu s člankom 11. Uredbe (EU) 2018/1999., <i>kao i aktivnosti koje se poduzimaju u okviru europskog sporazuma o klimi.</i></p>

Obrazloženje

Postizanje klimatski neutralnog društva otpornog na klimatske promjene mora se temeljiti na razmjeni informacija i osviještenosti društva. Jačanje tih instrumenata zadaća je u kojoj Komisija može imati vodeću ulogu u okviru osmišljavanja i provedbe svojih javnih politika budući da su oni međusektorske prirode, za razliku od predloženih mjera, koje su specifične za sektorske politike koje bi nacionalne, regionalne i lokalne uprave po potrebi mogle provoditi. Potreban je zeleni oporavak. Međutim, kako bi se on ostvario, europski građani i poduzeća moraju se pridržavati projekta. Stoga lokalne i regionalne vlasti imaju važnu ulogu.

Amandman 19.

Članak 9.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p style="text-align: center;">Izvršavanje delegiranja ovlasti</p> <p>1. Ovlast za donošenje delegiranih akata iz članka 3. stavka 1. dodjeljuje se Komisiji u skladu s uvjetima utvrđenima u ovom članku.</p> <p>2. Ovlast za donošenje delegiranih akata iz članka 3. stavka 1. dodjeljuje se Komisiji na neodređeno vrijeme počevši od...[Ured za publikacije: datum stupanja na snagu ove Uredbe].</p> <p>3. Europski parlament ili Vijeće u svakom trenutku mogu opozvati delegiranje ovlasti iz članka 3. stavka 1. Odlukom o opozivu prekida se delegiranje ovlasti koje je u njoj navedeno. Opoziv počinje proizvoditi učinke sljedećeg dana od dana objave spomenute odluke u Službenom listu Europske unije ili na kasniji dan naveden u spomenutoj odluci. On ne utječe na valjanost delegiranih akata koji su već na snazi.</p> <p>4. Prije donošenja delegiranog akta Komisija se savjetuje sa stručnjacima koje je imenovala svaka država članica u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.</p> <p>5. Čim donese delegirani akt, Komisija ga istodobno priopćuje Europskom parlamentu i Vijeću.</p> <p>6. Delegirani akt donesen na temelju članka 3. stupa na snagu samo ako ni Europski parlament ni Vijeće u roku od dva mjeseca od priopćenja tog akta Europskom parlamentu i Vijeću na njega ne podnesu nikakav prigovor ili ako su prije isteka tog roka i Europski parlament i Vijeće obavijestili Komisiju da neće podnijeti prigovore. Na inicijativu Europskog parlamenta ili Vijeća taj se rok produljuje za dva mjeseca.</p>	

Obrazloženje

Komisijina upotreba delegiranih akata za preispitivanje ciljeva nije u skladu s člankom 290. UFEU-a.

II. PREPORUKE O POLITIKAMA

EUROPSKI ODBOR REGIJA

1. napominje da je europski zeleni plan jedna od vodećih inicijativa EU-a, ali naglašava da nova strategija rasta europskog projekta i nedavno objavljena Komunikacija Europske komisije o proračunu EU-a, jačaju plan oporavka kako bi se osigurao brz i potpun oporavak od aktualne zdravstvene i gospodarske krize. Naglašava da glavni cilj zelenog plana mora biti tranzicija prema klimatskoj neutralnosti najkasnije do 2050., uz istovremeno poticanje brzog i održivog gospodarskog oporavka jer uviđa da ta tranzicija sa sobom donosi nove mogućnosti za Europu i njezine građane koje otvaraju put prema stvaranju otpornijeg društva i gospodarstva;

2. podupire uspostavu dugoročnog cilja klimatske neutralnosti EU-a s pomoću odgovarajućeg pravno obvezujućeg cilja kao nužnog koraka za usmjeravanje europskog projekta prema nepovratnoj klimatskoj neutralnosti do 2025. Ta je obveza potrebna kako bi EU učvrstio svoj položaj svjetskog predvodnika u djelovanju u području klime i ambasadora koji zagovara zadržavanje velikih ambicija u pogledu nulte neto stope emisija stakleničkih plinova i važnost povećanja obujma uklonjenih stakleničkih plinova, kao i za pridobivanje povjerenja naših građana, poduzeća i civilnog društva, čime bi se osiguralo ulaganje uključivih i usklađenih napora; u tom bi kontekstu bilo važno već sada razmotriti usmjerenost politika nakon 2050., jer će vjerojatno i nakon toga biti potreban održivi sustav negativnih emisija; u tom kontekstu važno je razviti i koncept međugeneracijske pravedne klimatske politike i uzeti ga u obzir u sadašnjim i budućim odlukama;

3. ističe da aktualna zdravstvena kriza samo naglašava potrebu za tranzicijom prema održivijem i otpornijem društvu i gospodarstvu jer bi nastavak ignoriranja klimatskih promjena mogao imati ozbiljnije posljedice na globalnoj razini; naglašava da ta tranzicija treba biti pravedna, postupna i trajna jer bi kratkoročno neodrživa rješenja mogla biti štetna, a ne korisna na putu ka ostvarivanju klimatske neutralnosti;

4. naglašava da bi se europskim propisom o klimi trebalo osigurati da mjere koje se provode za postizanje nulte neto stope emisija stakleničkih plinova ne ugrožavaju druge prioritetne ciljeve na području okoliša, poput zaštite bioraznolikosti ili upravljanja zaštićenim područjima, već da ih jačaju;

5. poziva Europsku komisiju da razmotri kako će izlazak Ujedinjene Kraljevine iz EU-a utjecati na postizanje cilja klimatske neutralnosti i svih drugih privremenih ciljeva; podsjeća na to da je UK trenutno drugi po veličini izvor CO₂ u EU-u, s tekućim i planiranim smanjenjima daleko iznad prosjeka EU-a i zakonski obvezujućim nacionalnim klimatskim ciljem od oko 57 % do 2030. ⁽¹⁾;

6. podsjeća na nedavno usvojenu deklaraciju „Lokalne i regionalne vlasti kao akteri europskog odgovora na krizu uzrokovanu COVID-om 19” i na potrebu da europski zeleni plan bude ključni aspekt plana oporavka EU-a kako bi se kriza pretvorila u priliku za hitno rješavanje problema klimatskih promjena i jačanje ekonomske, socijalne i teritorijalne kohezije EU-a;

7. smatra da sve relevantne podnacionalne vlasti treba uključiti u izradu nacionalnih energetske i klimatske planova i dugoročnih nacionalnih politika, i to putem istinskog participativnog višerazinskog dijaloga utemeljenog na regionalnim i lokalnim iskustvima. Slaže se s uključivanjem višerazinskih dijaloga o klimi i energiji u europsko zakonodavstvo o klimi; naglašava potrebu za sustavnijim pristupom uključivanju lokalnih i regionalnih vlasti u procese tranzicije prema klimatskoj neutralnosti, kako u europski postupak donošenja odluka tako i u međunarodne pregovore; iznova poziva države članice i

⁽¹⁾ *Climate Neutrality as Long-term Strategy: The EU's Net Zero Target and Its Consequences for Member States* (Klimatska neutralnost kao dugoročna strategija: EU-ov cilj nulte stope emisija i njegove posljedice za države članice), O. Geden, F. Schenuit, kolovoz 2019.

Europsku komisiju da uspostave stalnu platformu za višerazinski dijalog o energiji^(?) kako bi se podržalo aktivno sudjelovanje lokalnih i regionalnih vlasti, organizacija civilnog društva, poslovne zajednice i drugih relevantnih dionika u upravljanju energetsom tranzicijom;

8. s obzirom na to da je sudjelovanje građana ključno za postizanje znatnog napretka prema klimatskoj neutralnosti, naglašava da inicijative kojima se potiče prikupljanje povratnih informacija od baze prema vrhu i podupire razmjena informacija i edukacija na lokalnoj razini treba smatrati od neprocjenjive vrijednosti za uspjeh europskog zelenog plana; u tom pogledu predlaže da se europski propis o klimi integrira u Europski sporazum o klimi i ističe da bi taj sporazum trebalo razviti kao inovativni instrument upravljanja kako bi se omogućila dvosmjerna komunikacija, suradnja i razmjena informacija među svim razinama, sektorima i područjima i time poboljšala djelotvornost i legitimnost politike EU-a u području klime. Naglašava da se odgovarajućim uključivanjem civilnog društva i drugih dionika povećava vjerojatnost prihvaćanja politika, a istodobno potiče opsežno i transparentno mjerenje napretka, što bi građanima i organizacijama na terenu dalo konkretniji osjećaj o vlastitoj učinkovitosti u procesu transformacije;

9. podsjeća na to da univerzalni pristup nije prikladan za borbu protiv klimatskih promjena, ističući raznolikost europskih regija u pogledu klime, okoliša, krajolika, mobilnosti te ekonomske i socijalne strukture; podsjeća na to da je europski propis o klimi okvirna regulativa kojom će se pojedinačne politike usmjeravati prema klimatskom cilju i da njegov uspjeh u velikoj mjeri ovisi o lokalnim i regionalnim vlastima; jednako tako naglašava da lokalne i regionalne vlasti, kao razina vlasti najbliža građanima, imaju važnu ulogu u upravljanju decentraliziranom proizvodnjom energije na temelju vlastite potrošnje, distribuiranom proizvodnjom i pametnim mrežama, kao i u promicanju ulaganja i povezivanju energetskih i klimatskih politika s mjerama koje se poduzimaju u području stanovanja, energetskog siromaštva i prometa;

10. naglašava da europskim propisom o klimi, kao središnjim stupom europskog zelenog plana i okvirnim zakonom za postizanje klimatske neutralnosti, treba zajamčiti da se u okviru svih mjera EU-a poštuje načelo o „nenanošenju štete” te da se u skladu s načelom aktivne supsidijarnosti u potpunosti poštuju sve razine vlasti kao partneri, a ne kao dionici, u postupku donošenja odluka na europskoj razini;

11. poziva na to da se glavne odluke o provedbi klimatskih ciljeva ne donose u obliku delegiranih akata jer će inače mogućnosti za suodlučivanje regionalnih i lokalnih vlasti biti ograničene. U tom kontekstu OR smatra da se putanja koju je potrebno odrediti kako bi se postigla klimatska neutralnost ubraja u takve glavne odluke;

12. smatra da je za postizanje ciljeva europskog propisa o klimi ključno da on sadrži kvalitetne i provjerene informacije koje bi služile kao temelj za donošenje odluka i utvrđivanje odgovarajućih politika i mjera. Utjecaj klimatskih promjena osjetan je na lokalnoj razini i izravno pogađa regije i općine. Za sastavljanje i prijenos nacionalnih popisa zadužene su središnje državne uprave. U svrhu poboljšanja kvalitete mjerenja, važno je da se metode razvijaju u okviru suradnje između EU-a, država članica i lokalne i regionalne razine kako bi općine i regije mogle sastaviti vlastite inventare na temelju istih kriterija iz teritorijalnog pristupa. Te bi informacije omogućile utvrđivanje specifičnih scenarija za emisije stakleničkih plinova za koje se mogu izraditi akcijski planovi prilagođeni socioekonomskoj i okolišnoj stvarnosti svake regije, kao i posebnim sektorskim ciljevima. Osim toga, praćenje iz lokalne i regionalne perspektive omogućuje bolju analizu svih odstupanja od putanja utvrđenih u planovima, kao i mjera potrebnih za njihovo ispravljanje;

13. tvrdi da se učinkovitim praćenjem napretka može povećati vidljivost, transparentnost i preuzimanje odgovornosti u sklopu napora za postizanje klimatske neutralnosti te da bi se u tu svrhu podaci za praćenje napretka u okviru europskog propisa o klimi trebali, kad je to primjereno, prikupljati na regionalnoj, a ne na nacionalnoj razini. Predlaže da prikupljeni podaci budu stalno i lako dostupni javnosti, a ne samo u sklopu redovitih izvješća, s obzirom na to da bi se sudjelovanje dionika u postupku praćenja moglo pokazati ključnim u održavanju realnog i opće prihvatljivog puta prema ostvarivanju cilja klimatske neutralnosti do 2050.;

(?) OR je taj stav izrazio u više mišljenja: „Upravljanje energetsom unijom i čista energija”, Bruno Hranić; „Čist planet za sve – Europska strateška dugoročna vizija za prosperitetno, moderno, konkurentno i klimatski neutralno gospodarstvo”, Michele Emiliano; „Upravljanje u području klime nakon 2020., europska i globalna perspektiva – doprinos konferenciji COP24 UNFCCC-a”, Andrew Varah Cooper; i „Rezolucija OR-a o zelenom planu”, usvojena u prosincu 2019.

14. smatra da bi se Uredbom o upravljanju trebale utvrditi odredbe kojima bi se zajamčilo da nacionalno utvrđeni doprinosi uključuju razvrstane regionalno i lokalno utvrđene doprinose kako bi se prepoznala uloga podnacionalnih vlasti u ispunjavanju međunarodnih obveza u području klime: „Upravljanje u području klime nakon 2020., europska i globalna perspektiva – doprinos konferenciji COP24 UNFCCC-a”, izvjestitelj Andrew Varah Cooper;

15. naglašava da bi uključivanje lokalnih i regionalnih ciljeva ne samo povećalo transparentnost i poboljšalo kvalitetu i granularnost općih napora za praćenje napretka već bi i uvelike doprinijelo suradnji i izgradnji sinergija među svim razinama vlasti, kako u pogledu djelovanja tako i u raspodjeli proračunskih sredstava. Time bi se znatno smanjio rizik od toga da pojedinačne politike u okviru europskog propisa o klimi imaju potencijalno štetan učinak na regionalnu koheziju Europe;

16. naglašava da bi namjenska dodjela sredstava za regionalne i lokalne mjere prilagođene ciljevima specifičnima za određenu razinu imala ne samo snažan gospodarski učinak nego i učinak društvene aktivacije u strukturama sudjelovanja;

17. predlaže da se u zaključke ocjene nacionalnih mjera, zajedno s izvješćem o stanju energetske unije, uvrsti i poglavlje posvećeno lokalnoj i regionalnoj razini kako bi se osigurala veća transparentnost i granularnost napora za praćenje napretka diljem Europske unije. OR podržava izradu navedenog poglavlja;

18. ponovno poziva na uspostavu europskog opservatorija za klimatsku neutralnost kojim bi se doprinijelo ispunjavanju nacionalnih obveza izvješćivanja u okviru upravljanja energetskom unijom. Taj bi opservatorij na neovisan i javan način donositeljima odluka i općoj javnosti pružao aktualne informacije o znanstvenim spoznajama u vezi s klimatskim promjenama i scenarije za njihovo ograničavanje. Time bi se, zajedno s novom revizijom kompetencija u EU-u u okviru Panorame vještina EU-a, pomoglo u mapiranju i praćenju posebnosti i ranjivosti europskih teritorija kako bi se izbjeglo neprihvatanje procesa tranzicije. Europski zeleni plan nova je razvojna strategija EU-a i mora biti središnji stup održive strategije oporavka EU-a nakon pandemije COVID-a 19 te je stoga usklađivanje provedbe politika s razvijanjem vještina ključno za izradu politika otpornih na promjene u budućnosti, pravedno društvo i održivo gospodarstvo;

19. naglašava da učinkovitost napora za sudjelovanje javnosti ne ovisi samo o prikupljanju informacija iz svih dijelova društva nego i o pružanju odgovarajućih informacija o utjecaju njihova doprinosa. Održiva rješenja zahtijevaju suradnju dionika, ne samo u funkcioniranju i održavanju sustava već i u postupku donošenja odluka. Stoga naponi u pogledu sudjelovanja javnosti koji su usmjereni samo na jednosmjernu komunikaciju nisu dostatni za promicanje promjene ponašanja;

20. zalaže se za korištenje obnovljivih izvora energije radi postizanja klimatskih ciljeva. OR nuklearnu energiju ne smatra održivom tehnologijom za budućnost i odbacuje njezinu povećanu uporabu;

21. podsjeća na to da su europske lokalne i regionalne vlasti dio bogate i raznolike upravne i demokratske strukture EU-a te da se prema njima treba ophoditi u skladu s time. U tom pogledu ističe da se sudjelovanje lokalnih i regionalnih vlasti ne smije smatrati dijelom javnog sudjelovanja, niti ga treba ograničavati na posebne aktivnosti. Umjesto toga, treba omogućiti sustavni doprinos lokalnih i regionalnih vlasti tijekom cijelog ciklusa razvoja politike, kao i ocjenu i preispitivanje postojećih zakonodavnih tijela. U tom pogledu podsjeća da je Pariškim sporazumom prepoznata važna uloga višerazinskog upravljanja u klimatskoj politici i potreba za suradnjom s regijama i gradovima. U članku 2. Pariškog sporazuma stranke su se obvezale uskladiti javne i privatne financijske tokove s ciljevima Sporazuma i razvojem usmjerenim na otpornost na klimatske promjene. Cilj je propisa o klimi pružiti osnovu za sveobuhvatno usklađivanje financijskih tokova s ciljevima Pariškog sporazuma na razini EU-a i na nacionalnoj razini putem postojećih i novouspostavljenih postupaka izvješćivanja i preispitivanja;

22. podsjeća na znatne probleme povezane s održivošću nuklearne energije (u pogledu sirovina i neriješenog pitanja nuklearnog otpada) te stoga smatra da bi se, u skladu s člankom 194. UFEU-a, put prema postizanju klimatskih ciljeva trebao uglavnom temeljiti na obnovljivoj energiji, a ne na povećanoj upotrebi nuklearne energije.

Bruxelles, 2. srpanj 2020.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Apostolos TZITZIKOSTAS

Mišljenje Europskog odbora regija – Fond za pravednu tranziciju

(2020/C 324/11)

Glavni izvjestitelj:	Vojko OBERSNEL (HR/PES), član lokalnog izvršnog tijela: Grad Rijeka
Referentni dokumenti:	<p>Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi Fonda za pravednu tranziciju</p> <p>COM(2020) 22 final</p> <p>Izmijenjeni prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu plus, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i financijskih pravila za njih i za Fond za azil i migracije, Fond za unutarnju sigurnost i Instrument za upravljanje granicama i vize</p> <p>COM(2020) 23 final</p> <p>Izmijenjeni prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi Fonda za pravednu tranziciju</p> <p>COM(2020) 460 final</p>

I. PREPORUKE ZA IZMJENE

Prijedlog Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi Fonda za pravednu tranziciju

COM(2020) 22 final

Amandman 1.

Uvodna izjava 13.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>Kako bi se osigurala fleksibilnost za programiranje sredstava FPT-a u okviru cilja „Ulaganje za radna mjesta i rast”, trebalo bi biti moguće pripremiti zasebni program FPT-a ili programirati sredstva iz FPT-a u jednom ili više posebnih prioriteta u okviru programa koji se podupire iz Europskog fonda za regionalni razvoj („EFRR”), Europskog socijalnog fonda plus („ESF+”) ili Kohezijskog fonda. U skladu s člankom 21.a Uredbe (EU) [nova Uredba o zajedničkim odredbama] sredstva FPT-a trebala bi se povećati dopunskim financiranjem iz EFRR-a i fonda ESF +. Odgovarajući iznosi preneseni iz EFRR-a i ESF-a plus trebali bi biti usklađeni s vrstama operacija utvrđenima u teritorijalnim planovima za pravednu tranziciju.</p>	<p>Kako bi se osigurala fleksibilnost za programiranje sredstava FPT-a u okviru cilja „Ulaganje za radna mjesta i rast”, trebalo bi biti moguće pripremiti zasebni program FPT-a ili programirati sredstva iz FPT-a u jednom ili više posebnih prioriteta u okviru programa koji se podupire iz Europskog fonda za regionalni razvoj („EFRR”), Europskog socijalnog fonda plus („ESF+”) ili Kohezijskog fonda. U skladu s člankom 21.a Uredbe (EU) [nova Uredba o zajedničkim odredbama] sredstva FPT-a mogla bi se povećati dopunskim financiranjem iz EFRR-a i fonda ESF +. Odgovarajući iznosi preneseni iz EFRR-a i ESF-a plus trebali bi biti usklađeni s vrstama operacija utvrđenima u teritorijalnim planovima za pravednu tranziciju.</p>

Obrazloženje

Fond za pravednu tranziciju politički je prijedlog koji bi se trebao realizirati samo kao dopuna postojećem proračunu za kohezijsku politiku. Većina aktivnosti koje bi trebale dobivati potporu iz tog fonda (članak 4.) u stvarnosti bi se već sada mogle financirati u okviru ciljeva politika 1. i 2. sredstvima fondova EFRR i ESF+.

Amandman 2.

Članak 2.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
U skladu s člankom [4. stavkom 1.] drugim podstavkom Uredbe (EU) [nova Uredba o zajedničkim odredbama], FPT pridonosi jedinstvenom posebnom cilju „Omogućivanje regijama i ljudima da ublaže socijalne i gospodarske učinke te učinke na okoliš koje ima tranzicija prema klimatski neutralnom gospodarstvu”.	U skladu s člankom [4. stavkom 1.] drugim podstavkom Uredbe (EU) [nova Uredba o zajedničkim odredbama], FPT pridonosi jedinstvenom posebnom cilju „Omogućivanje regijama i ljudima da ublaže socijalne i gospodarske učinke te učinke na okoliš koje ima tranzicija prema klimatski neutralnom gospodarstvu” u skladu s ciljevima Pariškog sporazuma, EU-ovim ciljem klimatske neutralnosti do 2050. i ciljevima smanjenja emisija do 2030.

Obrazloženje

Cilj Fonda trebao bi se jasno odnositi na ciljeve Pariškog sporazuma, EU-ov cilj klimatske neutralnosti do 2050. i ciljeve smanjenja emisija do 2030.

Amandman 3.

Članak 3. stavak 1.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
1. FPT podupire cilj „Ulaganje za radna mjesta i rast” u svim državama članicama.	1. FPT financira ublažavanje socijalnih, socioekonomskih i okolišnih posljedica tranzicije u pogodnim regijama ili djelatnostima.

Obrazloženje

Razumljivo samo po sebi.

Amandman 4.

Članak 4. stavak 2.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
2. U skladu sa stavkom 1. FPT podupire isključivo sljedeće aktivnosti:	2. U skladu sa stavkom 1. FPT podupire sljedeće aktivnosti:
(a) produktivna ulaganja u MSP-ove, uključujući novoosnovana poduzeća, što dovodi do gospodarske diversifikacije i preusmjeravanja;	(a) produktivna i održiva ulaganja u MSP-ove, uključujući novoosnovana poduzeća, što dovodi do gospodarske diversifikacije i preusmjeravanja;
(b) ulaganja u osnivanje novih poduzeća, među ostalim putem poduzetničkih inkubatora i usluga savjetovanja;	(b) ulaganja u osnivanje novih poduzeća povezanih s prelaskom na održivi razvoj , među ostalim putem poduzetničkih inkubatora i usluga savjetovanja;

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
(c) ulaganja u aktivnosti istraživanja i inovacija te poticanje prijenosa naprednih tehnologija;	(c) ulaganja u održive aktivnosti istraživanja i inovacija te poticanje prijenosa naprednih tehnologija;
(d) ulaganja u uvođenje tehnologije i infrastruktura za cjenovno pristupačnu čistu energiju, u smanjenje emisija stakleničkih plinova, energetske učinkovitost i obnovljivu energiju;	(d) ulaganja u uvođenje tehnologije i socijalnih infrastruktura za cjenovno pristupačnu čistu, sigurnu i održivu energiju, u smanjenje emisija stakleničkih plinova, energetske učinkovitost i obnovljivu energiju;
(e) ulaganja u digitalizaciju i digitalnu povezanost;	(e) ulaganja kojima se podupire provedba Direktive EU-a 2018/2001 o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora (članak 15. stavak 3.), Direktive EU-a 2010/31 o energetske učinkovitosti zgrada (članci 9. i 11.) i Direktive EU-a 2012/27 o energetske učinkovitosti (članak 14. stavak 4.);
(f) ulaganja u regeneraciju i dekontaminaciju lokacija, prenamjenu zemljišta i projekte za prenamjenu;	(f) ulaganja u digitalizaciju i digitalnu povezanost;
(g) ulaganja u poboljšanje kružnoga gospodarstva, među ostalim sprečavanjem stvaranja otpada, smanjenjem otpada, učinkovitošću resursa, ponovnom uporabom, popravkom i recikliranjem;	(g) ulaganja u regeneraciju i dekontaminaciju lokacija, prenamjenu zemljišta i projekte za prenamjenu, u skladu s načelom „onečišćivač plaća” kako je definirano u članku 2. stavku 122. Uredbe Komisije (EU) br. 651/2014 od 17. lipnja 2014. o ocjenjivanju određenih kategorija potpora spojivima s unutarnjim tržištem u primjeni članaka 107. i 108. Ugovora;
(h) unapređenje vještina i prekvalifikaciju radnika ;	(h) ulaganja u poboljšanje kružnoga gospodarstva, među ostalim sprečavanjem stvaranja otpada, smanjenjem otpada, učinkovitošću resursa, ponovnom uporabom, popravkom i recikliranjem;
(i) pomoć tražiteljima zaposlenja u traženju posla;	(i) unapređenje vještina i prekvalifikaciju radne snage ;
(j) aktivno uključivanje tražitelja zaposlenja;	(j) pomoć tražiteljima zaposlenja u traženju posla;
(k) tehničku pomoć.	(k) aktivno uključivanje tražitelja zaposlenja;
	(l) sve druge posebne aktivnosti o kojima su se dogovorile lokalne i regionalne vlasti nadležne za predmetno područje, država članica i Europska komisija, a koje su u skladu sa strategijama lokalnog razvoja i doprinose prelasku na ugljično neutralno gospodarstvo EU-a do 2050.; (m) tehničku pomoć.

Obrazloženje

- Pri svim ulaganjima u zaštitu okoliša trebalo bi poštovati pravilo da trošak mjera za suzbijanje onečišćenja treba snositi stranka koja je prouzročila onečišćenje.
- Unapređenje vještina i prekvalifikacija ne bi smjeli biti ograničeni na radnike, već bi trebali uključivati i osposobljavanje nezaposlenih osoba, tražitelja zaposlenja itd. za radna mjesta u zelenom gospodarstvu.
- Osigurava se veća fleksibilnost u odabiru projekta kojem će se pružiti potpora, ako se slažu lokalne i regionalne vlasti na predmetnom području, država članica i Europska komisija.

Amandman 5.

Članak 5. točka (a)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
(a) razgradnju nuklearnih elektrana ili njihovu izgradnju;	(a) razgradnju nuklearnih elektrana, njihovu izgradnju ili bilo koji drugi oblik ulaganja u njih;

Obrazloženje

Razumljivo samo po sebi.

Amandman 6.

Članak 5. točka (d)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
(d) ulaganja povezana s proizvodnjom, preradom, distribucijom, skladištenjem ili izgaranjem fosilnih goriva;	(d) ulaganja povezana s vađenjem , proizvodnjom, preradom, distribucijom, skladištenjem ili izgaranjem fosilnih goriva, uključujući otvaranje novih rudnika ugljena;

Obrazloženje

FPT-om se ne bi smjelo podupirati otvaranje ili ponovno otvaranje rudnika ugljena, ali to se ograničenje ne bi smjelo primjenjivati na eksploataciju drugih ruda (metala, industrijskih minerala, ukrasnog kamena itd.), što je gospodarska djelatnost koja osigurava kvalitetna radna mjesta i dugoročno zapošljavanje.

Amandman 7.

Dodavanje stavka na kraju članka 5.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
	Potpora se ne dodjeljuje operacijama u regijama NUTS 3 u kojima se tijekom trajanja programa i na temelju plana za pravednu tranziciju planira otvaranje novog rudnika ugljena, lignita ili naftnog škriljavca ili polja za vađenje treseta ili ponovno otvaranje privremeno zatvorenih rudnika ugljena, lignita ili naftnog škriljavca ili polja za vađenje treseta.

Obrazloženje

Cilj je potpore pomoći u prelasku na ugljično neutralno gospodarstvo, što isključuje otvaranje novih rudnika i/ili polja za vađenje treseta te ponovno otvaranje postojećih.

Amandman 8.

Članak 6. stavak 1. drugi podstavak

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Komisija odobrava program samo ako je utvrđivanje područja koja su najteže pogođena postupkom tranzicije i koja su navedena u odgovarajućem teritorijalnom planu za pravednu tranziciju, propisno obrazloženo i ako je relevantni teritorijalni plan za pravednu tranziciju u skladu s nacionalnim energetske i klimatskim planom dotične države članice.	Komisija odobrava program samo ako je utvrđivanje područja koja su najteže pogođena postupkom tranzicije i koja su navedena u odgovarajućem teritorijalnom planu za pravednu tranziciju, propisno obrazloženo i ako relevantni teritorijalni plan za pravednu tranziciju podrazumijeva predanost ciljevima Pariškog sporazuma, EU-ovom cilju klimatske neutralnosti do 2050. i ciljevima smanjenja emisija do 2030. i u skladu je s teritorijalnim strategijama navedenima u članku [23.] Uredbe (EU) [nova Uredba o zajedničkim odredbama], nacionalnim energetske i klimatskim planom dotične države članice i europskim stupom socijalnih prava.

Amandman 9.

Članak 6. stavak 2.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Prioriteti FPT-a sadržavaju sredstva FPT-a koja čine cjelovita ili djelomična dodjela FPT-a za države članice i sredstva prenesena u skladu s člankom [21.a] Uredbe (EU) [nova Uredba o zajedničkim odredbama]. Ukupna sredstva iz EFRR-a i ESF-a plus koja se prenose FPT-u moraju biti najmanje 1,5 puta veća od iznosa potpore FPT-a, ali ne veća od trostrukog iznosa te potpore.	Prioriteti FPT-a sadržavaju sredstva FPT-a koja čine cjelovita ili djelomična dodjela FPT-a za države članice i sredstva koja upravljačke vlasti mogu odlučiti prenijeti u skladu s člankom [21.a] Uredbe (EU) [nova Uredba o zajedničkim odredbama]. Iznos sredstava iz EFRR-a i ESF-a plus koji se prenosi FPT-u ne smije bit više od 1,5 puta veći od iznosa potpore FPT-a.

Obrazloženje

Državama članicama trebalo bi omogućiti veću fleksibilnost u odlučivanju o iznosima koje treba prenijeti iz EFRR-a i ESF-a plus u FPT. Time bi se također ograničila mogućnost opoziva sredstava u slučaju slabe apsorpcijske sposobnosti na područjima koja su najviše pogođena.

Amandman 10.

Dodavanje podstavka na kraju članka 6. stavka 2.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
	Komisija odobrava prijenose sredstava iz EFRR-a i ESF-a plus prioritetu FPT-a kada ukupni iznos prijenosa ne prelazi 20 % iznosa sredstava dodijeljenih operativnom programu iz EFRR-a i ESF-a plus (izračunanih po fondu).

Obrazloženje

Zakonodavni tekst usklađuje se s obrazloženjem.

Amandman 11.

Članak 7. stavak 1.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>1. Države članice pripremaju zajedno s relevantnim tijelima predmetnih područja teritorijalni plan ili teritorijalne planove za pravednu tranziciju koji se odnose na jedno područje ili više područja razine 3 zajedničke klasifikacije prostornih jedinica za statistiku („regije razine NUTS 3”) kako su uspostavljene Uredbom (EZ) br. 1059/2003 Europskog parlamenta i Vijeća kako je izmijenjena Uredbom Komisije (EZ) br. 868/2014 ili njihove dijelove, u skladu s predloškom utvrđenim u Prilogu II. Ta područja su ona koja su najteže pogođena na temelju gospodarskih i socijalnih učinaka tranzicije, posebno s obzirom na očekivani gubitak radnih mjesta u sektoru proizvodnje i upotrebe fosilnih goriva i preobrazbu proizvodnih procesa industrijskih postrojenja s najvišim emisijama stakleničkih plinova.</p>	<p>1. Države članice pripremaju zajedno s relevantnim tijelima predmetnih područja teritorijalni plan ili teritorijalne planove za pravednu tranziciju koji se odnose na jedno područje ili više područja razine 2 zajedničke klasifikacije prostornih jedinica za statistiku („regije razine NUTS 2”) kako su uspostavljene Uredbom (EZ) br. 1059/2003 Europskog parlamenta i Vijeća kako je izmijenjena Uredbom Komisije (EZ) br. 868/2014 ili njihove dijelove, u skladu s predloškom utvrđenim u Prilogu II. Ta područja su ona koja su najteže pogođena na temelju gospodarskih i socijalnih učinaka tranzicije, posebno s obzirom na očekivani gubitak radnih mjesta u sektoru proizvodnje i upotrebe fosilnih goriva i preobrazbu proizvodnih procesa industrijskih postrojenja s najvišim emisijama stakleničkih plinova.</p>

Obrazloženje

Negativni učinci prelijevanja tranzicije neće biti ograničeni na područja razine NUTS 3, već će najvjerojatnije utjecati i na okolna područja. Zbog tog razloga i radi pojednostavljenja upravljanja, čini se primjerenijim usredotočiti potporu na razinu NUTS 2.

Amandman 12.

Članak 7. stavak 2. točka (b) (nova)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
	<p>(b) (nova) jasnu obvezu za socijalno pravednu i poštenu tranziciju na zeleno gospodarstvo u provedbi Pariškog sporazuma;</p>

Obrazloženje

Teritorijalne planove za pravednu tranziciju trebalo bi odobriti samo ako uključuju jasnu predanost ciljevima Pariškog sporazuma, kako je Europsko vijeće naglasilo 18. listopada 2019.

Amandman 13.

Članak 7. stavak 2. točka (c) (nova)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
	(c) <i>(nova) jasnu predanost postizanju klimatske neutralnosti EU-a do 2050. i postizanju ciljeva smanjenja emisija do 2030.;</i>

Obrazloženje

Teritorijalne planove za pravednu tranziciju trebalo bi odobriti samo ako uključuju jasnu predanost postizanju klimatske neutralnosti EU-a do 2050. i postizanju ciljeva smanjenja emisija do 2030., kako je Europsko vijeće naglasilo 12. prosinca 2019.

Amandman 14.

Članak 7. stavak 2. točka (c)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
(c) ocjenu izazova povezanih s tranzicijom s kojima se suočavaju područja koja su najteže pogođena, uključujući socijalni i gospodarski učinak te učinak na okoliš koje ima tranzicija prema klimatski neutralnom gospodarstvu, utvrđivanje mogućeg broja zahvaćenih i izgubljenih radnih mjesta, razvojne potrebe i ciljeve do 2030. povezane s preobrazbom ili prestankom odvijanja djelatnosti s visokim emisijama stakleničkih plinova na tim područjima;	(c) ocjenu izazova povezanih s tranzicijom s kojima se suočavaju područja koja su najteže pogođena, uključujući socijalni i gospodarski učinak te učinak na okoliš koje ima tranzicija prema klimatski neutralnom gospodarstvu, utvrđivanje mogućeg broja zahvaćenih i izgubljenih radnih mjesta, razvojne potrebe i ciljeve do 2030. povezane s preobrazbom ili prestankom odvijanja djelatnosti s visokim emisijama stakleničkih plinova na tim područjima, kao i procjenu negativnih učinaka prelijevanja tranzicije na susjedne regije;

Obrazloženje

Sve moguće negativne učinke prelijevanja trebalo bi na odgovarajući način ocijeniti u teritorijalnim planovima za pravednu tranziciju.

Amandman 15.

Članak 7. stavak 2. točka (f)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
(f) opis mehanizama upravljanja koji se sastoje od partnerskih aranžmana, planiranih mjera praćenja i evaluacije te odgovornih tijela;	(f) opis mehanizama upravljanja koji se sastoje od partnerskih aranžmana, planiranih mjera praćenja i evaluacije te odgovornih tijela, ako se razlikuju od elemenata koji su već opisani u programu kako je definirano u Prilogu V. Uredbi (EU) [nova Uredba o zajedničkim odredbama], uz punu uključenost lokalnih i regionalnih vlasti u sve aspekte tog postupka;

Objasnenje

Radi pojednostavljenja trebalo bi navesti samo informacije koje se razlikuju od elemenata koji su već opisani u programu u skladu s „Predloškom za programe koji dobivaju potporu EFRR-a (cilj ‚Ulaganje u radna mjesta i rast‘), ESF-a plus, FPT-a, Kohezijskog fonda i EFPR-a – članak 16. stavak 3.“ (Prilog V. Uredbi o zajedničkim odredbama). **Osim toga, lokalne i regionalne vlasti moraju se smatrati neizostavnim dionicima tog procesa.**

Amandman 16.

Članak 7. stavak 2. točka (h)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
(h) ako se potpora pruža produktivnim ulaganjima u poduzeća koja nisu MSP-ovi, taksativan popis takvih operacija i poduzeća te obrazloženje potrebe za takvom potporom u obliku analize nedostataka kojom se dokazuje da bi očekivani gubitak radnih mjesta premašio očekivani broj stvorenih radnih mjesta kad ne bi bilo ulaganja;	(h) ako se potpora pruža produktivnim i održivim ulaganjima u poduzeća koja nisu MSP-ovi, obrazloženje potrebe za takvom potporom u obliku analize nedostataka kojom se dokazuje da bi očekivani gubitak radnih mjesta premašio očekivani broj stvorenih radnih mjesta kad ne bi bilo ulaganja;

Objasnenje

Ne čini se da je navođenje taksativnog popisa operacija i (velikih) poduzeća u fazi izrade programa FPT-a osobito izvedivo, a moglo bi dovesti i do kašnjenja već na samom početku programskog razdoblja. Osim toga, takav je pristup u izravnoj suprotnosti s ciljanim pojednostavljenjem, zbog čega je, među ostalim, došlo do odustajanja od zasebnih postupaka primjenjivih na velike projekte u skladu s člancima 100. do 103. postojeće Uredbe o zajedničkim odredbama.

Amandman 17.

Članak 7. stavak 2. točka (i)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
(i) ako se potpora pruža ulaganjima radi smanjenja emisija stakleničkih plinova iz djelatnosti navedenih u Prilogu I. Direktivi 2003/87/EZ, taksativan popis operacija kojima treba pružiti potporu i obrazloženje da te operacije pridonose tranziciji prema klimatski neutralnom gospodarstvu i rezultiraju znatnim smanjenjem emisija stakleničkih plinova koje su znatno niže od relevantnih referentnih vrijednosti koje su utvrđene za dodjelu besplatnih emisijskih jedinica u okviru Direktive 2003/87/EZ te pod uvjetom da su te operacije potrebne za očuvanje znatnog broja radnih mjesta;	(i) ako se potpora pruža ulaganjima radi smanjenja emisija stakleničkih plinova iz djelatnosti navedenih u Prilogu I. Direktivi 2003/87/EZ, obrazloženje da operacije koje treba poduprijeti pridonose tranziciji prema klimatski neutralnom gospodarstvu i rezultiraju znatnim smanjenjem emisija stakleničkih plinova koje su znatno niže od relevantnih referentnih vrijednosti koje su utvrđene za dodjelu besplatnih emisijskih jedinica u okviru Direktive 2003/87/EZ te pod uvjetom da su te operacije potrebne za očuvanje znatnog broja radnih mjesta;

Objasnenje

Ne čini se da je navođenje taksativnog popisa operacija u fazi izrade programa FPT-a osobito izvedivo, a moglo bi dovesti i do kašnjenja već na samom početku programskog razdoblja.

Amandman 18.

Članak 8.a (novo)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
	<p style="text-align: center;">Članak 8.a</p> <p>1. Kako bi se omogućila bilateralna i multilateralna razmjena stečenih iskustava i dobrih praksi u svim pogođenim sektorima, uspostavlja se Platforma za pravednu tranziciju (dalje u tekstu „Platforma”), za čiji će nadzor i izravno upravljanje biti nadležna Europska komisija.</p> <p>2. Platforma se sastoji od dva dijela:</p> <p>(a) tehničkih radnih skupina, koje se bave konkretnim izazovima u predmetnim regijama i omogućuju razmjenu iskustava i dobrih praksi u pripremi teritorijalnih planova za pravednu tranziciju i pojedinačnih operacija. Tehničke radne skupine, u kojima bi trebale sudjelovati i lokalne i regionalne vlasti, osnivaju se u skladu s operativnim potrebama FPT-a, uzimajući u obzir sektorsku pokrivenost operacija koje se podupiru.</p> <p>Tehničke radne skupine blisko surađuju sa savjetodavnim centrom za program InvestEU uspostavljenim u skladu s člankom 20. Uredbe (EU) [o novom programu InvestEU] i relevantnim službama Europske investicijske banke kako bi lokalne i regionalne vlasti stekle potrebna tehnička i praktična znanja za pristup financijskim sredstvima programa InvestEU i EIB-a;</p> <p>(b) Godišnjeg foruma regija obuhvaćenih pravednom tranzicijom (dalje u tekstu „Forum”), organiziranog u suradnji s Europskim odborom regija. Forum omogućuje koordinaciju političkih smjernica i njihovo prenošenje u operativne aktivnosti tehničkih radnih skupina.</p> <p>3. Komisija utvrđuje detaljne upute u vezi s mehanizmima upravljanja, članstvom, radom i proračunom Platforme. Osigurava se uravnoteženo sudjelovanje svih razina vlasti.</p> <p>4. Operativni troškovi Platforme pokrivaju se sredstvima za tehničku pomoć u skladu s člankom 3. stavkom 2. trećim podstavkom.</p>

Obrazloženje

Trebalo bi dodati praktične odredbe o uspostavi Platforme za pravednu tranziciju kako bi se jasnije utvrdili njezini ciljevi i djelovanje.

Amandman 19.

Članak 10. stavak 4.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
4. Prije donošenja delegiranog akta Komisija se savjetuje sa stručnjacima koje je imenovala svaka država članica u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.	4. Prije donošenja delegiranog akta Komisija se savjetuje sa stručnjacima koje je imenovala svaka država članica te od država savjetovanja s dionicima u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.

Izmijenjeni prijedlog Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu plus, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i financijskih pravila za njih i za Fond za azil i migracije, Fond za unutarnju sigurnost i Instrument za upravljanje granicama i vize

COM(2020) 23 final

Amandman 20.

Članak 21.a stavak 1.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Iznos sredstava dostupnih za FPT u okviru cilja „Ulaganje za radna mjesta i rast” u skladu s člankom [3.] Uredbe (EU) [Uredba o FPT-u] može se dopuniti sredstvima iz EFRR-a, ESF-a plus ili njihovom kombinacijom za kategoriju regije u kojoj se nalazi predmetno područje. Ukupna sredstva iz EFRR-a i ESF-a plus koja se prenose FPT-u moraju biti najmanje 1,5 puta veća od iznosa potpore FPT-a, ali ne veća od trostrukog iznosa te potpore. Sredstva prenesena iz EFRR-a ni u kojem slučaju ne smiju prelaziti 20 % dodijeljenih sredstava iz EFRR-a predmetnoj državi članici i sredstva prenesena iz ESF-a plus ni u kojem slučaju ne smiju prelaziti 20 % dodijeljenih sredstava iz ESF-a plus predmetnoj državi članici. (...)	Iznos sredstava dostupnih za FPT u okviru cilja „Ulaganje za radna mjesta i rast” u skladu s člankom [3.] Uredbe (EU) [Uredba o FPT-u] može se dopuniti sredstvima iz EFRR-a, ESF-a plus ili njihovom kombinacijom za kategoriju regije u kojoj se nalazi predmetno područje, i to putem dobrovoljnog prijenosa sredstava . Ukupna sredstva iz EFRR-a i ESF-a plus koja se prenose FPT-u moraju iznositi najmanje polovicu iznosa potpore FPT-a, ali ne biti veća od 1,5 puta iznosa te potpore. Sredstva prenesena iz EFRR-a ni u kojem slučaju ne smiju prelaziti 20 % dodijeljenih sredstava iz EFRR-a predmetnoj državi članici i sredstva prenesena iz ESF-a plus ni u kojem slučaju ne smiju prelaziti 20 % dodijeljenih sredstava iz ESF-a plus predmetnoj državi članici. (...)

Obrazloženje

Državama članicama trebalo bi osigurati veću fleksibilnost u odlučivanju o iznosima koje treba prenijeti iz EFRR-a i ESF-a plus u FPT. Time bi se također ograničila mogućnost opoziva sredstava u slučaju slabe apsorpcijske sposobnosti na područjima koja su najviše pogođena.

Amandman 21.

Članak 59. stavak 3.a (novo)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
	<p>3.a <i>Potpore dodijeljena za operacije koje podupire FPT u skladu s Uredbom (EU) [o Fondu za pravednu tranziciju] vraća se ako se u roku od deset godina od završnog plaćanja u državi članici koja je primila potporu otvori novi rudnik ugljena, lignita ili naftnog škriljavca ili polje za vađenje treseta ili se ponovno otvori privremeno zatvoreni rudnik ugljena, lignita ili naftnog škriljavca ili polje za vađenje treseta na području na kojem se koristila potpora iz FPT-a.</i></p>

Obrazloženje

Cilj je potpore pomoći regijama u prelasku na ugljično neutralno gospodarstvo, što isključuje otvaranje novih rudnika i/ili polja za vađenje treseta te ponovno otvaranje privremeno zatvorenih.

II. PREPORUKE O POLITIKAMA

EUROPSKI ODBOR REGIJA

1. pozdravlja uspostavu Fonda za pravednu tranziciju, koji će biti ključan instrument potpore regijama najpogođenijima prelaskom na klimatsku neutralnost;
2. pozdravlja činjenicu da su u prijedlogu Fonda za pravednu tranziciju uzete u obzir ključne preporuke OR-a iznesene u njegovu mišljenju o socioekonomskoj strukturalnoj preobrazbi europskih regija bogatih ugljenom ⁽¹⁾;
3. pozdravlja činjenicu da će se Fondom pružati potpora svim državama članicama, ali da će i dalje biti usmjeren samo na najpogođenije regije. Osim toga, za odgovarajuću koncentraciju i učinkovitost Fonda, kao i za utvrđivanje minimalnog intenziteta potpore, potrebno je uzeti u obzir samo stanovništvo pogođenih regija;
4. pozdravlja predložena odobrena sredstva u iznosu od 11 270 459 000 EUR (u tekućim cijenama) za Fond za pravednu tranziciju iz višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje 2021. – 2027. i dodatnih 32 803 000 000 EUR (u tekućim cijenama) iz Europskog instrumenta za oporavak kao veliki poticaj za ostvarenje cilja Fonda za pravednu tranziciju; sa zabrinutošću napominje da bi iznosi izraženi u tekućim cijenama mogli dovesti do manje transparentnosti i usporedivosti odobrenih sredstava među raznim naslovima VFO-a; poziva Vijeće da taj iznos uvrsti kao stvarna dodatna odobrena sredstva u pregovore o višegodišnjem financijskom okviru za razdoblje 2021. – 2027.;
5. sa zabrinutošću napominje da će dodatna sredstva koja se financiraju u okviru Europskog instrumenta za oporavak – koja dovode do preuzimanja dodatnih obveza u razdoblju 2021. – 2024. – upravljačka tijela i krajnje korisnike staviti pod iznimno velik pritisak da pripreme, provedu i potroše gotovo 75 % ukupnih dodijeljenih sredstava tijekom prve četiri godine novog programskog razdoblja;
6. pozdravlja inicijativu Europske komisije da se prelazak na klimatski neutralno, klimatski osjetljivo i ekološki održivo gospodarstvo do 2050. poprati ciljanim mjerama i da se područja najpogođenija prelaskom na klimatsku neutralnost posebno podupru dodatnim sredstvima; naglašava da se ta dodatna sredstva ni u kojem slučaju ne smiju izdvojiti iz proračuna kohezijske politike; naglašava da glavni prioritet mora ostati osiguravanje solidnog proračuna za kohezijsku politiku radi pružanja podrške djelovanju u području klime na razini jedinica teritorijalne samouprave;

⁽¹⁾ Mišljenje Europskog odbora regija – Socioekonomska strukturalna preobrazba regija bogatih ugljenom u Europi (SL C 39, 5.2.2020., str. 58.).

7. traži od Europske komisije da novi Fond za pravednu tranziciju umjesto pod naslov 3 (Prirodni resursi i okoliš) stavi pod naslov 2 (Kohezija i vrijednosti) VFO-a za razdoblje 2021. – 2027. te ponavlja da se protivi predviđenim rezovima u području kohezijske politike; podsjeća na poziv OR-a da se cjelokupno nacionalno sufinanciranje europskih strukturnih i investicijskih fondova isključi iz izračuna Pakta o stabilnosti i rastu; smatra da bi isto trebalo vrijediti za Fond za pravednu tranziciju;
8. naglašava posebne teškoće regija s visokom ovisnošću o fosilnim gorivima s izoliranim energetske sustavima, kao što su najudaljenije regije; ističe da je razvoj kombinacije izvora energije u odnosu na teritorij, vodu, otpad i energiju ključan za njihovu energetske strategije prema ugljično neutralnom gospodarstvu;
9. prima na znanje prilagođenu procjenu Europske komisije da će tri stupa mehanizma za pravednu tranziciju do 2030. dovesti do ulaganja vrijednih 150 milijardi EUR, ali ipak izražava zabrinutost zbog očekivane stope financijske poluge i izvedivosti privatnih ulaganja za neke od mogućih projekata;
10. zahtijeva da se ne odobri potpora iz FPT-a ili mehanizma za pravednu tranziciju za ulaganja u regije NUTS-3 u kojima je javno tijelo odobrilo otvaranje novog rudnika ugljena, lignita ili naftnog škrljavca ili polja za vađenje treseta ili ponovno otvaranje privremeno zatvorenog rudnika ugljena, lignita ili naftnog škrljavca ili polja za vađenje treseta;
11. pozdravlja odluku da bi plaćanje zajmova javnog sektora trebalo ograničiti na projekte kojima se postiže mjerljiv učinak u svladavanju društvenih, gospodarskih ili okolišnih izazova uslijed tranzicije prema klimatski neutralnom gospodarstvu;
12. ističe da lokalne i regionalne vlasti također trebaju financirati projekte koji vode prema klimatski neutralnom gospodarstvu, a koji ne generiraju dovoljno vlastitih prihoda i za koje ne primaju potporu ni iz jednog drugog programa Unije; u tom kontekstu pozdravlja prijedlog da se donese uredba o instrumentu za kreditiranje u javnom sektoru u okviru mehanizma za pravednu tranziciju, kojim se podupiru potrebe za ulaganjima subjekata javnog sektora koje proizlaze iz izazova tranzicije opisanih u planovima za pravednu tranziciju;
13. ističe razlike u iskustvima i stopi iskorištenosti financijskih instrumenata EIB-a u jedinicama lokalne i regionalne samouprave diljem EU-a; kako bi 3. stup mehanizma za pravednu tranziciju polučio uspjeh, poziva Europsku komisiju da osigura da države članice pružaju dostatnu praktičnu i tehničku pomoć onim lokalnim i regionalnim vlastima koje se žele koristiti određenim financijskim mehanizmima EIB-a;
14. prima na znanje usklađivanje opsega potpore iz Fonda za pravednu tranziciju, EFRR-a i ESF-a plus jer se većina aktivnosti koje se podupiru Fondom za pravednu tranziciju može financirati i unutar ciljeva obuhvaćenih EFRR-om i ESF-om plus;
15. izražava zabrinutost zbog kašnjenja u provedbi glavnih programa kohezijske politike do kojeg bi moglo doći zbog FPT-a; također je zabrinut zbog toga što bi upravljanje tim novim fondom moglo nametnuti dodatno administrativno opterećenje i dodatno usložiti upravljanje glavnim programima kohezijske politike;
16. žali zbog toga što se prijedlogom Komisije nastoje uspostaviti programi na razini NUTS 3, a ne na razini NUTS 2, što je razina na kojoj se provode glavni programi kohezijske politike. Ovaj je prijedlog u suprotnosti s pojmom funkcionalnih područja, koja nisu nužno istovjetna administrativnim područjima razine NUTS 3. OR naglašava da bi se trebao zahtijevati samo jedan odgovarajući teritorijalni plan na razini NUTS 2;
17. poziva na širenje opsega potpore iz Fonda za pravednu tranziciju kako bi lokalne i regionalne vlasti u dogovoru s Europskom komisijom i državama članicama mogle u svoje teritorijalne planove za pravednu tranziciju uključiti dodatne projekte koji ispunjavaju uvjete. Osim toga, traži da se uzme u obzir nezaposlenost, osobito mladih, kao ključan pokazatelj raspodjele sredstava dodijeljenih Fondu;
18. poziva lokalne i regionalne dionike da se aktivno uključe u pripremu teritorijalnih planova za pravednu tranziciju jer će se FPT-om upravljati zajednički i jer su sredstva iz EFRR-a i ESF-a plus usko povezana s potporom iz FPT-a;
19. traži od Komisije da daje više uputa o tome kako namjerava pomoći upravljačkim tijelima i regijama u izradi njihovih teritorijalnih planova za pravednu tranziciju s obzirom na to da bi još moglo biti znatnih izmjena Prijedloga uredbi o FPT-u, uključujući njegove priloge. OR upozorava na dodatna kašnjenja u pripremi programa u kojima je potpora FPT-a uvjetovana obvezom dobivanja potpore iz EFRR-a i ESF-a plus zbog obveze odobrenja teritorijalnih planova za pravednu tranziciju;

20. naglašava da pogođena područja u svojim teritorijalnim planovima za pravednu tranziciju ne bi trebala imati obvezu navođenja taksativnih popisa potencijalnih poduzeća i/ili operacija kojima bi se mogla dodijeliti potpora jer bi to moglo prouzročiti kašnjenja u usvajanju tih planova i dovesti do nepotrebnog administrativnog opterećenja za upravljačka tijela. U tom pogledu OR ističe da je zaseban postupak za usvajanje velikih projekata izostavljen iz Komisijinog prijedloga za novu uredbu o zajedničkim odredbama te da bi takav popis korisnika i/ili operacija mogao biti korak unatrag;
21. poziva na to da se sredstva namijenjena FPT-u ograniče na 20 % početnih sredstava dodijeljenih programu iz EFRR-a i ESF-a plus. OR predlaže da se upravljačkim tijelima omogući veća fleksibilnost tako što će prijenose obavljati dobrovoljno u skladu s člankom 6. stavkom 2. Prijedloga uredbe u maksimalnom iznosu od 1,5 iznosa potpore iz FPT-a, i to samo uz suglasnost uključenih lokalnih i regionalnih vlasti;
22. naglašava važnost izbjegavanja nepotrebnih administrativnih opterećenja izričitim uvođenjem *ex ante* procjene učinka sustava programiranja i praćenja za FPT;
23. napominje da će prioritete ulaganja za FPT biti predstavljeni u odgovarajućim izvješćima za pojedinačne zemlje, u sklopu procesa europskog semestra; ističe da regije još nisu formalno povezane s tim procesom te smatra da treba ojačati ulogu lokalnih i regionalnih vlasti kako bi se ostvarili ciljevi FPT-a;
24. pozdravlja činjenicu da se u Uredbi utvrđuju konkretni elementi koje treba uključiti u teritorijalne planove za pravednu tranziciju. OR poziva zakonodavno tijelo da tim elementima doda jasnu predanost ciljevima Pariškog sporazuma, EU-ovom cilju klimatske neutralnosti do 2050. i ciljevima smanjenja emisija do 2030.;
25. ističe da je Platforma za rudarske regije u tranziciji u početku uspostavljena kao platforma usmjerena na područja rudarskih regija u kojima se aktivnosti vađenja ugljena i dalje provode i da je bilo u planu da se u drugoj fazi područje primjene inicijative proširi na sve regije s visokim emisijama ugljika. OR naglašava da će regije koje se suočavaju s tranzicijom morati rješavati slične prepreke te da bi nova platforma stoga trebala pružati savjetodavne usluge i pomoć upravljačkim tijelima i korisnicima u njihovim projektnim idejama te služiti za praktičnu provedbu na terenu i razmjenu dobrih praksi;
26. zato pozdravlja uspostavu Platforme za pravednu tranziciju koja bi se trebala temeljiti na pozitivnim iskustvima regija s visokim emisijama ugljika i drugih regija koje su uspješno prešle s fosilnih goriva na čiste izvore energije. OR naglašava da bi se tom platformom trebalo osigurati da sve relevantne službe Komisije i EIB blisko surađuju na suočavanju sa strukturnim promjenama u pogođenim regijama. OR se obvezuje da će se aktivno angažirati u radu Platforme za pravednu tranziciju, posebice suorganiziranjem godišnjeg foruma regija obuhvaćenih pravednom tranzicijom s Europskom komisijom;
27. naglašava da odredbe EU-a o državnim potporama moraju omogućiti fleksibilnost kada regije u tranziciji koje ispunjavaju uvjete žele privući privatna ulaganja. OR ponavlja svoj poziv upućen Komisiji da pri izradi novih smjernica također uzme u obzir probleme strukturne preobrazbe pogođenih regija i da se pobrine za to da te regije dobiju dovoljno manevarskog prostora za provedbu svojih projekata na društveno i gospodarski održiv način;
28. ističe da potpora iz Fonda za pravednu tranziciju namijenjena produktivnim ulaganjima u poduzeća koja nisu MSP-ovi ne bi smjela biti ograničena samo na ona područja koja ispunjavaju uvjete za državne potpore iz članka 107. stavka 3. točaka (a) i (c) UFEU-a u okviru postojećih pravila o državnim potporama. Naprotiv, zakonodavstvom o državnim potporama trebalo bi se omogućiti da se sva područja koja su korisnici Fonda za pravednu tranziciju u ranoj fazi mogu djelotvorno boriti s opasnošću od gubitka radnih mjesta. To bi trebalo osigurati i prilagođavanjem Uredbe o općem skupnom izuzeću;
29. naglašava da bi područjima najpogođenijima prelaskom na klimatski neutralno gospodarstvo trebalo omogućiti da se što prije aktivno suoče s pratećim strukturnim promjenama. Europski odbor regija stoga se zalaže za to da se budućim prilagodbama zakonodavstva o državnim potporama, npr. novim smjericama Europske komisije na temelju članka 107. stavka 3. točke (b) ili (c) UFEU-a, zajamči da potpora bude dopuštena bez obzira na status potpomognutih područja u okviru postojećih pravila;

30. potvrđuje ulogu strategija pametne specijalizacije kao jednog od ključnih instrumenata za provedbu novog FPT-a;
31. naglašava da je Europski odbor regija proveo anketu kako bi ispitaio što treba promijeniti u pravilima o državnim potporama u vezi sa strukturnim promjenama u europskim rudarskim regijama ⁽²⁾; napominje da se u zaključcima ističe da bi proces tranzicije trebalo poduprijeti državnim potporama radi privlačenja poduzeća mogućnošću kompenzacije gubitka radnih mjesta i gubitka u stvaranju vrijednosti, kao i da bi pravila o državnim potporama trebala omogućiti veću fleksibilnost, osobito kad je riječ o ulaganjima u energetske infrastrukture, energetske učinkovitosti, ulaganjima povezanima s energijom i energiji iz obnovljivih izvora;
32. pozdravlja činjenicu da se zakonodavni prijedlog temelji na članku 175. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, usmjerenom na koheziju, te smatra da se u Prijedlogu jasno navodi njegova europska dodana vrijednost te da je on u skladu s načelima supsidijarnosti i proporcionalnosti.

Bruxelles, 2. srpnja 2020.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽²⁾ <https://cor.europa.eu/en/news/Pages/report-coal.aspx>

ISSN 1977-1088 (elektroničko izdanje)
ISSN 1977-060X (tiskano izdanje)

Ured za publikacije
Europske unije
L-2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

HR